

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta
Katedra regionálního managementu a práva

Diplomová práce
Nedocenená reorganizace – příčiny,
důsledky a alternativní řešení úpadku

Vypracovala: Bc. Iveta Turková

Vedoucí práce: JUDr. Ing. Zdeněk Strnad, Ph.D., MPA

České Budějovice 2023

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Iveta TURKOVÁ**
Osobní číslo: **E22609**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Strukturální politika EU a rozvoj venkova**
Téma práce: **Nedocenená reorganizace – příčiny, důsledky a alternativní řešení úpadku**
Zadávající katedra: **Katedra regionálního managementu a práva**

Zásady pro vypracování

Cíl práce:

Insolvenční právo představuje prostor, v němž se prolíná několik sfér života (sféra sociální, podnikatelská, vztahová, odpovědnostní apod.). Úpadek – jakožto základní pojem insolvenčního práva – je nicméně především ekonomickou kategorií, která však v sobě zahrnuje také právní, společenské, osobní a další oblasti. Z toho důvodu je proto také potřeba hledat příčiny vzniku úpadku především na pozadí ekonomické situace a hospodaření dlužníka, a to zejména tam, kde je dlužník nevládl řešit včas a jinak než pomocí nástrojů insolvenčního práva. Je totiž nezbytné si uvědomit, že insolvenční řešení by mělo nastoupit až v okamžiku, kdy je nutné ekonomický problém dlužníka řešit komplexně, tj. kolektivně a ze společného zdroje, kterým je majetková podstata. Zároveň to znamená, že pohledávky za stejným dlužníkem má v tuto dobu již více věřitelů a lze tedy předpokládat, že nebudou všechny uspokojeny v plné výši (ale na druhé straně v rámci jednotlivých skupin věřitelů poměrně). Reorganizace – jako jeden z alternativních a sanačních způsobů řešení úpadku – pak přichází v úvahu tam, kde je možné (za splnění zákonem stanovených podmínek) uspokojit jak pohledávky věřitelů, tak současně (v ideálním případě) zachovat i provoz dlužníkovy podniku (byť to mnohdy znamená výrazné zásahy do jeho provozu a organizace). Cílem této diplomové práce je proto zjistit příčiny a důsledky skutečnosti, proč je v České republice tento sanační způsob řešení úpadku tak málo využíván a z hlediska nejen dlužníků, ale také věřitelů, kteří sami mohou být iniciátory tohoto způsobu řešení úpadku, nedocenen.

Metodický postup:

Při zpracování této práce bude použita zejména metoda analytická, která primárně zahrnuje studium právních předpisů souvisejících s insolvenčním právem, odborné literatury a v neposlední řadě příslušné soudní judikatury. Toto studium student doplní sběrem relevantních dat, konkrétně statistických informací týkajících se reorganizace z veřejně přístupného insolvenčního rejstříku, dále z databázi Českého statistického úřadu a České národní banky, přičemž lze rovněž uvažovat o metodě dotazníkového šetření u úspěšně uskutečněných reorganizací (bude-li zde ochota na straně dotčených dlužníků, popř. některých zejména systémových věřitelů). Za nezbytnou považují také metodu komparativní, a to při srovnávání předchozí a současné právní úpravy sanačního řešení úpadku. Získané informace a data student následně vyhodnotí a okomentuje, popř. navrhne odpovídající úpravu platných právních předpisů, a to mj. i vzhledem k novým instrumentům evropského insolvenčního práva (Směrnice o restrukturalizaci a insolvenční).

Rámcová osnova:

1. Úvod
2. Cíl práce, metodika, hypotézy
3. Literární rešerše – insolvenční právo, historický exkurz, současná právní úprava
4. Vlastní práce – úpadek a způsoby jeho řešení, alternativní řešení úpadku, včetně reorganizace
5. Praktická část – reorganizace jako sanační způsob řešení úpadku, výstupy z insolvenčního rejstříku
6. Závěr
7. Seznam použitých zdrojů
8. Seznam příloh

Rozsah pracovní zprávy: 40 – 50 stran
Rozsah grafických prací: dle potřeby
Forma zpracování diplomové práce: tištěná

Seznam doporučené literatury:

Hásová, J. & Moravec, T. (2018). Insolvenční zákon. Praha: C.H. Beck.
Hásová, J. & Moravec, T. (2018). Insolvenční řízení. Praha: C.H. Beck.
Lavický, P. (Eds.). (2014). Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář. Praha: C.H. Beck.
Richter, M., Benýšek, J., & Čujan, R. (Eds.). (2018). Zákon o insolvenčních správcích a předpisy související. Komentář. Praha: C.H. Beck.
Richter, O. (2014). Věřitelé a uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení. Komentář. Praha: C.H. Beck.
Richter, T. (2017). Insolvenční právo. Praha: Wolters Kluwer.
Štenglová, I., Havel, B., Čileček, F., Kuhn, P. & Šuk, P. (2017). Zákon o obchodních korporacích. Komentář. Praha: C.H. Beck.
Kozák, J., Brož, J., Dadam, A., Stanislav, A., Strnad, Z., Zrůst, L., & Žižlavský, M. (2019). Insolvenční zákon. Komentář. Praha: Wolters Kluwer.

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

Zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).

Zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích.

Vyhláška č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů.

Vyhláška č. 191/2007 Sb., o náležitostech podání a formulářů elektronických podání v insolvenčním řízení a o změně vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona.

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Ing. Zdeněk Strnad, Ph.D., MPA
Katedra regionálního managementu a práva

Datum zadání diplomové práce: 2. ledna 2023
Termín odevzdání diplomové práce: 14. dubna 2023

doc. Dr. Ing. Dagmar Škodová Parmová
děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDEJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (26)
370 05 České Budějovice

doc. PhDr. Miloslav Lapka, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 16. ledna 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění, souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice dne 12. dubna 2023

.....
Bc. Iveta Turková

Poděkování

Ráda bych poděkovala všem, kteří mi s touto diplomovou prací pomáhali. Mé díky patří především vedoucímu mé diplomové práce, JUDr. Ing. Zdeňkovi Strnadovi, Ph.D., MPA, který se mi po celou dobu dostatečně věnoval a přinášel cenné rady.

Obsah

.....	Chyba! Zázložka není definována.
ÚVOD	8
CÍL PRÁCE.....	10
METODIKA PRÁCE	10
HYPOTÉZA	10
1 TEORETICKÁ ČÁST – LITERÁRNÍ REŠERŠE.....	11
1.1 ÚVOD DO PROBLEMATIKY	11
1.2 HISTORICKÝ EXKURZ DO INSOLVENCÍ	13
1.2.1 Insolvence v římském právu	13
1.2.2 Vývoj konkursního práva na českém území.....	14
1.3 SOUČASNÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA	17
1.4 ÚPADEK A ZPŮSOBY JEHO ŘEŠENÍ	20
1.4.1 Úpadek a jeho formy	21
1.4.2 Úpadek podle insolvenčního zákona.....	21
1.4.3 Úpadek jako ekonomická kategorie.....	23
1.4.4 Platební neschopnost dlužníka	23
1.4.5 Předlužení.....	26
1.5 Způsoby řešení úpadku	27
1.6 Řešení úpadku konkursem	28
1.7 Alternativní řešení úpadku.....	29
1.8 Moratorium.....	33
2 PRAKTICKÁ ČÁST – REORGANIZACE JAKO SANAČNÍ ZPŮSOB ŘEŠENÍ ÚPADKU.....	36
2.1 Úvod do problematiky	36
2.2 Reorganizace podle insolvenčního zákona	42
2.3 Přípustnost reorganizace.....	44
2.4 Poctivý záměr	45
2.5 Samotný proces reorganizace u insolvenčního soudu	46
2.5.1 Jak to začíná	47
2.5.2 Reorganizační plán a jeho schválení	49
2.5.3 Provádění reorganizačního plánu a skončení reorganizace	52
2.6 Reorganizace vs. restrukturalizace.....	53
2.7 Výstupy z insolvenčního rejstříku.....	55
2.7.1 Podstata insolvenčního rejstříku	55
2.7.2 Srovnání.....	56

2.8 Příklady z praxe	64
2.9 Vyhodnocení hypotéz	69
ZÁVĚR	71
SUMMARY AND KEY WORDS	72
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	73
Literatura, internetové zdroje, judikatura	73
Právní předpisy.....	76
POUŽITÉ ZKRATKY	78
SEZNAM SCHÉMAT	79
SEZNAM TABULEK.....	80
SEZNAM GRAFŮ.....	81

ÚVOD

Insolvenční právo je důležitou oblastí práva provázanou též úzce s ekonomickým prostředím, neboť představuje prostor, který zahrnuje prakticky veškeré oblasti života a existence ekonomických subjektů, tj. domácností i firem, samozřejmě za předpokladu, že jeho úpravu musí z různých důvodů využít, ať již z pozice dlužníků či věřitelů. Insolvence je tedy kategorií nejen právní, ale především kategorií ekonomickou, která má určité podnikatelské, sociální, odpovědnostní, osobní, vztahové a společenské konsekvence, a z toho důvodu dopadá nejen na život a existenci konkrétní osoby, ale také na jeho blízké, a v zásadě může mít přesah do ekonomiky celé země. Insolvence má tak dopady jak mikroekonomické, tak makroekonomické.

Úpadek, který je základním pojmem insolvenčního práva, je nicméně především ekonomickou kategorií a insolvenční řízení je vlastně pouze formálním procesním postupem, jehož prostřednictvím dlužníci řeší svůj bazální ekonomický problém. Proto také příčiny vzniku úpadku a ekonomických problémů hledejme zejména na pozadí jejich ekonomické situace a hospodaření, a to především tam, kde je dlužníci nezvládli řešit včas a jinak, než je tomu obvykle, tj. později pomocí nástrojů insolvenčního práva. Uvědomme si také, že insolvenční řešení by mělo nastoupit až v okamžiku, kdy je nutné dlužníkův úpadek a jeho ekonomický problém řešit komplexně, tj. kolektivně (*collective action*) a ze společného zdroje (*common pool*).

Život však přináší mnohá překvapení a zřídka se žije podle předem dané šablony. Zvláště pak podnikatelský život je plný zvrátů, jejichž součástí je logicky i neúspěch a bolest, na nichž ale v mnoha případech nenesou vinu dlužníci, ale mnohdy vnější, objektivní skutečnost, jako je hospodářská, politická, společenská a epidemiologická situace v konkrétní zemi, ale v realitě dnešní doby zejména ve světě. Přesto by ale měl každý podnikatel svou činnost průběžně hodnotit a predikovat (či se o to alespoň pokusit) vývoj v dalším období. Musí přitom vždy počítat s určitou mírou rizika, ač by byla jeho současná ekonomická situace zdánlivě sebelepší. Očekávat negativní vývoj a mít připravena preventivní opatření je (či by mělo být) součástí racionálního chování každého podnikatele. Nepochybně ale na většinu z nich působí pojmy jako úpadek, bankrot, platební neschopnost či předlužení jako postrach, jako něco negativního, nepříjemného, s čím je obvykle spojeno očekávání konce. Nemusí tomu tak ale být vždy. Insolvenční právo totiž k řešení úpadku nenabízí pouze likvidační nástroje,

ale také nástroje sanační, tzn. způsoby, jak úpadek řešit, aniž by to pro podnikatele znamenalo téměř jistou ekonomickou smrt v podobě konkursu a rozprodeje jeho majetku. Je to právě reorganizace jako jeden z alternativních, sanačních způsobů řešení úpadku, která za určitých podmínek umožňuje jednak uspokojit pohledávky věřitelů, jednak v ideálním případě současně zachovat provoz dlužníkovy podniku, i když ale mnohdy za výrazných zásahů do jeho provozu či organizace. Zní to jako vhodný a výhodný způsob řešení ekonomických problémů, ale jak ukáží především v praktické části této práce, v České republice se reorganizace (bohužel) využívá naprosto výjimečně. Přitom je nepochybné, že reorganizace by neměla být ze své podstaty výjimečným řešením úpadku, ale z hlediska své konstrukce by mohla být mnohem častěji vhodným nástrojem řešení nepříznivé ekonomické situace dlužníka. Pokud totiž v dnešní české realitě převažuje likvidační způsob řešení úpadku nad vhodným restartem, z hlediska celé ekonomiky to rozhodně není správně.

Cílem této diplomové práce je proto zjistit příčiny a důsledky skutečnosti, proč je v České republice tento sanační způsob řešení úpadku nedoceněn a tak málo využíván nejen z hlediska dlužníků, ale také věřitelů, kteří navíc mohou sami být iniciátory tohoto způsobu řešení úpadku.

Diplomová práce je standardně rozdělena do dvou stěžejních částí, a to na část teoretickou a část praktickou. Součástí teoretické části je především literární rešerše insolvenčního práva, jeho stručný historický exkurz, představení současné právní úpravy a jeho základních pojmů. Praktická část obsahuje popis a analýzu reorganizace jako sanačního způsobu řešení úpadku, doplněnou relevantními daty, a to statistickými informacemi z veřejně dostupného insolvenčního rejstříku a z databází Českého statistického úřadu a České národní banky.

Problematika insolvenčního práva je značně široká a je tedy prakticky nemožné pojmout do diplomové práce všechny myšlenky, informace, ustanovení, judikaturu apod. Proto literární rešerše obsahuje pouze krátké shrnutí a vysvětlení základních pojmů. Nejobsáhlejší je proto vlastní práce a praktická část tak, aby bylo dosaženo stanoveného cíle.

CÍL PRÁCE

Cílem této diplomové práce je zjistit příčiny a důsledky skutečnosti, proč je v České republice reorganizace, jako sanační způsob řešení úpadku, nedoceněna a tak málo využívána nejen z hlediska dlužníků, ale i věřitelů, kteří sami mohou být iniciátory tohoto způsobu řešení úpadku.

METODIKA PRÁCE

Při zpracování této práce bude použita zejména metoda analytická, která primárně zahrnuje studium právních předpisů souvisejících s insolvenčním právem, odborné literatury a v neposlední řadě příslušné soudní judikatury. Toto studium bude doplněno sběrem relevantních dat, konkrétně statistických informací týkajících se reorganizace z veřejně přístupného insolvenčního rejstříku a dalších ekonomických informací z Českého statistického úřadu. Za nezbytnou považuji také metodu komparativní, a to při srovnávání předchozí a současné právní úpravy sanačního řešení úpadku. Získané informace a data budou následně vyhodnocena a okomentována, popř. budou navrženy odpovídající úpravy platných právních předpisů, a to mj. i vzhledem k novým instrumentům evropského insolvenčního práva (Směrnice o restrukturalizaci a insolventi).

HYPOTÉZA

Pro tuto diplomovou práci jsem stanovila čtyři hypotézy – předpoklady, které budou v jejím rámci potvrzeny nebo vyvráceny:

1. Institut reorganizace je vhodným řešením úpadku velkých korporací.
2. Počet návrhů na povolení reorganizace je nízký.
3. Reorganizace je nejméně častý způsob řešení úpadku.
4. Proaktivní přístup dlužníka zaručuje úspěšnou reorganizaci.

1 TEORETICKÁ ČÁST – LITERÁRNÍ REŠERŠE

„Insolvence jsou prostě sexy“.
(Zdeněk Strnad)

1.1 ÚVOD DO PROBLEMATIKY

Jak jsem uvedla v úvodu této práce, představuje insolvenční právo prostor, v němž se prolíná několik oblastí života. Insolvenční právo je samozřejmě nejen kategorií právní a ekonomickou, ale můžeme dokonce říci, že tyto dvě kategorie přesahuje, neboť po určitý časový okamžik poměrně zásadním způsobem ovlivňuje život a existenci dotčených subjektů, zúčastněných osob a dokonce i samotného státu. Uvědomme si také to, že skutečnost, že je dlužník v úpadku nebo mu úpadek hrozí, není jen jeho vlastním, tj. mikroekonomickým problémem. Pokud se na tuto problematiku podíváme širší optikou, zjistíme, že může být i problémem makroekonomickým, s možným zásadním ovlivněním makroekonomických veličin. To platí především při úpadcích velkých korporací, které přinášejí negativní dopady v regionech, jako je např. zvýšení nezaměstnanosti a s tím související sociální problémy. Sociální problémy a tzv. *sociální zlo*, tj. úpadek či hrozící úpadek, které jako stěžejní pojmy insolvenčního práva podrobně vysvětlím v následující části práce, dokáže insolvenční právo vyřešit tím, že umožní obnovit právní a sociální mír a rovnováhu ve společnosti, udržet ekonomickou stabilitu, upevnit právní řád, jakož i efektivně alokovat zdroje.

Insolvenční právo je oblastí práva, která má v moderním právním řádu své nezpochybnitelné místo, a která primárně zahrnuje právní řešení insolvence. Základním zákonem insolvenčního práva v České republice je od 1. 1. 2008, kdy nabyl účinnosti, zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Doplnují jej další zákony, a to především zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, a vyhlášky upravující především odměny insolvenčních správců, náležitosti podání a formulářů apod.¹. Sekundárně však insolvenční právo dopadá do mnoha dalších oblastí práva, a to jak do práva soukromého, tak do práva veřejného. Soukromé právo upravuje mimo jiné statusové věci fyzických a právnických osob, rodinné právo, právo vlastnické a závazkové, tzn. oblasti, které v insolvenčním právu potřebujeme znát. Úpravu

¹ Např. vyhláška č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů, či vyhláška č. 191/2017 Sb., o náležitostech podání a formulářů elektronických podání v insolvenčním řízení a o změně vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona.

obchodních korporací, tj. obchodních společností a družstev pak nalezneme v zákoně č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).

Přesah insolvenčního práva do práva veřejného spočívá v trestní odpovědnosti související především s úpadkem a uspokojováním věřitelů. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, upravuje tzv. úpadkové trestné činy².

Ačkoliv insolvenční zákon upravuje řízení, jehož předmětem je dlužníkuv úpadek nebo hrozící úpadek a způsoby jeho řešení, v určitých případech a za stanovených podmínek se mohou přiměřeně aplikovat příslušná ustanovení zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (v dalším textu případně jen „o.s.ř.“), příp. příslušná ustanovení zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních³.

Úprava insolvenčního práva není výsadou jen České republiky, s určitými podobami jeho úpravy se setkáme prakticky v každé zemi. Svou vlastní právní úpravu má také Evropská unie (EU), a to v podobě Nařízení Evropského parlamentu (EP) a Rady č. 2015/848 ze dne 20. 5. 2015, o insolvenčním řízení, jehož cílem je zajištění účinné správy insolvenčního řízení dotýkajícího se fyzické osoby nebo podniku, které vykonávají obchodní činnosti nebo mají finanční zájmy v jiné zemi EU, než je ta, v níž obvykle sídlí. Ačkoliv jde o nařízení, nejedná se o unifikaci úpadkového práva do národních legislativ členských zemí EU. Ty naopak nadále fungují v rámci EU podle vlastních úprav. Nařízení tak upravuje pouze přeshraniční úpadky, kooperaci soudů a insolvenčních správců, přímé uznávání rozhodnutí v insolvenčních řízeních, pravidla pro koncernové úpadky a jejich usnadnění, kolizní normy a hraniční určovatele pro použití národní legislativy v případech kolize s evropským prvkem.

Dne 20. 6. 2020 se součástí unijního *acqui* stala Směrnice EP a Rady č. 2019/1023, o rámcích preventivní restrukturalizace, o oddlužení a zákazech činnosti a opatřeních ke zvýšení účinnosti postupu restrukturalizace, insolvence a oddlužení a o změně směrnice (EU) č. 2017/1132 (směrnice o restrukturalizaci a insolvenční); v dalším textu ji označuji zkráceně jako „*restrukturalizační směrnice*“. Tu měly členské státy EU do svých právních

² Ustanovení § 222 a násl. trestního zákoníku. Patří sem trestné činy poškození věřitele, zvýhodňování věřitele, způsobení úpadku, porušení povinnosti v insolvenčním řízení, pletichy v insolvenčním řízení, porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku.

³ Viz ustanovení § 7 insolvenčního zákona. Insolvenční řízení má některé specifické rysy, které jej od ostatních druhů civilního řízení odlišují, neboť kombinuje prvky nalézacího řízení ve smyslu sporného i nesporného procesu, např. při přihlašování a zjišťování pohledávek, i prvky řízení vykonávacího, tj. exekučního. Jak však k tomu uvádí Zemandlová, ani jeden z těchto rysů není dominantní, takže insolvenční řízení je charakteristické právě jejich vzájemnou kombinací (Zemandlová, 2021).

řádů transponovat do 16. 7. 2021. Směrnici považuje např. Brinkmann za mnohem důležitější než zmíněné nařízení, a to např. z důvodu, že členské státy EU budou povinny provést restrukturalizační opatření, která umožní sanaci podnikům v potížích, které jsou schopny přežít ve formě tzv. preventivní restrukturalizace, či posílit efektivitu insolvenčního řízení zejména zkrácením jeho doby (Brinkmann, 2019).

Podle doc. Richtera je restrukturalizační směrnice impulsem pro celkovou koncepční revizi českého insolvenčního práva, pokud ji vláda, resp. ministerstvo spravedlnosti jako impuls pochopí (in Drachovský, 2020). Návrh transpozičního předpisu měl být vládě předložen do července 2020, tento termín se však nepodařilo dodržet. Do připomínkového řízení v Poslanecké sněmovně měl být návrh předložen v průběhu roku 2021 (Sprinz, 2020)⁴. S ohledem na to, že funkční období Poslanecké sněmovny ukončily v říjnu 2021 volby, návrh předchozí vlády tzv. „*spadl pod stůl*“ a ke změně se tak musí vrátit nová vláda a nová Poslanecká sněmovna. Vláda Petra Fialy ve svém programovém prohlášení přímo uvádí, že zkrátí „*dobu insolvenčního řízení na 3 roky*“ (Vláda ČR, 2022, s. 51). Nutno podotknout, že v případě, že novela nebude přijata ve stavu legislativní nouze, nelze očekávat, že by mohla nabýt účinnosti dříve než v červenci 2022; pravděpodobně nabude účinnosti až dne 1. 1. 2023.

1.2 HISTORICKÝ EXKURZ DO INSOLVENCÍ

Ekonomické problémy provázejí lidstvo od okamžiku, kdy lidé začali mezi sebou obchodovat. Bylo proto nutné nějakým způsobem regulovat následky této ekonomické soutěže, a to zejména těch, kteří v ní byli neúspěšní. Jde o téma, které by se dalo zpracovat jako samostatná práce. Vývoj ekonomického myšlení a řešení negativních dopadů obchodování je však natolik široký, že by zbytečně přesáhl vybranou tematiku této práce. Proto se o vývoji insolvencí zmíním pouze velmi stručně.

1.2.1 Insolvence v římském právu

Raban ve svém článku uvádí, že instituce konkursu je „*úhelným kamenem zajištění důvěry mezi uživateli soukromého práva... poslední ústupovou baštou v jeho celkovém odpovědnostním systému*“ (Raban, 2002, s. 429). Podobně jako pro jiné oblasti práva,

⁴ Vláda návrh tzv. transpoziční novely s konceptem tzv. druhé šance podle hlavy III. směrnice, týkající se oddlužení, schválila dne 2. 11. 2020. Nutno říct, že transpoziční novela byla dokončena s mimořádným urychlením a neprošla standardním meziresortním připomínkovým řízením, na druhou stranu není bleskem z čistého nebe a v podstatě se jedná o „*organický vývoj aproximace národních právních řádů reflektující obsah nezávazného doporučení o novém přístupu k neúspěchu v podnikání a k platební neschopnosti*“ (Zezulka, 2020).

také pro právo insolvenční, resp. konkursní v kontinentální Evropě platí, že jeho úpravu nalezneme již v římském právu. V něm byl konkurs jakousi upravenou formou exekučního řízení a nastával v okamžiku, kdy odsouzený ve lhůtě 30 dnů nesplnil rozsudek (*sententia*), tj. dobrovolně neudělal to, k čemu byl rozsudkem odsouzen. K zahájení exekučního řízení se vyžadovalo podání žaloby (*actio iudicati*), která obvykle vedla přímo k zabavení všeho dlužníkovy majetku (Kincl et al., 1995). Ve vyhlášeném konkursu se veřejnou vyhláškou o majetku (*proscriptio bonorum*) vyzývali ostatní dlužníkovi věřitelé, aby se do řízení přihlásili se svými pohledávkami. Účinkem vyhlášeného konkursu se dlužník, který nevydal svůj majetek již předtím dobrovolně⁵, stal tzv. bezectnou osobou (*infamis*). Věřitelé, kteří se do konkursního řízení se svými pohledávkami přihlásili, zvolili ze svého středu správce konkursní podstaty (*magister bonorum*), tj. dlužníkovy postiženého majetku. Úkolem tohoto správce bylo majetek jako celek prodat tomu, kdo učinil nejvyšší podání. Později, v justiniánském právu se dlužníkovy jmění neprodávalo jako celek, ale po jednotlivých kusech (*distractio bonorum*), a to podle toho, jak bylo potřeba.

Od okamžiku vyhlášení konkursu mohli věřitelé uspokojovat své pohledávky pouze společným postupem a stejným podílem; výjimku tvořily tzv. privilegované pohledávky (*privilegium exigendi*), které se musely uspokojovat přednostně a zcela. Nutno podotknout, že ve vyspělém římském právu se prováděla pouze majetková exekuce, tzv. dlužní otroctví bylo od vydání *lex Poetelia Papiria* z roku 326 př. n.l. zakázáno (Zoulík, 2009).

1.2.2 Vývoj konkursního práva na českém území

Jednotné konkursní právo na českém území a ve střední Evropě vytvořil Josefínský konkursní řád z roku 1781. Ten byl doplněn zákonem o vyrovnacím řízení z roku 1862. Postupně se však ukazovalo, že Josefínský konkursní řád má mezery, řízení je zdlouhavé a nákladné, zákon z roku 1862 byl pak údajně nedokonalý.

Na počátku 19. století se tedy začaly objevovat snahy o rekonstrukci konkursního práva. Zoulík uvádí, že v té době již součástí právních řádů zemí s fungujícím kapitalismem řešení úpadku bylo (Zoulík, 2009). Úpadci v té době byli především malí a střední podnikatelé, kteří ve volné kapitalistické soutěži neobstáli. Společným rysem většiny právních úprav bylo soudní řešení úpadku, jehož cílem bylo co nejširší uspokojení

⁵ Podle *lex Iulia* z roku 17 př. n.l. *infamie* nepostihla dlužníka, který vydal svůj majetek dobrovolně. V takovém případě měl dlužník právo na zachování určitého části majetku, dnes bychom řekli životního minima (*beneficium competentiae*).

věřitelů, k čemuž sloužil veškerý dlužníkův majetek, a to tak, aby věřitelé byli uspokojeni poměrně; to vše spojoval ústřední subjekt, a to správce podstaty (Zoulík, 2009). Raban však upozorňuje na odlišnou situaci na konci 19. století, a to především s ohledem na velkou industrializaci kapitálu, kdy začaly vznikat větší podniky, jejichž majiteli nebyly pouze osoby fyzické, ale zpravidla společnosti, jejichž případný úpadek a prohlášený konkurs mohl ohrožovat sociální postavení měst či celých oblastí, v některých případech i ekonomické postavení státu (Raban, 2002)⁶.

V roce 1868 nabyl pod č. 1/1869 ř.z. platnosti řád konkursní, který na jednu stranu zavedl instituty typické pro konkursní právo (např. přihlášku pohledávky), na druhou stranu neobsahoval ustanovení o odporovatelnosti a ve výsledku se ukázalo, že řízení podle něho je poměrně nákladné. Počátek 20. století byl proto ve znamení snah o jeho nahrazení. K tomu nakonec došlo císařským nařízením č. 334/1914 ř.z., jímž se zavádí řád konkursní, řád vyrovnávací a řád odpůrcí. Vedle klasické úpravy konkursu zde najdeme také úpravu vyrovnávacího řízení a odporovatelnosti úkonů⁷. Nařízení platilo na základě tzv. recepčního zákona i v samostatném Československu⁸ a bylo zrušeno až zákonem č. 64/1931 Sb., kterým se vydávají řady konkursní, vyrovnávací a odpůrcí, a který byl přijat pouze s cílem sjednotit rozdílné úpravy českého a slovenského práva. Existenci citovaného zákona narušily dva historické okamžiky: druhá světová válka a rok 1948, který znamenal převzetí absolutní moci ve státě Komunistickou stranou Československa. Především v důsledku druhé historické události nebylo konkursní právní úpravy na dlouhých 40 let potřeba. Z Československa se stal socialistický satelit Sovětského svazu, s centrálně plánovaným hospodářstvím, bez existence svobodného podnikání, se společným vlastnictvím výrobních prostředků. Ekonomické problémy ekonomických subjektů tak v podstatě „vymizely“, neboť vše za ně řešil stát.

Zákon č. 64/1931 Sb. byl nakonec zrušen zákonem č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních (občanský soudní řád), který však upravoval pouze exekuci. I tento zákon byl nakonec derogován, a to zákonem č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (o.s.ř.), který tzv. likvidaci majetku upravoval v ustanoveních § 352 až § 354. Citovaná úprava umožňovala likvidaci veškerého majetku povinného, pokud byl předlužen, s tím,

⁶ Sám Raban situaci na konci 19. století přirovnává k situaci u nás na počátku 90. let 20. století (Raban, 2002).

⁷ V Rakousku platí s určitými novelizacemi do současné doby.

⁸ Podle článku 2 zákona č. 11/1918 Sb., o vyhlášení samostatného státu československého, zůstaly veškeré dosavadní zemské a říšské zákony a nařízení v platnosti.

že věřitelé se měli přihlašovat k rozvrhu výtěžku jeho zpeněžení. Tato ustanovení na našem území platila až do 30. 9. 1991.

Po revolučním roce 1989 a poté, co se tehdejší Československo zařadilo mezi demokratické právní státy s tržní ekonomikou, vyvstala znovu potřeba právní úpravy řešení ekonomických neúspěchů stávajících podniků, např. mnoha zemědělských družstev a podniků a podnikatelů nových, začínajících a mnohdy nezkušených. Podle Zoulíka bylo nutné urychleně přijmout legislativní rámec pro přechod z centrálně řízené ekonomiky na tržní hospodářství a zároveň obnovit právní instituty, bez nichž se tržní ekonomika nemůže obejít (Zoulík, 2009). Do té druhé skupiny patřil zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (v textu dále jen „ZKaV“)⁹. Zákon řešil majetkové vztahy osob, které se dostaly do krizové situace, tj. úpadek dlužníka (úpadce), a to formou řízení buď konkursního, nebo vyrovnacího. Zákon byl přijat také s ohledem na přijetí dalších stěžejních předpisů, a to především obchodního zákoníku, živnostenského zákona, novely občanského zákoníku a občanského soudního řádu, jakož i zákona o soudech a soudcích. ZKaV byl inspirován zákonem č. 64/1931 Sb., z toho vyplývá, že nemohl zcela vyhovovat trendům konce 20. století. Na to ostatně upozorňuje Schelleová, podle níž ZKaV také postrádal část týkající se odpůřčího práva a provedení celého konkursního řízení svěřil konkursnímu soudu (Schelleová, 1994). Přičteme k tomu problém se ztrátou kontinuity, kdy po dobu bezmála 40 let se konkursní právo neaplikovalo, dále chybějící judikaturu a samozřejmě také absenci praktických a organizačních zkušeností (Zoulík, 2009). Výsledkem bylo, že úprava v ZKaV byla poměrně stručná, chyběly celkem zásadní instituty (např. odporovatelnost), zákon tak v podstatě nemohl být správně aplikován a také z toho důvodu musel být několikrát novelizován. Schelleová v této souvislosti upozorňuje také na to, že zákon mohl být prakticky použit jen sporadicky, neboť k předlužení, tj. převaze pasiv nad aktivy docházelo jen v mezních případech (Schelleová, 1994)¹⁰.

⁹ Tehdejší dobu můžeme označit za dobu tzv. legislativní smršti, neboť spolu se ZKaV byly přijaty další zákony, např. zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), zákon č. 403/1990 Sb., o zmírnění následků některých majetkových krívd, zákon č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, byly také novelizovány stávající zákony, a to především zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, a o.s.ř.

¹⁰ Důvodem bylo přechodné ustanovení § 67 ZKaV, podle něhož bylo po dobu jednoho roku možné prohlásit konkurs ohledně státního podniku nebo obchodní společnosti s výlučnou majetkovou účastí státu pouze pro předlužení dlužníka, nikoli též pro jeho platební neschopnost. Podle Schelleové měla existence tohoto ustanovení v ZKaV své opodstatnění, neboť hrozilo nebezpečí, že při rozsahu sekundární insolvence státních podniků by ničím neomezená účinnost tohoto zákona mohla vést k řetězové reakci, při níž by úpadek jednoho podniku vyvolával úpadek dalších. Vlivem tohoto řetězení se tak mohla do úpadku dostat

Zásadní novela ZkaV pak byla přijata zákonem č. 94/1996 Sb., která se věnovala právě řešení aplikačních nedostatků, a o které bychom mohli říci, že rozhodně byla přínosem. Podstatný zásah do obsahu zákona znamenala také novela provedená zákonem č. 105/2000 Sb. s účinností od 1. 5. 2000. Zákon byl do té doby prakticky neustále kritizován, byla mu vyčítána nízká efektivnost, zdlouhavost řízení, silná úloha soudu a naproti tomu nízký vliv věřitelů na řízení (Politzer et al., 2007). ZKaV byla vyčítána stručnost a absence některých zásadních institutů, zdlouhavost, náročnost, silná pozice konkursního soudu a správce konkursní podstaty a naproti tomu nízká možnost věřitelů proces ovlivňovat, jakož i stejné způsoby řešení úpadku pro všechny dlužníky a nedostatek motivace dlužníka k tomu, aby úpadek sám řešil včas. ZKaV také nedokázal adekvátně reagovat na nové okolnosti, např. na změnu typického úpadce – dlužníka¹¹. V ZKaV v podstatě také chyběl sanační princip řešení úpadku dlužníků, resp. byl v něm upraven tzv. institut vyrovnání, jinak ale poměrně nefunkční institut, zejména s ohledem na problémovou aplikaci a mizivou úspěšnost vyřešení.

Podle Zoulíka však ani novela provedená zákonem č. 105/2000 Sb. nespĺnila očekávání a postupně se ukazovalo, že „*nepříznivou situaci nelze řešit pouhými novelizacemi, ale přijetím zcela nové právní úpravy, která by plně reflektovala moderní vývojové trendy*“ (Zoulík, 2009, s. 8). Deutsch pak upozorňuje na to, že praxe ukázala, že ZKaV již nebyl schopen sloužit potřebám společnosti ani ekonomiky, a nevytvářel komfortní prostředí pro věřitele v rovině konkursní ani vyrovnací (Deutsch, 2006).

1.3 SOUČASNÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA

Zatímco prvním mezníkem v novodobém vývoji naší „*porevoluční*“ právní úpravy insolventů bylo přijetí ZKaV, tím druhým bezpochyby bylo přijetí zákona č. 182/006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)¹². Tento zákon znamenal v tehdejší konkursní legislativě opravdovou revoluci. Účinnosti nabyl dne 1. 1. 2008 a v celém rozsahu nahradil stávající právní úpravu danou ZKaV¹³. V předchozí

bez vlastního zavinění v podstatě každá firma. Nadto by taková vlna úpadků ohrozila i proces privatizace (Schelleová, 1994).

¹¹ Povšimněme se, že typickým úpadcem v klasickém období byl malý podnikatel, který provozoval obchodní nebo jinou činnost: Naopak úpadky podnikatelů středních či dokonce velkých korporací byly spíše výjimkou. V průběhu 90. let 20. století se ukázalo, že přibývá úpadců – dlužníků právě v podobě středních podnikatelů, tj. korporací se sty či tisíci zaměstnanci, a také podnikatelských seskupení.

¹² Do roku 2006 to byla spolu se zákoníkem práce jediná velká rekodifikace.

¹³ Podle původního zákona ZKaV se dokončují úpadková řízení zahájená před tímto datem a krajské soudy stále evidují desítky neskončených konkursních řízení vedených ještě v režimu zrušeného ZKaV.

kapitole jsme řekli, jakým způsobem odborná veřejnost nahlížela na ZKaV, co všechno tomuto zákonu vyčítala, co vše v něm chybělo a jaký byl jeho osud.

Insolvenční zákon oproti ZKaV můžeme směle označit za moderní právní úpravu, která se dotýká velmi širokého spektra právních vztahů, vyplývajících nejen z úvěrů, ale také „*vztahů obchodních, dodavatelských úvěrů, závazků z deliktů, postavení managementu, akcionářů a zaměstnanců úpadce nebo postavení jiných smluvních protistran úpadce*“ (Richter, 2006, s. 765). Jeho cílem bylo jednak postihnout aktuální ekonomické problémy subjektů, jednak zajistit větší transparentnost a předvídatelnost řízení, umožnit věřitelům ovlivňovat řízení, motivovat dlužníky k včasnému řešení úpadku, nabídnout možnost sanačního řešení úpadku a konečně řízení celkově zrychlit a zefektivnit (Politzer, Holešínský & Strnad, 2007). Spolu s těmito rozhodně kladnými prvky však insolvenční právo zároveň prolomilo základní zásady soukromého práva, mimo jiné zásadu *pacta sunt servanda*, a nahradilo je jinými zásadami, které jsou vtěleny do ustanovení § 5 insolvenčního zákona, např. o poměrném uspokojení dlužnickových věřitelů. To souvisí v úvodu uvedenými termíny *collective action* a *common pool*, vyjadřujícími kolektivní řešení úpadku ze společného zdroje. O tom se ve svém odborném článku zmiňuje také Finch, která mimo jiné popisuje insolvenční právo jako oblast, která proniká do mnoha jiných oblastí práva, např. do práva pracovního, přestupkového, práva životního prostředí, důchodového či bankovního (Finch, 1997). Právě Finch upozorňuje také na to, že insolvenční právo je vhodným prostředkem ke kolektivnímu řešení dlužnickových dluhů ze společného zdroje (Finch, 1997). Podobně k tomu dospěl i Jackson, který hovoří o maximálním společném uspokojení pohledávek dlužnickových věřitelů (Jackson, 1986).

Není tajemstvím, že inspirací pro jeho text se stal jednak americký *Bankruptcy Code*, resp. *Bankruptcy Reform Act*¹⁴, a jednak německý *Insolvenzordnung*¹⁵. *Bankruptcy Code* je federálním zákonem, je tedy nadřazen jakékoliv případné úpravě v jednotlivých státech Spojených států amerických. Dlužník se ocitne v úpadku tehdy, pokud není

¹⁴ Např. Raban uvádí, že právě v Americe vzniklo moderní pojetí konkursu. Koncentrace kapitálu tam totiž postupovala nejrychleji. Rozvoj moderního pojetí konkursu je přitom přisuzován působení železnic; když v polovině 19. století započala systematická výstavba železničních sítí, vzrostla tím vytvořená potřeba kapitálu tak, že nemohla být kryta pouze z místních zdrojů, ale naopak ze zdrojů státních, a to zpravidla emisemi nejrůznějších dluhopisů. Některé železniční společnosti tak byly zatíženy takovým břemenem, které přesahovalo jejich hospodářské možnosti. V případě, že taková společnost zastavila platby, neměla likvidace podniku žádný smysl, neboť hodnota majetku v poměru k závazkům byla minimální. Také ekonomické a sociální dopady likvidace těchto společností na rozvoj byly negativní (Raban, 2002).

¹⁵ Zákon ze dne 5. 10. 1994 (Gesetz vom 5. 10. 1994), BGBI. I S. 2866, který s účinností od 1. 1. 1999 nahradil dosavadní tzv. „*Konkursordnung*“ (nebo-li „*konkursní řád*“), který na německém území platil od roku 1877.

schopen platit své nezajištěné splatné dluhy, a lze jej řešit buď s likvidací jeho majetku, nebo reorganizací dluhu fyzické osoby, či reorganizací podniku (*business reorganization*); dlužník přitom nemusí být nutně předlužen (Kuča, 1996). *Insolvenzordnung* nabyl účinnosti v roce 1999 a pokud zůstaneme u tématu této práce, nabízí nejen zajištění pohledávek dlužnickových věřitelů, ale také zachování hodnoty podniku dlužníka, pracovních míst a pokračování jeho podnikatelské činnosti; upravuje také likvidační, v podobě konkursu, i sanační formy, v podobě reorganizace a oddlužení, řešení ekonomických problémů dlužníků.

V české právní úpravě je účelem insolvenčního zákona mimo jiné „řešení úpadku a hrozícího úpadku dlužníka soudním řízením některým ze stanovených způsobů tak, aby došlo k uspořádání majetkových vztahů k osobám dotčeným dlužnickovým úpadkem nebo hrozícím úpadkem a k co nejvyššímu a zásadně poměrnému uspokojení dlužnickových věřitelů“ (ustanovení § 1 odst. 1 insolvenčního zákona). Insolvenční zákon se člení do čtyř částí; v té první nalezneme obecnou část s obecnými ustanoveními a fázemi insolvenčního řízení, ve druhé části jsou upraveny způsoby řešení úpadku, tj. konkurs, reorganizace a oddlužení, třetí část po tzv. akreditační novele¹⁶ upravuje problematiku akreditace pro poskytování služeb v oblasti oddlužení a konečně poslední část upravuje insolvenční rejstřík, vztah zákona ke státům Evropské unie a závěrečná a přechodná ustanovení.

V zákoně se také dozvíme, že subjekty insolvenčního řízení jsou insolvenční soud, dlužník, věřitelé, insolvenční správce a likvidátor dlužníka (ustanovení § 9 insolvenčního zákona), a že účastníky insolvenčního řízení je dlužník a věřitelé, kteří uplatňují právo vůči dlužníku (ustanovení § 14 odst. 1 insolvenčního zákona). Jak subjekty, tak účastníci insolvenčního řízení mají práva i povinnosti a v rámci insolvenčního řízení by se měli rozhodovat efektivně s přihlédnutím k vynaloženému úsilí, času a ekonomickému přínosu či úbytku.

Insolvenční zákon byl v průběhu své existence několikrát novelizován. Všechny přijaté novely vždy reagovaly na problémy, které se vyskytly v souvislosti s aplikací stávající právní úpravy, a také na vývoj v reálném ekonomickém životě, především na zvyšující se počty dlužníků – fyzických osob nepodnikatelů (spotřebitelů). Zásadní byla např. tzv. revizní novela provedená zákonem č. 294/2013 Sb. a dále také již výše zmíněná tzv. akreditační novela provedená zákonem č. 64/2017 Sb. s účinností od 1. 7. 2017

¹⁶ Provedené zákonem č. 64/2017 Sb. s účinností od 1. 7. 2017.

a konečně tzv. oddlužovací novela provedená zákonem č. 31/2018 Sb. s účinností od 1. 6. 2019¹⁷. Jak jsem uvedla výše, od roku 2019 se s ohledem na tzv. restrukturalizační směrnici EU připravuje tzv. transpoziční novela.

Dovolím si ještě jednu poznámku. Zemandlová např. hovoří o tom, že insolvenční zákon disponuje relativně nízkou legislativně – technickou kvalitou, přičemž tento stav je prohlubován právě dalšími a dalšími novelizacemi (Zemandlová, 2021). Je pravdou, že prakticky každoročně se musí soudy, insolvenční správci, dlužníci a věřitelé vypořádat s novinkami v insolvenčním zákoně a dalších insolvenčních předpisech, podle mého názoru to však nemění nic na skutečnosti, že insolvenční zákon tak, jak byl přijat, a jak je upravován, je moderním zákonem, který ob stojí v českém právním prostředí. Ze své praxe na insolvenčním úseku Krajského soudu v Českých Budějovicích si dovoluji konstatovat, že prostředí insolvenční je hodně dynamické a dokázalo během účinnosti insolvenčního zákona vygenerovat neskutečnou paletu fascinujících osobností, jejichž zásluhou se insolvenční právo neustále vyvíjí. Z dlouhodobého hlediska je role insolvenčního práva v právním řádu pro společnost prospěšná a dovoluji si říci, že i nenahraditelná. Přijatými novelizacemi reflektuje celospolečenské a ekonomické změny, k nimž samozřejmě v praktickém životě dochází. Ano, zákon by měl být jistě dokonalý a reagovat na změny automaticky bez nutnosti jej novelizovat. To je však v našich podmínkách spíše utopická myšlenka. Musíme se prostě smířit s tím, že je potřeba se stále učit a objevovat nové věci a na ně se odpovídajícím způsobem adaptovat.

1.4 ÚPADEK A ZPŮSOBY JEHO ŘEŠENÍ

Předtím, než začnu zpracovávat tematiku reorganizace, je potřeba vysvětlit, co vlastně dovádí podnikatele k tomu, že osloví insolvenční soud a domáhají se řešení svých ekonomických problémů prostřednictvím soudu. *De lege lata* je k tomu dovádí buď úpadek, nebo úpadek hrozící, které zákon umožňuje řešit třemi základními způsoby, a to buď konkursem, reorganizací, nebo oddlužením (ustanovení § 4 odst. 1 insolvenčního zákona). V této kapitole se věnuji jak právnímu, tak ekonomickému významu úpadku a krátce také možnostem jeho řešení, které umožňuje insolvenční zákon.

¹⁷ Tyto novely měly podle doktora Strnada nějaký příznačný motiv a vůdčí myšlenku, měly vždy něco zlepšit, zefektivnit nebo zjednodušit (Hamplová, 2021).

1.4.1 Úpadek a jeho formy

Samotné slovo *úpadek* v nás vyvolává smíšené či spíše negativní pocity. Představujeme si jej z ekonomického hlediska jako bankrot či krach, můžeme jej však vnímat také jinak, např. jako morální úpadek, úpadek společnosti, všeobecný úbytek, pokles či rozklad nebo dekadenci ve smyslu úzkosti a deprese. Já se však nyní zaměřím na vysvětlení pojmu úpadek z právního a především z ekonomického hlediska.

1.4.2 Úpadek podle insolvenčního zákona

Strohou řečí práva je úpadek v insolvenčním zákoně definován jako stav, kdy dlužník má více věřitelů, zároveň má peněžité závazky po dobu delší než 30 dnů po lhůtě splatnosti, které není schopen plnit (ustanovení § 3 odst. 1 insolvenčního zákona). Tzv. pluralita či mnohost věřitelů předpokládá existenci alespoň dvou věřitelů dlužníka a v případě, že tato podmínka splněna není, měl by věřitel svou pohledávku vymáhat mimo insolvenční řízení, např. v exekučním řízení. Na druhou stranu v podstatě nic nebrání věřiteli v podání insolvenčního návrhu, pokud mu jsou známi další případní dlužníkovi věřitelé. Věřitel je povinen v návrhu tvrdit a navrhnout doklady k osvědčení existence vlastní splatné pohledávky vůči dlužníkovi, zároveň označit také další známé věřitele a jejich pohledávky a uvést okolnosti, které o dlužníkově úpadku svědčí (Kozák et al., 2019).

Z ustanovení § 3 odst. 1 insolvenčního zákona vyplývá, že k tomu, abychom mohli o dlužníkovi bez pochyb dovést, že je v úpadku, musí být shora vyjmenované podmínky splněny kumulativně; to znamená, že v dlužníkově situaci musí existovat tzv. mnohost věřitelů, splatné peněžité závazky alespoň 30 dnů po lhůtě splatnosti a neschopnost dlužníka je hradit. Hovoříme v takovém případě o tzv. o úpadku ve formě platební neschopnosti, kterou (nelze-li jinak) dovozujeme jednou či více vyvratitelnými právními domněnkami, které dlužníkovu platební neschopnost potvrzují. Patří sem zastavení platby podstatné části pohledávek nebo jejich neplnění po dobu delší než tři měsíce, nebo nemožnost dosáhnout uspokojení některé ze splatných pohledávek výkonem rozhodnutí nebo exekucí, anebo nesplněním zákonné povinnosti předložit seznam majetku (ustanovení § 3 odst. 2 insolvenčního zákona). Musíme však brát v úvahu to, že platební neschopnost se posuzuje pouze ve vztahu k dluhům relevantním pro posouzení insolvenčního návrhu, které musí být vždy po splatnosti a zároveň prakticky nesporné (Alexander, 2015).

Platební neschopnost je však pouze jednou z forem úpadku. Tou druhou je tzv. předlužení. Dlužník je předlužen tehdy, pokud má více věřitelů a souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku (ustanovení § 3 odst. 4 insolvenčního zákona). Hodnotu majetku přitom představuje cena majetku vyjádřená v penězích v době rozhodování insolvenčního soudu o insolvenčním návrhu (aktuální hodnota majetku) a dále také cena majetku, který dlužník pravděpodobně získá budoucí správou nebo provozem obchodního závodu (budoucí očekávané výnosy), a to v případě, kdy lze se zřetelem ke všem okolnostem předpokládat, že dlužník bude moci ve správě majetku nebo v provozu obchodního závodu pokračovat (Nejvyšší soud České republiky, 2015).

Zatímco úpadek ve formě platební neschopnosti označujeme jako úpadek zjevný, předlužení je naopak úpadkem skrytým. Je to dáno tím, že o dlužníkově platební neschopnosti věřitelé, resp. alespoň někteří z nich vědí, neboť dlužník jim či jejich konkurentům či spolupracovníkům nehradí jejich splatné pohledávky. Naproti tomu o skutečné kapitálové skladbě dlužníka, tj. o jeho majetku věřitelé zpravidla nevědí nic, neznají žádná konkrétní data a dlužníkovy ekonomické problémy tak mohou pouze dovozovat (např. právě z toho, že dlužník jim nehradí jejich pohledávky či nahlédnutím do výkazů zveřejněných ve Sbírce listin obchodního rejstříku).

Insolvenční zákon upravuje také pojem hrozící úpadek (ustanovení § 3 odst. 5 insolvenčního zákona). Na rozdíl od úpadku se v tomto případě díváme na ekonomickou situaci dlužníka z pohledu *pro futuro*. Jeho znakem totiž je, že dlužník teprve v budoucnu nebude schopen splnit řádně a včas podstatnou část svých peněžitých závazků. Typicky jde např. o situaci tzv. dominového efektu či druhotné platební neschopnosti, kdy úpadek je zjištěn u jednoho odběratele a jeho dodavatelé (jeho věřitelé) tak mohou očekávat ekonomické problémy i u sebe. Podle některých autorů jsou dlužníci velmi efektivně schopni vyřešit stav, kdy jejich finanční situace nedává perspektivu řešení všech jejich závazků (Kozák et al., 2019).

Další podstatný rozdíl mezi úpadkem a hrozícím úpadkem spočívá v aktivní legitimaci k podání insolvenčního návrhu. Zatímco insolvenční návrh, jímž se navrhovatel domáhá zjištění dlužníkového úpadku, může podat jak dlužník, tak věřitel (či věřitelé), osobou aktivně legitimovanou k podání insolvenčního návrhu v případě hrozícího úpadku je pouze dlužník. Platí zde v podstatě ty samé důvody jako v případě předlužení, kdy je to právě a pouze dlužník, který zná svou ekonomickou situaci a zhodnotí ji tak, že mu hrozí úpadek. Takto konkrétní informace věřitelé zpravidla nemají.

1.4.3 Úpadek jako ekonomická kategorie

Opusťme nyní striktní ustanovení insolvenčního zákona, která reflektují situaci, kdy dlužník v úpadku objektivně je a kdy tuto skutečnost deklaruje soud na základě jeho návrhu či návrhu věřitele, a podívejme se na pojem úpadku z ekonomického hlediska. Kavan upozorňuje na to, že je potřeba posoudit konkrétní ekonomický stav subjektu ve spojení s řadou ukazatelů, např. odvětvovou působnost dlužníka, a zohlednit také cyklické negativní výkyvy regionální nebo globální ekonomiky jako celku, příp. výkyvy jednotlivých odvětví (Kavan, 2003).

Přesto však z ekonomického hlediska lze považovat úpadek za stav, kdy již dlužník, a hovoříme nyní pouze o dlužníku – podnikateli (či dlužníkově podniku, firmě), není schopen bez vnější ekonomické a další pomoci po ekonomické stránce dále fungovat, především dále hradit své závazky a opustit onu šedivou část ekonomického života v podobě platební neschopnosti či předlužení. Podle Sprinze a Schönfelda má platební neschopnost vazbu na schopnost dlužníka hradit své splatné závazky, tzv. test likvidity, předlužení se pak váže na rozvahu dlužníka, tzv. bilanční test (Sprinz & Schönfeld, 2019).

1.4.4 Platební neschopnost dlužníka

Shora jsem uvedla, že dlužník je v platební neschopnosti za kumulativního splnění tří podmínek. Z pohledu ekonoma není dlužník v této situaci schopen vytvářet ekonomický zisk a jeho *cash flow* není schopno generovat dostatečnou hotovost na splnění jeho splatných dluhů. Jeho platební neschopnost je v takovém případě systémová a k dlužníkově neschopnosti vytvářet zisk a *cash flow* se přidává ještě nedostatečná výše marže na provozní úrovni především v ukazateli EBITDA, chyby při řízení nepeněžního kapitálu (inkaso pohledávek, splatnost dluhů a řízení zásob) či vysoké nároky na obsluhu především dlouhodobých dluhů (Schönfeld, 2017).

Insolvenční soudy posuzovaly úpadek ve formě platební neschopnosti na základě jeho právní definice, jak ji upravuje insolvenční zákon a kterou jsem vysvětlila výše, příp. v souladu s judikaturou vyšších soudů. To však nebylo optimální, a to právě v případech dlužníků – podnikatelů. Proto bylo v rámci tzv. akreditační novely s účinností od 1. 7. 2017 nově koncipováno ustanovení § 3 odst. 3 insolvenčního zákona¹⁸ zavedením tzv. mezery krytí jako nástroje ekonomického vyhodnocení platební (ne)schopnosti

¹⁸ Doplněno je vyhláškou č. 190/2017 Sb., k provedení § 3 odst. 3 insolvenčního zákona (vyhláška o platební neschopnosti podnikatele).

podnikatele, z něhož lze poznat, zda podnikatelova platební neschopnost je skutečně systémová, to znamená, že je objektivně v úpadku, nebo pouze dočasná či přechodná, která naopak k úpadku nevede, a lze ji určitými způsoby překonat¹⁹. Zákonodárce princip mezery krytí zakotvil do insolvenčního zákona právě s cílem vyjasnit pojem úpadku u podnikatelů, kteří provozují závod a vedou účetnictví (Hásová & Moravec, 2018). Sprinz se Schönfeldem se domnívají, že účelem úpravy mezery krytí nebylo pouze pomoci dlužníkům bránit se šikanózním insolvenčním návrhům ze strany věřitelů, ale zakotvit pomůcku při hodnocení ekonomické situace dlužníka (Sprinz & Schönfeld, 2017).

Jde tedy v podstatě o metodický návod, jak mají insolvenční soudy posuzovat ekonomickou situaci podnikatelů, resp. jejich platební neschopnost. Ta se podle tohoto ustanovení dovozuje z předpokladu, že mezera krytí, tedy část dluhů po splatnosti, na jejichž úhradu dlužník nemá k dispozici hotovost, nepřesahuje 10 %, příp. z toho, že dlužník doloží, že v určité lhůtě pod tuto hranici klesne. Dlužník je povinen splnění těchto podmínek doložit tzv. výkazem stavu likvidity či výhledem jejího vývoje²⁰.

Z výkazu stavu likvidity porovnáním strany majetku a strany závazků zjistíme, zda podnik vykazuje mezeru krytí; mohou v něm být přitom zahrnuty pouze disponibilní peněženky prostředky, resp. jejich ekvivalenty či kontokorentní úvěry a splatné závazky²¹. Podkladem pro zpracování tohoto dokumentu je mezitímní účetní závěrka. V případě, že strana závazků převyšuje stranu majetku, dlužník tak *de facto* nemá dostatek *cash flow* na úhradu svých splatných závazků a jde o mezeru krytí.

Mezeru krytí vypočítáme podle následujícího vzorce:

$$\text{Mezera krytí} = \sum \text{splatných závazků} - \sum \text{disponibilních peněžních prostředků}. \quad (1)$$

¹⁹ Schönfeld ji označuje jako obdobu auditu zahajovací rozvahy při fúzi (Schönfeld, 2017). Podle Alexandra a jeho kolegů je však prokázání schopnosti uzavřít v předvídané lhůtě případně zjištěnou mezeru krytí založeno na principu „*co není jednoznačně doloženo, to nebude zahrnuto*“, což je významný rozdíl oproti auditu, kdy auditor výběrovým způsobem ověřuje skutečnosti uvedené v účetní závěrce, neboť v tomto případě zpracovatel sám výkazy sestavuje na základě jednoznačně doložených skutečností, které mají přímý vliv na výsledek (Alexander et al., 2017).

²⁰ K předložení jednoho z těchto dokumentů je stanovena lhůta dvou týdnů od podání insolvenčního návrhu věřitelem a zároveň zákon stanoví, že musí být zpracován auditorem, znalcem nebo osobou, která se zabývá ekonomickým poradenstvím v oblasti insolvenční a restrukturalizací a splňuje požadavky určené vyhláškou. Dvoutýdenní lhůta k předložení takto poměrně zásadních dokumentů se může zdát jako šibeniční, na druhou stranu si přiznejme, že pro podnikatele, jehož ekonomická situace je zdravá a který účtuje v souladu se zákonem, to nebude problém. Odlišná situace může nastat u podnikatelů, kteří jsou skutečně v platební neschopnosti nebo k ní mají blízko, anebo u těch, kteří takové podklady, které musí být věrohodné, nebudou schopni dodat.

²¹ Nesplatné závazky, očekávané inkaso pohledávek, nepeněžní složky pracovního kapitálu do výkazu stavu likvidity nepatří.

Tento vzorec je určitou modifikací definice mezery krytí z ekonomického hlediska oproti její definici v insolvenčním zákoně, neboť podrobnější údaje o položkách, které dále vstupují do určení mezery krytí, nebo naopak jsou z ní vyloučeny, zpravidla nejsou k dispozici. Jsou to např. nevyčerpané kontokorentní úvěry nebo dluhy, u nichž by věřitelé mohli přistoupit na odklad jejich splatnosti. Tyto položky nejsou zahrnuty nebo jsou vyloučeny z určení mezery krytí z jednoduchého důvodu: zpravidla se vyskytují výjimečně a jejich příp. zahrnutí by vypovídací schopnost analýzy nezměnilo.

Jak vyplývá z ustanovení § 3 odst. 3 insolvenčního zákona, dlužník není v platební neschopnosti a je schopen své závazky plnit, pokud mezera krytí představuje méně než 10 % jeho splatných peněžitých závazků. Musíme proto vypočítat míru mezery krytí, a to jako podíl mezery krytí a závazků po splatnosti podle následujícího vzorce:

$$\text{Míra mezery krytí v \%} = \frac{\text{mezera krytí}}{\Sigma \text{splatných závazků}} \times 100 \quad (2)$$

Poté by se měla vytvořit proměnná, která indikuje, zda je mezera krytí nad toleranční hranicí stanovenou insolvenčním zákonem. Výsledek dlužníky rozděluje do dvou skupin, a to na ty, u nichž je mezera krytí v toleranční hranici nebo není žádná mezera krytí, a na ty, u nichž je mezera krytí vyšší než 10 %. Následně se analyzují průměr a medián mezery krytí dlužníků, resp. firem v ekonomických problémech, a jejich vývoj v čase a výskyt mezery krytí, resp. mezery krytí nad toleranční hranicí stanovenou insolvenčním zákonem, a to na základě proměnné a vývoje uvedených veličin v čase. Centrum restrukturalizace a insolvence Harryho Pollaka na Vysoké škole ekonomické v Praze ve svém výzkumu dospělo k závěru, že úpadkové podniky vykazovaly ve třech letech před zjištěním úpadku v průměru značnou mezeru krytí, výrazně převyšující toleranční hranici 10 % splatných závazků, přičemž s blížícím se okamžikem zjištění úpadku se mezera krytí zvyšuje (Centrum restrukturalizace a insolvence Harry Pollaka, 2017).

V případě, že je mezera krytí zjištěna, sestavuje se výhled vývoje likvidity, který má podobu krátkodobého finančního plánu minimálně na osm týdnů. Výhled nám umožní zjistit, zda je podnik schopen v určité době mezeru krytí uzavřít. Z výhledu tak v podstatě zjistíme, zda se podnikatel nachází již v systémové platební neschopnosti a tedy úpadku, nebo zda šlo o platební neschopnost přechodnou a překonatelnou. Z toho důvodu se do

výhledu zadávají údaje o stávajících pohledávkách, o schopnosti vygenerovat pozitivní EBITDA a inkasovat nově vzniklé pohledávky a dále také o schopnosti podnikatele plnit stávající i nové závazky. Důležité při zpracovávání výhledu je prověřit dobytost pohledávek, stanovit očekávané výnosy na základě skutečných zakázek, zjistit možnosti financování apod. Podklady pro zpracování tohoto dokumentu musí být reálné, to znamená, že existují uzavřené smlouvy či smlouvy těsně před podpisem a vypracované kalkulace a neexistuje na druhé straně riziko platební neschopnosti dlužníkůvých odběratelů apod. Lze uzavřít, že mezera krytí je vhodným varovaným signálem podnikové krize a úvah o implementaci ozdravných opatření. Sledování mezery krytí a její vyhodnocování ze strany managementu dlužníka může napovědět, že firma není z ekonomického hlediska v dobrém stavu. To umožňuje také začít takovou situaci efektivně řešit, pokud samozřejmě existuje schopnost zachování firmy. Hledisko času je zde zásadní, jak ostatně uvádím v praktické části této práce. Je důležité, aby krize firmy byla rozpoznána včas, aby ji mohl management začít řešit.

1.4.5 Předlužení

Z ekonomického hlediska je úpadek ve formě předlužení nerovnováhou v kapitálové struktuře podnikatele. Stejně jako v případě platební neschopnosti, i v případě předlužení musíme zkoumat, zda podnikatel je skutečně předlužen, tj. zda má více než dva věřitele a souhrn jeho dluhů převyšuje hodnotu jeho majetku, a zda splňuje podmínky tzv. pokračujícího podniku (*going concern*, jak jej v dalším textu označuji)²². V případě, že podmínky splňuje, vyhodnocujeme předluženost tzv. výnosovou metodou ve formě entity, kdy výsledkem ocenění je hodnota vlastního kapitálu očištěná o cizí kapitál, tj. dluhy (*netto*), a to podle následujícího vzorce:

$$ocenění = \sum_{k=1}^n \frac{FCF_k}{(1+i)^k} + \frac{FCF_{n+1}}{i(1+i)^n} \quad (3)$$

²² Obecně hovoříme o tzv. *going concern concept*, tzn. o předpokladu pokračování firmy v podnikání. Termín je převzatý ze zahraniční odborné literatury (Tabb, 2009). O *going concernu* hovoří také zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, v platném znění, podle něhož je účetní jednotka povinna použít účetní metody způsobem, který vychází z předpokladu, že bude nepřetržitě pokračovat ve své činnosti a že u ní nenastává žádná skutečnost, která by ji omezovala nebo jí zabraňovala v této činnosti pokračovat i v dohledné budoucnosti (ustanovení § 7 odst. 3 zákona č. 563/1991 Sb.). Insolvenční zákon uvádí, že při stanovení hodnoty dlužníkovy majetku se přihlíží také ke správě jeho majetku, příp. k dalšímu provozování jeho podniku, pokud lze se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník bude moci ve správě majetku nebo v provozu podniku pokračovat (ustanovení § 3 odst. 3 insolvenčního zákona).

V případě, že vyjde záporná hodnota, je podnik předlužen, příp. předlužení hrozí, v případě kladného výsledku podnik předlužen není.

Od účinnosti tzv. akreditační novely musí být dlužník, který je podnikatelem a vede podvojný účetnictví, schopen v případě, že nastanou okolnosti, které předvídá insolvenční zákon, schopen doložit, že má dostatek prostředků k zaplacení svých závazků téměř v plném rozsahu, s tím, že jeho neschopnost zaplatit závazky v plné výši je pouze přechodná a bude schopen ji uzavřít v čase, který potřebuje úvěruschopná osoba k tomu, že si obstará úvěr nebo jiné finanční prostředky ke splnění svých závazků.

1.5 Způsoby řešení úpadku

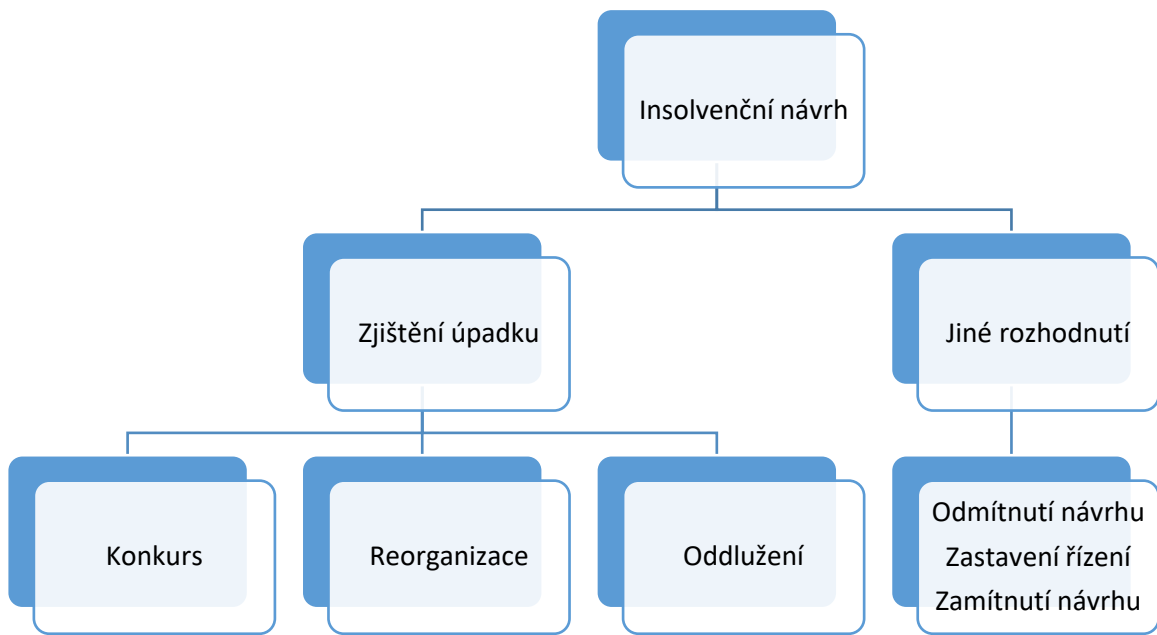
V okamžiku, kdy insolvenční soud svým rozhodnutím dlužníkům úpadek (či jeho hrozící úpadek) zjistí, zpravidla rozhodne zároveň o způsobu jeho řešení²³. Insolvenční zákon nabízí tři základní možnosti řešení úpadku, a to konkurs, reorganizaci a oddlužení s tím, že konkurs se prohlašuje na majetek dlužníka, reorganizace a oddlužení se povolují (ustanovení § 4 insolvenčního zákona). Insolvenční zákon umožňuje ještě další způsoby řešení úpadku, ty se však týkají řešení úpadků finančních institucí (ustanovení § 4 odst. 1 písm. d) insolvenčního zákona). Zatímco konkurs je typickým likvidačním způsobem řešení úpadku, oddlužení a reorganizace jsou naopak řešením sanačním, jakýmsi poskytnutím druhé šance (*fresh start*). Zásadním rozdílem mezi těmito způsoby řešení úpadku je skutečnost, že v případě likvidace se ekonomické aktivity dlužníka prakticky zastaví, naopak při sanaci se jeho další ekonomická aktivita naopak předpokládá a umožňuje.

Vrátím se ještě na okamžik k úpravě v ZKaV. Oproti ZKaV má totiž insolvenční zákon významné pozitivum, a tím je jednotnost insolvenčního řízení. Zatímco ZKaV rozlišoval řízení o konkursu a řízení vyrovnávací, insolvenční zákon zná pouze insolvenční řízení (a v rámci něho pak jednotlivé způsoby řešení úpadku).

Následující schéma – sice velice zjednodušeně – přibližuje průběh insolvenčního řízení od podání insolvenčního návrhu po rozhodnutí o způsobu řešení úpadku, resp. po vydání jiného rozhodnutí o insolvenčním návrhu (ustanovení § 142 insolvenčního zákona).

²³ Podle ustanovení § 149 odst. 1 insolvenčního zákona může insolvenční soud rozhodnout o způsobu řešení úpadku samostatným rozhodnutím vydaným do tří měsíců po rozhodnutí o úpadku, ne však dříve než po skončení schůze věřitelů; to neplatí, pokud soud rozhoduje o prohlášení konkursu na majetek dlužníka, když nepřichází v úvahu jiné jeho řešení.

Schéma č. 1: Jednotnost insolvenčního řízení.

Vlastní zpracování dle insolvenčního zákona.

1.6 Řešení úpadku konkursem

Ačkoliv jsou tématem této práce alternativní způsoby řešení úpadku, krátce se zastavím u řešení úpadku konkursem. Ke konkursu totiž nakonec může dojít i tehdy, kdy je úpadek řešen reorganizací či oddlužením. V praxi se to stává poměrně často, jak ukážu v praktické části této práce.

V případě prohlášení konkursu na majetek dlužníka hovoříme o tzv. likvidačním způsobu řešení úpadku. V jeho případě totiž dochází ke zpeněžení dlužníkovy majetku, a to toho, který insolvenční správce sepsal do majetkové podstaty. Prohlášení konkursu zasahuje dlužníkovu ekonomickou sféru tím, že dispoziční oprávnění k jeho majetku přechází na insolvenčního správce. Věřitelé jsou pak ze zpeněžení jednotlivých položek či celého podniku (pokud je takto sepsán) uspokojováni poměrně. Jejich případné neuspokojené části pohledávky nezanikají a věřitelé je mohou po skončení insolvenčního řízení po dlužníkovi dále vymáhat. Účelem konkursu tedy je především zabránit tomu, aby ze zpeněžení dlužníkovy majetku byl uspokojován pouze jeden věřitel, resp. věřitel, který řízení zahájil a který se jako první se svou pohledávkou přihlásil, jako je tomu např. v exekuci. Naopak v insolvenčním řízení se přihlíží k pohledávkám všech věřitelů, kteří se do insolvenčního řízení se svými pohledávkami přihlásili, a jejichž pohledávky byly zjištěny co do pravosti, výše či pořadí. Ustanovení § 244 insolvenčního zákona proto zdůrazňuje právě tento cíl, tj. dosažení zásadně poměrného uspokojení zjištěných

pohledávek věřitelů, tj. pohledávek řádně přihlášených a pravomocně nepopřenyých, a to ze zpeněžení dlužníkovy majetku (Hásová & Moravec, 2018). Cílem konkursu tak není sanace dlužníkovy ekonomické situace, ale cílem je „alespoň částečně uspořádat dlužníkovy vztahy k jeho věřitelům, kteří by se jinak nemohli uspokojení svých pohledávek domoci vůbec nebo jen s velkými obtížemi“ (Hásová & Moravec, 2018, s. 945 a násl.). Věřitelé tak do insolvenčního řízení vstupují s tím, že z případného zpeněžení dlužníkovy majetku budou uspokojeni ve vztahu (tj. poměrně) k pohledávkám ostatních řádně přihlášených věřitelů²⁴. Jak trefně uvádí Zemandlová, insolvenční řízení má přednost před individuálním vymáháním pohledávek a věřitel je do něj nucen vstoupit, nechce-li riskovat ztrátu uplatnitelnosti svého práva (Zemandlová, 2021). Nutno podotknout, že kolektivní povaha insolvenčního řízení je spojena s celkově nižšími výdaji a zachováním vyšší hodnoty uspokojení přihlášených věřitelů.

1.7 Alternativní řešení úpadku

Jako alternativní řešení úpadku označujeme ty způsoby řešení, které jsou sanačními a počítají s další ekonomickou aktivitou dlužníka. Současná právní úprava v insolvenčním zákoně upravuje dva základní sanační způsoby řešení úpadku, a to reorganizaci a oddlužení. Reorganizace je základním tématem této diplomové práce a velmi podrobně je popsána a analyzována v následující části práce, proto se v této kapitole stručně věnuji pouze problematice oddlužení.

Ačkoliv se sanační funkce insolvenčního práva v evropském právním prostoru prosazuje stále více, nesmíme zapomínat na to, že sanační způsob řešení úpadku by neměl být cílem sám o sobě, pokud by postrádal ekonomický smysl. Také si musíme uvědomit, že sanační funkce insolvenčního práva se jinak projevuje při reorganizaci a jinak při oddlužení.

Důvody, proč se součástí insolvenčního zákona stalo právě oddlužení, jsou více než jasné. Oddlužení, označované mnohými dlužníky, veřejností i médii nepřesně jako *osobní bankrot*, je problémem především fyzických osob - spotřebitelů²⁵, a podrobit jejich

²⁴ Odlišný režim platí u pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou, které se uspokojují v plné výši kdykoli po rozhodnutí o úpadku (ustanovení § 168, § 169 insolvenčního zákona), či u pohledávek zajištěných, které se uspokojují v rozsahu zajištění ze zpeněžení věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty, jimiž byla pohledávka zajištěna (ustanovení § 167 insolvenčního zákona).

²⁵ Srov. však ustanovení 389 odst. 2 insolvenčního zákona. Není vyloučeno, aby o oddlužení žádala i podnikající fyzická osoba. Insolvenční zákon obecně upravuje, že oddlužení lze řešit úpadek nebo hrozící úpadek fyzické osoby, která nemá dluhy z podnikání. Ani takový dluh však nebrání řešení dlužníkovy úpadku nebo hrozícího úpadku, pokud s tím souhlasí věřitel, o jehož pohledávku jde, příp. pokud jde o zajištěného věřitele. Insolvenční zákon pak oddlužení fyzické osoby – podnikatele vyloženě umožňuje.

ekonomickou situaci prohlášení konkursu, je neefektivní, neekonomické a z určitého hlediska i neetické. Tyto osoby zpravidla nemají žádný majetek, který by se mohl v konkursu zpeněžit, to znamená, že věřitelé by uspokojeni stejně nebyli, a státu by naopak vznikaly výdaje v podobě dlužníkem neuhrazené odměny insolvenčního správce. Dlužníci domáhající se řešení svého úpadku oddlužením však zpravidla mají pravidelný příjem, tj. příjem, z něhož by mohli být přihlášení věřitelé uspokojováni poměrně a postupně, v průběhu několika let. Zde se plně ukazuje sociální funkce oddlužení, kdy osobám, které postihl osobní bankrot, dává insolvenční zákon zcela novou perspektivu, že se po uplynutí lhůty a po splnění určitých podmínek osvobodí od povinnosti úhrady zbytku dluhů.

Dlužník má tak šanci začít znovu bez demotivující vidiny celoživotního splácení starých dluhů, ovšem musí jít o dlužníka poctivého (Hásová & Moravec, 2018), tj. dlužníka, který není veden nepoctivým záměrem (Sigmund, 2016). Jak k tomu uvádí také Richter, prostřednictvím osvobození od zbytku dluhů má být umožněno „*poctivému, avšak finančně neúspěšnému dlužníku, začít znovu s čistým štítem – tedy bez zátěže minulých dluhů, které vedly k jeho úpadku*“ (Richter, 2006, s. 765). To ostatně judikoval v jednom ze svých rozhodnutí také Nejvyšší soud České republiky, podle něhož „*při oddlužení není kladen hlavní důraz na maximální uspokojení věřitelů, nýbrž cílem je umožnit dlužníkovi ..., aby se oddlužil – osvobodil od dluhů a znovu bez dluhů zapojil do ekonomického života. Jednou z podmínek přitom je, že dlužník k oddlužení musí přistupovat poctivě*“ (Nejvyšší soud ČR, 2011). Z ekonomického pohledu vede úspěšné oddlužení k efektivní míře ekonomické činnosti insolventního dlužníka, kdy příslib oddlužení za cenu alespoň částečného uspokojení věřitelů motivuje dlužníka k tomu, aby se transparentní ekonomickou činností vymanil z úpadku, spíše než aby své příjmy před věřiteli utajoval a tím byl vytlačen do zóny tzv. šedé ekonomiky (Havel, 2006).

Oddlužení je typickým sanačním způsobem řešení dlužníkového úpadku, a pokud je insolvenčním soudem schváleno, může probíhat buď zpeněžením majetkové podstaty, či plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty²⁶. Obecně platí, že aktivně legitimovanými osobami k podání návrhu na povolení oddlužení jsou však pouze fyzické osoby, které nemají dluhy z podnikání, a právnické osoby, které nejsou

Tento dlužník je povinen při oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty povinen měsíčně splácet nezajištěným věřitelům z jeho příjmů z podnikání minimální nevratnou částku, tj. zálohovou splátku (ustanovení § 398b insolvenčního zákona).

²⁶ Od účinnosti tzv. oddlužovací novely jsou možné již jenom tyto dva způsoby s preferencí zákonné kombinace.

považovány za podnikatele a nemají dluhy z podnikání (ustanovení § 389 odst. 1 insolvenčního zákona). Oproti konkursu má oddlužení celou řadu výhod, mezi něž patří především konečné rozhodnutí o osvobození dlužníka od placení zbytku pohledávek; které však nemusí nastat vždy. Neuspokojené části pohledávek věřitelů totiž zanikají a věřitelé je poté, co soud rozhodne o osvobození dlužníka od placení pohledávek, nemohou dále vymáhat.

Tabulka č. 1: Počet insolvenčních návrhů a povolení oddlužení v období od roku 2008 do roku 2021.

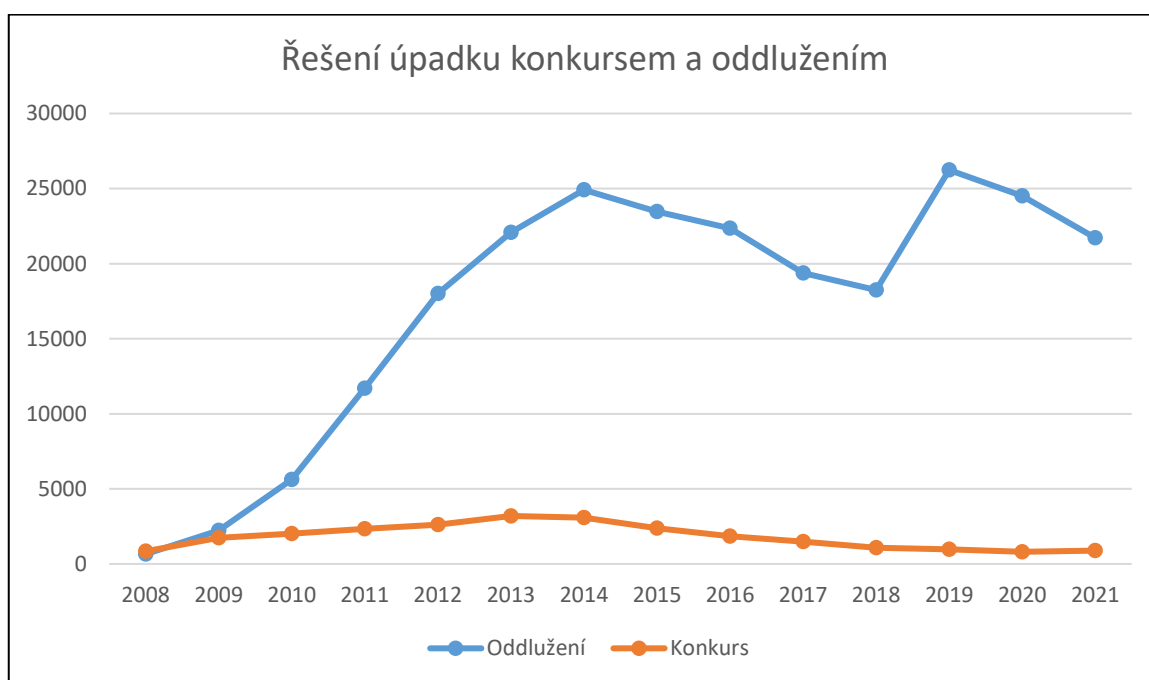
	Počet podaných insolvenčních návrhů	Rozhodnutí o povolení oddlužení
2008	5236	654
2009	9402	2240
2010	16092	5630
2011	24456	11695
2012	32672	18012
2013	37634	22089
2014	35079	24913
2015	32319	23472
2016	29534	22358
2017	23303	19365
2018	20966	18252
2019	30466	26238
2020	26441	24519
2021	23383	21712

Zdroj: CSLAV. Statistické údaje Ministerstva spravedlnosti ČR. Vlastní zpracování.

Jak vidíme z výše uvedené tabulky, která obsahuje počet insolvenčních návrhů v období let 2008 až 2021 a tomu odpovídající počet zjištěných úpadků dlužníků spojených s povolením oddlužení, raketový nárůst návrhů na povolení oddlužení, které musejí být vždy spojeny s insolvenčním návrhem (nebo jej musejí v krátké lhůtě následovat), zaznamenalo Ministerstvo spravedlnosti ČR v roce 2012, kdy jejich počet vzrostl na 23 179.

Ještě lépe vyplývá množství řešení úpadku oddlužením z následujícího grafu.

Graf č. 1: Řešení úpadku konkursem a oddlužením.

Zdroj: CSLAV. Statistické údaje Ministerstva spravedlnosti ČR. Vlastní zpracování.

Je také nepochybné, že v loňském roce pokračoval pokles soudem povolených oddlužení. Zatímco loni soudy povolily tento režim u celkem 21 712 osob, což je o 2 807 méně než v roce 2020, přičemž v roce 2019 jich bylo 26 238. I tak se v režimu oddlužení nacházelo ke dni 31. 12. 2021 celkem 111 500 lidí, což činí 1,28 % z celkového počtu obyvatel České republiky starších 15 let.

Pokud se podíváme na uplynulý rok 2021 poznamenaný pandemií nemoci SARS-CoV-2, jak jej reflektují v níže vypracované tabulce, vlna insolvenčních návrhů se České republice i díky státní pomoci vyhnula, přičemž třetí čtvrtletí přineslo meziroční pokles počtu insolvenčních řízení o 15 %. Na druhou stranu je třeba si uvědomit, že i přes tento pozitivní vývoj nemáme vyhráno. Čelíme nárůstu inflace v důsledku zdražování zboží a vstupních surovin a materiálů²⁷, riziko v budoucnosti představuje další případný nárůst energií a pohonných hmot, (nejen ekonomickou) nejistotu v nás budí válka na Ukrajině

²⁷ Hrozí např. problémy majitelům rozestavěných nemovitostí, u nichž prudký růst cen materiálů způsobil výrazné překročení původního rozpočtu. Pokud jim peníze na jejich dostavbu nevystačí, může se stát, že banka ze zpeněžení nepokryje ani poskytnutou výši hypotéky, což v krajním případě může vést i k exekucím či insolvenčním řízením. Také firmy čelí jednak nárůstu cen vstupů, jednak výpadků v dodavatelských řetězcích v důsledku epidemie a nyní v důsledku válečného konfliktu na Ukrajině. Nízká nezaměstnanost pak umožňuje růst mezd, což náklady firem dále zvyšuje.

a její další vývoj a s ní spojené sankce proti Rusku, které dopadnou ve svém důsledku na všechny.

Tabulka č. 2: Počet insolvenčních návrhů za období leden až září 2021.

	Počet insolvenčních návrhů	Celkový počet návrhů podaných FO	FO – nepodnikatelé	OSVČ	Právníkové osoby
Leden	1672	1602	1136	466	70
Únor	2202	2119	1541	578	83
Březen	2698	2582	1909	673	116
Duben	2106	2016	1482	534	90
Květen	2222	2131	1536	595	91
Červen	2255	2162	1592	570	93
Červenec	1834	1741	1228	513	93
Srpen	1986	1904	1378	526	82
Září	2077	1984	1456	528	93
Celkem	19052	18241	13258	4983	811

Zdroj: CSLAV. Statistické údaje Ministerstva spravedlnosti ČR. Vlastní zpracování.

Vývoj počtu oddlužení závisí především na tom, jaké podmínky pro oddlužení nastaví zákonodárce v insolvenčním zákoně. Stav ekonomiky počet oddlužení ovlivňuje také, ale mnohem méně, než bychom předpokládali. Pandemie nemoci SARS-CoV-2 měla na meziroční pokles oddlužení v letech 2020 a 2021 vliv, a to především kvůli odložené spotřebě související s ekonomickými lockdowny.

Oddlužení v průběhu své existence v insolvenčním zákoně zažilo několik novel, z nichž tři byly zásadní, a to tzv. revizní novela, dále tzv. akreditační novela a konečně tzv. oddlužovací novela s účinností od 1. 6. 2019. Jak bylo již řečeno dříve, je ke schválení v Poslanecké sněmovně předložena další novela, tzv. transpoziční s předpokladem trvání oddlužení na tři roky.

1.8 Moratorium

Insolvenční zákon upravuje také institut tzv. moratoria (ustanovení § 115 a násl. insolvenčního zákona). Tento institut by měl pomoci dlužníkovi vyřešit jeho ekonomické problémy vlastními silami bez toho, aby byl vystaven zjištění úpadku deklarovaného insolvenčním soudem v insolvenčním řízení. Stejně jako úpadek, také moratorium je kategorií nejen právní, ale především ekonomickou. Umožňuje dlužníkovi po určitou

dobu jakousi ochranu před věřiteli a zároveň mu dává možnost zachovat jeho provoz a nastartovat ozdravné sanační opatření vedoucí k jeho dlouhodobému fungování.

Mezi způsoby řešení úpadku jej insolvenční zákon nezahrnuje, především z důvodu, že by neměl řešit již existující úpadek nebo úpadek hrozící, jež by se měly odehrávat případně již v režimu insolvenčního řízení. Je však možné jej vymezit spíše jako způsob prevence úpadku nebo úpadku hrozícího. Tomu odpovídá i skutečnost, že dlužník může moratoria dosáhnout dříve, než je insolvenční řízení vůbec zahájeno (Kozák et al., 2019)²⁸.

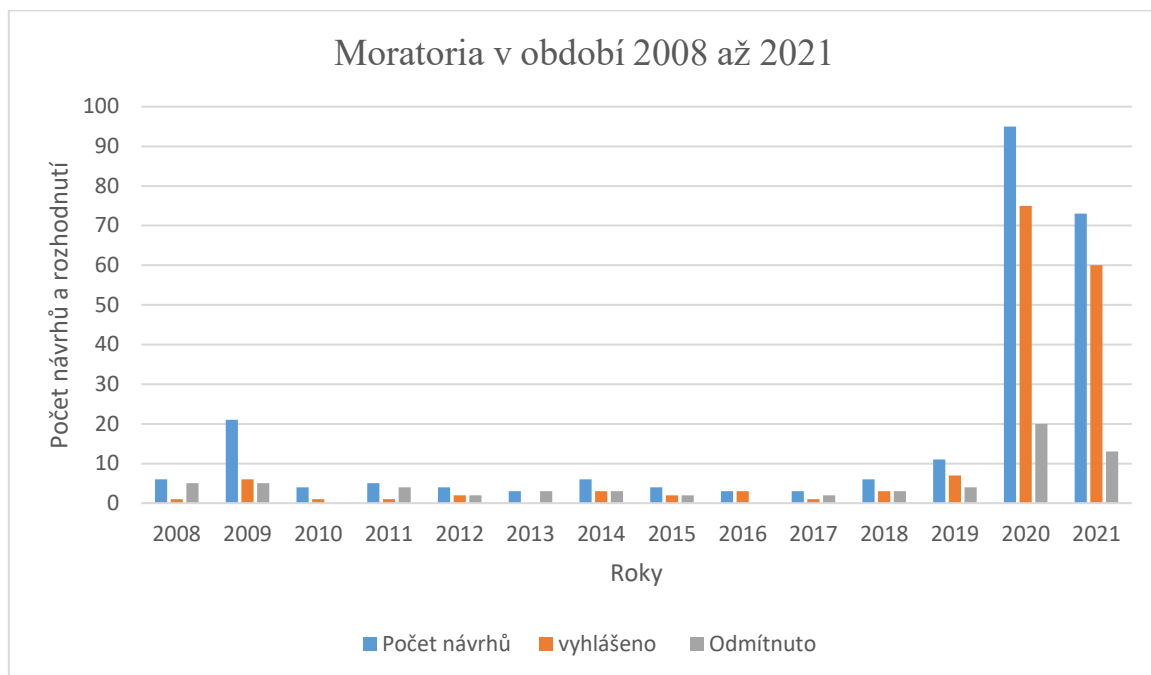
Tzv. *Lex Covid* zavedl do insolvenčního zákona institut mimořádného moratoria, jehož cílem bylo mimo jiné ochránit jinak konkurenceschopné podnikatele v době opatření přijatých vládou v souvislosti s šířením nemoci SARS-CoV-2 a překonat tak výpadek disponibilních prostředků dočasným omezením realizace zajištění nebo zahájení exekuce. Institut moratoria se obecně doporučuje použít v tzv. distresové situaci, kdy dlužník očekává, že ještě před jeho skončením svou ekonomickou situaci vyřeší a úpadek odvrátí. To ovšem mimo jiné předpokládá maximální nasazení managementu dlužníka např. při zajišťování financování, vyjednávání s investorem, vymáhání svých pohledávek apod. Na druhou stranu musíme připustit, že ani trvání moratoria nemusí být všemocné, i během něho může dojít k vygenerování dalších dluhů, odlivu zákazníků apod. V tomto okamžiku by se tak měl management dlužníka soustředit na získání podpory pro tzv. předschválenou (či předbalenou) reorganizaci, o níž budu hovořit v další části této práce. Jak ostatně uvidíme v následující kapitole, problém je v tom, že firmy poměrně často vstupují do insolvenčního řízení pozdě a především majetkově vyprázdněné. V takovém případě ale i institut moratoria ztrácí svůj účel.

Institut moratoria nebyl v praxi tolik využíván, jak ostatně vyplývá z níže vypracovaného grafického znázornění. Nicméně v letech 2020 a 2021, zejména v souvislosti s pandemií nemoci SARS-CoV-2 a dopady vládních nařízení, která v zásadě určitým způsobem omezovala podnikání, využilo tento institut, resp. institut mimořádného moratoria upravený v *Lex Covid*, nejvíce podnikatelských subjektů za celou dobu účinnosti insolvenčního zákona²⁹.

²⁸ V zahraniční literatuře se můžeme setkat s pojmem *bankruptcy process triage* právě u firem, které jsou v ekonomických potížích. Počítá se přitom s hodnotami *going concern* (V), likvidace (L) a schopnosti splácat dluhy (D). Firma je v ekonomických potížích, pokud V se přibližuje D; v takovém případě má firma sotva nějaké budoucí *cash flow*, aby mohla platit dluhy. Pokud $V > D$ a zároveň $V > L$, má firma dostatečné zdroje dluhy platit a jde o *going concern* (Greenwood et al., 2020).

²⁹ Moratorium bylo vyhlášeno i na několik firem z oděvního průmyslu, např. na známou značku Blažek či krejčovství Le Premier. Společnost BLAŽEK PRAHA a.s. po uplynutí moratoria podala insolvenční návrh

Graf č. 2: Moratoria v období 2008 až 2021.

Zdroj: CSLAV, Ministerstvo spravedlnosti ČR. Vlastní zpracování.

V roce 2021 postupně končily jak moratoria, tak státní podpurné programy, které během složitého pandemického období umožnily stabilizovat ekonomickou situaci mnoha firem. To se však určitě – spolu s důsledky pokračujícího ekonomického útlumu řady odvětví – promítne i ve schopnosti firem splácet své závazky.

spojený s návrhem na povolení reorganizace. Reorganizace byla schválena a v současné době probíhá (řízení vedené u Městského soudu v Praze sp. zn. MSPH 94 INS 26507/2020, dostupné z: [Detail lustrované osoby - ISIR - Insolvenční rejstřík \(1.13.0.0\) \(justice.cz\)](#)). Krejčovství Le Premier, resp. společnost IMAGE CARE s.r.o. podala návrh na moratorium 22. 11. 2021, to skončilo uplynutím lhůty dne 28. 2. 2022 (řízení vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. MSPH 60 INS 21162/2021, dostupné z: [Detail lustrované osoby - ISIR - Insolvenční rejstřík \(1.13.0.0\) \(justice.cz\)](#)). Dne 14. 3. 2022 podal insolvenční návrh s návrhem na povolení reorganizace; soud dosud nerozhodl (řízení vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. MSPH 60 INS 4325/2022, dostupné z: [Detail lustrované osoby - ISIR - Insolvenční rejstřík \(1.13.0.0\) \(justice.cz\)](#)).

2 PRAKTICKÁ ČÁST – REORGANIZACE JAKO SANAČNÍ ZPŮSOB ŘEŠENÍ ÚPADKU

*Návrh na povolení reorganizace je pozvánkou k vyjednávacímu stolu.
(Warren, Westbrook).*

V praktické části této práce se věnuji tématu reorganizace ze tří hledisek. V první řadě nastíním úvod do problematiky, kdy podrobně vysvětlím samu podstatu reorganizace. Další část obsahuje prezentaci postupu reorganizace tak, jak jej upravuje insolvenční zákon. Konečně poslední část této kapitoly se věnuje praktickým příkladům reorganizací v České republice.

2.1 Úvod do problematiky

Reorganizace jako sanační forma řešení úpadku je upravena v insolvenčním zákoně, konkrétně v části druhé upravující způsoby řešení úpadku, v hlavě druhé a ustanoveních § 316 až § 364³⁰. Pokud se ještě krátce vrátím k úpravě v ZKaV, určitým sanačním způsobem řešení úpadcovy situace byl v tomto zákoně institut vyrovnání. Ten byl upraven v ZKaV v ustanoveních § 46 a násl. a dlužník v návrhu na vyrovnání uváděl, jaké vyrovnání nabízí. Vyrovnání mohl nabídnout prostřednictvím tzv. kapitalizace pohledávek věřitelů, tj. formou nové emise akcií nebo jiných cenných papírů emitovaných dlužníkem, kdy se z věřitelů dlužníka stanou *de facto* jeho akcionáři, příp. také naturální formou (např. vydáním části aktiv nesouvisejících s vlastní podnikatelskou činností dlužníka). Druhým institutem obdobným dnešní reorganizaci bylo tzv. nucené vyrovnání, které také jako vyrovnání představovalo dohodu úpadce s věřiteli o tom, jakým způsobem úpadce vyrovná jejich pohledávky. Oproti vyrovnání probíhalo (či ještě může probíhat) nucené vyrovnání v rámci konkursního řízení, tedy po prohlášení konkursu na majetek úpadce³¹.

³⁰ Slovy Richtera – „reorganizace není ani tak způsobem řešení úpadku jako spíše způsobem, jak se na způsobu řešení úpadku dohodnout“ (Richter, 2017, s. 378). To ostatně koresponduje i s mottem této kapitoly.

³¹ Jedno poměrně aktuální řešení pomocí nuceného vyrovnání řešil Městský soud v Praze pod sp. zn. 96 K 20/98 ve věci úpadce Mototechna, státní podnik „v likvidaci“ (viz také veřejný rejstřík Ministerstva spravedlnosti ČR dostupný z <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=490851&typ=PLATNY>). Jak z uvedeného vyplývá, bylo řízení zahájeno v roce 1998 prohlášením konkursu na majetek, který se však – z různých důvodů (především v důsledku sporných vlastnických práv k majetku) – nedařilo konkursnímu správci zpeněžit. Nakonec proběhlo nucené vyrovnání nepeněžní formou, a to vydáním akcií dceřině (nástupnické) společnosti úpadce, do níž byl vložen veškerý jeho majetek. Principem pak je, že každý věřitel se mohl rozhodnout, zda si ponechá podíl

V předchozích kapitolách této práce jsem se na několika místech již zmínila o tzv. likvidačních a sanačních způsobech řešení dlužníkovy úpadku s tím, že likvidačním způsobem je konkurs, který je z ekonomického pohledu *de facto* jakýmsi *posledním soudem*, neboť vede zpravidla k faktickému ukončení aktivity ekonomického subjektu, ke ztrátě jeho hodnot a jeho následnému výmazu z obchodního rejstříku, a že sanačními způsoby řešení úpadku jsou reorganizace a oddlužení. Sanační povaha řešení úpadku pak spočívá v tom, že subjekty, které ji využijí a splní předepsané podmínky, získají novou perspektivu svého dalšího ekonomického života. Zatímco v případě prohlášení konkursu zpeněží insolvenční správce dlužníkův majetek a z tohoto zpeněžení uspokojí zjištěné pohledávky přihlášených věřitelů, v reorganizaci se věřitelé uspokojují z výnosů pokračující podnikatelské činnosti dlužníka. Fakticky tak nedochází ke zpeněžení dlužníkovy majetku, ale pouze ke změně jeho kapitálové struktury; dlužníkův majetek se tedy neprodává třetí straně, ale věřitelům, a to konverzí jejich předinsolvenčních pohledávek na pohledávky nové (Richter, 2008).

V případě korporátních reorganizací se přitom jedná o záchranu provozuschopné a životaschopné obchodní korporace dvěma způsoby. Buď tzv. restrukturalizací dluhu, tj. částečným zbavením dluhů a převzetím novým investorem (hovoříme o tzv. způsobu *Share Deal*), anebo začleněním korporace do nové korporátní struktury investora s kompenzací věřitelů tímto investorem (zde hovoříme o tzv. způsobu *Asset Deal*). Dochází tedy buď k restartu stávající korporace, nebo jejího zdravého jádra, a to za zcela dobrovolné podpory věřitelů, kteří se tak racionálně rozhodli na základě volby mezi touto cestou či pro ně méně výnosným likvidačním konkursem (Sigmund, 2016). Při reorganizaci totiž dochází k uspokojení restrukturalizovaných pohledávek věřitelů v určitém časovém horizontu ze zdrojů provozu obchodního závodu dlužníka. K tomu se vyjadřovali i autoři Gennaioli s Rossim, kteří zkoumali preference věřitelů k likvidačnímu či sanačnímu řešení úpadku dlužníků prostřednictvím parametrů pro stanovení hodnoty firmy, a následné soudcovské úvahy o způsobu řešení úpadku ve vztahu k preferencím věřitelů (Gennaioli & Rossi, 2010).

Z ekonomického hlediska je třeba si uvědomit, že krize dlužníka, resp. jeho kritická ekonomická situace, která již má důsledky v insolvenčním právu, je zpravidla

v nástupnické společnosti, který získal na základě nuceného vyrovnání, nebo zda svůj podíl prodá majoritnímu akcionáři. Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 9. 1. 2020, č.j. 96 K 20/98-2986, byl konkurs na majetek úpadce zrušen po splnění nuceného vyrovnání a nyní probíhá likvidace tohoto podniku směřující k jeho zániku.

poslední etapou jeho krizového vývoje³². Je přitom lhostejno, zda důvody ekonomické situace dlužníka jsou endogenní nebo exogenní povahy. Prostřednictvím tzv. preventivního krizového managementu lze však krizi předcházet, a pokud již z různých důvodů krize nastane, je třeba ji nějakým způsobem překonat. To se povede ovšem za předpokladu, že ji zvládnout lze, a to s naprosto jasným cílem: obnovou firmy. Nelze také odhlédnout od skutečnosti, že mnoho firem řeší své ekonomické problémy nejdříve svými vlastními, soukromými způsoby, např. jednáním s věřiteli, kteří tak již v této fázi mohou získat kontrolu nad tím, jak by byl v budoucnu řešen případný úpadek u soudu (Gennaioli & Rossi, 2013).

Reorganizace představuje zpravidla jedinou možnost pokračování činnosti dlužníka a její úspěch se předpokládá tam, kde nejsou firemní aktiva zcela vyčerpána. Zatímco tedy konkurs znamená pro podnikatele prakticky vždy *poslední soud*, reorganizace pro něho může znamenat *zmrtvýchvstání* či *vzkříšení* a novou naději do budoucna.

Dovolím si však v této souvislosti připomenout pravidlo, které je pro *vzkříšení* zásadní, a sice pravidlo *čím dříve, tím lépe*. To znamená, že čím dříve dlužník podá insolvenční návrh, tím větší jsou jeho šance na úspěšnou reorganizaci a další pokračování jeho provozu. To je však pouze ideální představa. Skutečnost bývá (ke škodě jak dlužníka, tak především věřitelů) ve většině případů odlišná, neboť velké množství dlužníků vstupuje do insolvenčního řízení ve stavu tzv. *vyprázdnění*, v podstatě jako pouhé *prázdné skořápky*.

Autoři Smrčka, Arltová a Schönfeld k tomu uvádějí, že firmy v mnoha případech sice mají k dispozici aktiva, která jsou použita jako zajištění úvěrů a která jsou tedy nějakým způsobem umrtvena, ale veškerá jiná aktiva jsou již spotřebována na provoz dlužníkovy podniku nebo vyvedena mimo dosah věřitelů (Smrčka et al., 2013). Insolvenční zákon přitom ukládá podnikatelům a statutárním orgánům obchodních společností povinnost podat insolvenční návrh bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděly nebo při náležité pečlivosti měly dozvědět o úpadku³³. Statutární orgán,

³² Podle Olgy Kupec se první náznaky ekonomických problémů objevují zpravidla již sedm let před samotným úpadkem (Kupec, 2011).

³³ Ustanovení § 98 odst. 1 insolvenčního zákona. Pandemie onemocnění SARS-CoV-2 znamenala přijetí tzv. *Lex Covid Justice* a na něj navazující *Lex Covid Justice II*, kterými došlo k řadě významných změn, mimo jiné i v oblasti insolvenčního práva. Jedním z mimořádných opatření bylo i pozastavení povinnosti podat ze strany dlužníka insolvenční návrh v případě úpadku. S účinností od 1. 7. 2021 se povinnost podnikatelů a korporací podat dlužnický insolvenční návrh v plném rozsahu obnovila, a to včetně případné odpovědnosti managementu podle citovaných ustanovení insolvenčního zákona za škodu v případě opožděně podaného insolvenčního návrhu.

řekněme management korporací by měl situaci konkrétní korporace v rámci péče řádného hospodáře průběžně monitorovat a prověřovat, zda korporace nenaplňuje znaky úpadku a také činit všechny potřebné a rozumně předpokladatelné kroky, aby úpadek odvrátil. K tomu mají statutární orgány dostatek prostředků, který může využít, např. můžeme hovořit o možnosti získání dodatečného kapitálu zvýšením vkladů společníků či o možnosti jednat s věřiteli ohledně úhrady jejich pohledávek buď v režimu individuálních dohod, či v režimu tzv. *standstill* či *lock-up* dohod, jak o tom hovoří např. výše zmíněný Gennaioli s Rossim, nebo o možnosti angažovat krizový management. Doporučuje se také hledat vhodného investora (Gennaioli & Rossi, 2013). V případě, že všechny tyto možnosti z různých důvodů selžou, je vhodné společně s insolvenčním návrhem podat návrh na povolení reorganizace, jak uvádím výše, či podat návrh na vyhlášení moratoria jako jakéhosi *obranného štítu* před věřiteli³⁴.

Ke shora uvedenému doplním, že nesplnění této povinnosti s sebou nese odpovědnost těchto osob za škodu nebo jinou újmu věřitele, která spočívá v rozdílu mezi zjištěnou výší pohledávky přihlášené do insolvenčního řízení věřitelem a částkou, kterou věřitel v insolvenčním řízení obdržel (ustanovení § 99 insolvenčního zákona).

Dovolím si krátkou odbočku k institutu zamítnutí insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku, která pomůže následně pochopit interpretaci údajů uvedených v tabulce. Zamítnutí insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku bylo upraveno v ustanovení § 144 insolvenčního zákona ve znění účinném do 31. 12. 2013 jako zvláštní způsob rozhodnutí o insolvenčním návrhu. Právní úprava v tomto znění sloužila v praxi převážně k tzv. administrativní likvidaci právnických osob zapsaných v obchodním rejstříku, které ukončily svou činnost jako zadlužené a nemajetné, aniž by však proběhl řádný proces zjišťování majetkové podstaty. Soud svá rozhodnutí opíral o tvrzení dlužníkovy likvidátora uvedená v insolvenčním rejstříku a o předložené seznamy majetku (s uvedením, že dlužník žádný majetek nemá). Přímým důsledkem těchto rozhodnutí byl výmaz dlužníka z obchodního rejstříku, tj. jeho faktický zánik (Hásová, & Moravec, 2018). Docházelo, resp. je patrné z níže uvedených dat, dochází k situaci, kdy další výdaje nebo energie soudů nemá smysl, neboť insolvenční řízení jako kolektivní postup při vymáhání a uspokojování pohledávek věřitel ztratilo význam. Dlužník nemá žádný

³⁴ Shora zmíněný *Lex Covid* zavedl mimo jiné i mimořádný moratorium jako dočasné prodlužnické opatření, jehož cílem bylo napomoci dlužníkovi ubránit se rychle a operativně proti individuálním krokům věřitelů. Podle Sprinze mělo tento mimořádný institut preventivní funkci a jeho účelem bylo v lepším případě úpadek vyloučit, v horším případě připravit cestu na sanační způsob řešení úpadku (Sprinz, 2020).

zpeněžitelný majetek a je v zásadě lhostejno, zda k tomu došlo jeho podnikatelským selháním nebo nějakou protiprávní činností.

Jak vypadá situace ve skutečnosti, je graficky vyjádřeno níže. Tabulka ukazuje počty insolvenčních návrhů, které soud zamítl pro nedostatek majetku dlužníka, a počty návrhů, které skončily prohlášením konkursu, resp. povolením reorganizace.

Tabulka č. 3: Počet insolvenčních návrhů, zamítnutí návrhu pro nedostatek majetku, prohlášení konkursu, povolení reorganizace.

	Počet návrhů	Zamítnutí návrhu	Rozhodnuto o konkursu	Rozhodnuto o reorganizaci
2008	5236	706	849	6
2009	9402	1527	1741	16
2010	16092	1559	2007	17
2011	24456	1441	2344	16
2012	32672	1398	2615	18
2013	37634	1588	3195	12
2014	35079	53	3076	31
2015	32319	2	2386	22
2016	29534	1	1855	29
2017	23303	13	1485	21
2018	20966	2	1079	16
2019	30466	2	964	14
2020	26441	5	809	9
2021	23383	4	892	11

Zdroj: CSLAV, Statistické výkazy Ministerstva spravedlnosti ČR. Vlastní zpracování.

Údaje v tabulce potvrzují nepříjemnou pravdu: ekonomika, v níž jsou ve většině případů dlužníci zcela vyprázdněni a zbaveni aktiv, není zdravá. Důvody této situace mohou být odlišné. Nemusíme hned všechny firmy podezírat z podvodného jednání, naopak v určitých případech může jít o zcela přirozený jev a projev konkrétního typu podnikání, kde kromě *cash flow* nemá firma žádný jiný majetek, a pokud tedy hotovost dojde, žádná aktiva nejsou k dispozici. Aktiva může firma zcela vyčerpat také např. v důsledku chybného investičního rozhodnutí³⁵.

³⁵ Z praxe si vybavíme např. chybné (resp. spíše vynucené) investiční rozhodnutí o výstavbě O2 Arény ze strany společnosti Sazka, náhlý pokles cen uhlí u společnosti OKD, dále sem patří např. neuvážená výplata dividend, bankrot klíčového obchodního partnera, mezinárodní sankce apod.

Nicméně většina případů spadá buď pod situace, kdy management firmy se ji do poslední chvíle snaží zcela iracionálně zachránit s vírou v zázrak, anebo pod situace, kdy jsou z firmy zcela účelově a úmyslně vyváděna aktiva, aby se dostala mimo dosah věřitelů.

Ze shora uvedeného můžeme dovodit, že významným faktorem krize podniku a jejího vyústění až do úpadku, či jen úpadku hrozícího, je čas. Obě formy úpadku zjišťuje management firmy nebo její vlastníci v určitém okamžiku, který však třetí osoby neznají. O úpadku firmy se však dozvedí z rozhodnutí soudu o jeho zjištění, které insolvenční soud učiní také v konkrétním okamžiku. Období mezi okamžikem, kdy firma ví, že je v úpadku, a okamžikem rozhodnutí soudu o úpadku firmy by mělo být co nejkratší. Obecně totiž platí, že čím je disproporce mezi těmito dvěma zásadními okamžiky větší, tím větší je také pravděpodobnost vyprázdnění firmy od aktiv. U takové *prázdné skořápky* pak samozřejmě klesá ireálná možnost provedení úspěšné sanace, neboť v podstatě nelze na čem budovat a z čeho následně udržovat *going concern concept*.

Firma, které je jasné, že je v úpadku, či že jí úpadek hrozí, by měla postupovat (pro)aktivně a podání insolvenčního návrhu neoddalovat. Mohlo by se totiž stát, že v určitém okamžiku překročí bod, kdy sanační způsob řešení její situace nejen, že bude zcela nemožný, ale také bude ekonomicky nesmyslný. To povede prakticky k jedinému řešení, a to konkursu a jejímu faktickému konci.

Pokud víme o reorganizaci, že dává firmě možnost pokračovat v její ekonomické činnosti, musíme se ptát, z jakého důvodu se firmy chovají tak, že podání insolvenčního návrhu co nejvíc oddalují, a tím přicházejí o možnost dovolávat se povolení reorganizace. Ponechme zatím stranou specifické podmínky, které insolvenční zákon stanoví pro postup reorganizace, o nichž si řekneme v následující kapitole. Motivy k takovému chování se liší podle toho, zda jde o management firmy či její vlastníky. Na straně managementu zpravidla chybí kvalitně nastavený motivační systém, naopak zde existují obavy ze ztráty místa, snaha zakrýt svůj neúspěch a samozřejmě také protiprávní jednání. Vlastníci firmy se pak stydí za chybné vyhodnocení situace, čekají na zázrak či se snaží získat čas pro vyprázdnění firmy. Je to pak právě insolvenční zákon, který by měl takové chování nahradit jasně stanoveným, avšak zároveň co nejjednodušším přístupem k reorganizaci.

Podívejme se však také na motivaci těch dlužníků, kteří podání insolvenčního návrhu neoddalují a povolení reorganizace se domáhají. Richter uvádí, že jejich motivace je dvojitá, a to efektivní a neefektivní (Richter, 2008). Podle Tabba přitom efektivní

motivace vychází z interních, nositelům nároků věrohodně nekomunikovatelných informací, které nasvědčují tomu, že jde o výše popsanou kombinaci pozitivní *going concern* hodnoty a vysoké specifity majetku, což zabraňuje zpeněžení majetku (Tabb, 2009). V případě neefektivní motivace je dlužník veden záměrem vymknout se prostřednictvím insolvenčního řízení kontrole věřitelů a řízení použít k redistribuci bohatství na úkor věřitelů ve prospěch managementu nebo vlastníků (Richter, 2008). Problémem je, že pro subjekty stojící mimo dlužníka, např. pro věřitele, insolvenčního správce či insolvenční soud, je obtížné rozlišit, zda insolvenční návrh podává dlužník na základě prvního nebo druhého typu motivace.

V této souvislosti si ještě připomeňme, že jsou to také věřitelé, kteří jsou účastníky insolvenčního řízení, a kteří tak ze své pozice mohou insolvenční řízení poměrně zásadním způsobem ovlivnit. Je přitom především v jejich zájmu, aby se zpeněžením dlužníkovy majetku, pokud nějaký je, dosáhlo co nejvyššího uspokojení jejich pohledávek. Za situace, kdy v dlužníkově majetkové podstatě není žádný zpeněžitelný majetek, je ochota věřitelů podstupovat riziko spojené s aplikací reorganizace poměrně nízká. Naopak hrozí spíše likvidační řešení dlužníkovy úpadku. Toto řešení hrozí také tam, kde je majetek nějakým způsobem zajištěn. Je to logické, neboť zajištění věřitelé jsou uspokojováni ze zpeněžení právě takového majetku, zpravidla majetku jediného, a je velmi nepravděpodobné, že by jim povolená reorganizace dlužníka nabídla mnohem zajímavější a přitom nepřilíš rizikový benefit oproti řešení úpadku konkursem (Smrčka et al., 2013). Nezajištění věřitelé, tj. ti, kteří své pohledávky zajištěny nemají, pak nejsou dostatečně motivováni a v podstatě tak nemají zájem, aby reorganizaci prosazovali, neboť ta fakticky stejně nevede k jejich (o moc vyššímu) uspokojení.

Analýza situace a výsledná kombinace faktorů, které způsobují nízký zájem o sanační způsob řešení úpadku jak ze strany dlužníků, tak ze strany věřitelů, bude uvedena v závěru praktické části.

2.2 Reorganizace podle insolvenčního zákona

Insolvenční zákon reorganizaci definuje jako „*zpravidla postupné uspokojování pohledávek věřitelů při zachování provozu dlužníkovy podniku, zajištěné opatřeními k ozdravení hospodaření tohoto podniku podle insolvenčním soudem schváleného reorganizačního plánu s průběžnou kontrolou jeho plnění ze strany věřitelů*“ (ustanovení § 316 odst. 1 insolvenčního zákona). Podstata reorganizace je jasná: dlužníkovy podnik,

byť v ekonomických problémech, zůstane zachován, tj. bude zachována hodnota *going concern* a také *goodwill* podniku.

Insolvenční zákon upravuje problematiku reorganizace z několika hledisek: v první řadě je to přípustnost reorganizace, tj. stanovení okruhu osob, které jsou oprávněny se řešením úpadku (i hrozícího úpadku) reorganizací domáhat. Dále zde nalezneme úpravu formálních požadavků návrhu na povolení reorganizace, možnosti rozhodnutí insolvenčního soudu o takovém návrhu, problematiku věřitelů, reorganizačního plánu a jeho realizace a konečně stadium skončení reorganizace.

Žižlavský označuje reorganizaci podle insolvenčního zákona za sofistikovaný proces, který rozděluje do sedmi etap, které na sebe plynule navazují:

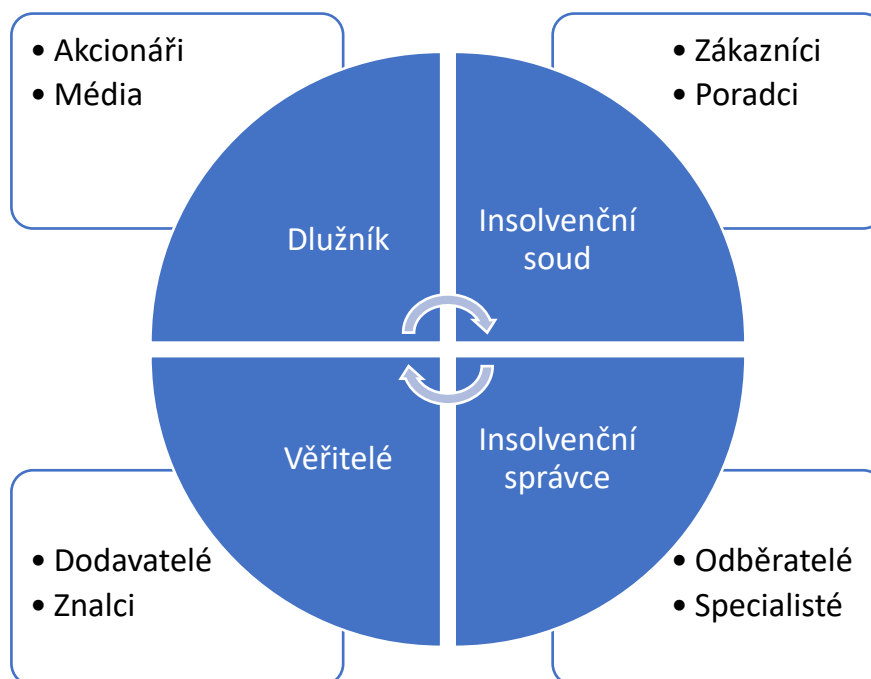
1. od podání insolvenčního návrhu do rozhodnutí o úpadku,
2. od rozhodnutí o úpadku do rozhodnutí o povolení reorganizace,
3. od povolení reorganizace do předložení reorganizačního plánu,
4. od předložení reorganizačního plánu do přijetí plánu věřiteli,
5. od přijetí reorganizačního plánu věřiteli po jeho schválení insolvenčním soudem,
6. provádění reorganizačního plánu,
7. formální ukončení reorganizace (Žižlavský, 2012).

Samotnou reorganizaci si pak podle Žižlavského můžeme představit jako šachovou hru s tím, že každý z účastníků tohoto řízení táhne jinými figurkami. Černými figurkami táhne dlužník, bílými pak přihlášení věřitelé. Malí věřitelé jsou pěšáci, kteří v zásadě do hry sami vážně nezasáhnou, zaměstnanci jsou střelci, majoritní věřitelé táhnou koněm a věží, zajištěný věřitel má k dispozici bílou dámu, naopak černou dámu mají dlužníkovy statutární orgány (Žižlavský, 2012).

Nepochybně je to výstižné přirovnání, ale musíme si uvědomit, že zatímco šachy hrají dva hráči, kteří mají stejný cíl (ano, vyhrát), v insolvenčním řízení vystupuje tolik subjektů a účastníků s vlastními motivy, zájmy a názory, že ve výsledku vlastně nevíme, o co každému z nich jde a co svou aktivitou v řízení vlastně sleduje. To mnohdy nedokáže rozklíčovat ani insolvenční soud či insolvenční správce, neboť v řízení mohou vystupovat různé *kliky* různých účastníků, a byť samozřejmě ne vždy jde o podezřelou či dokonce protiprávní činnost, skutečná motivace a skutečný zájem může dohlédacím orgánům zůstat skryt.

Výčet subjektů, které takové insolvenční řízení zahrnuje, dobře ukazuje následující diagram:

Schéma č. 2: Diagram zájmových skupin.

Vlastní zpracování dle insolvenčního zákona.

Z diagramu vyplývá, že uprostřed všeho stojí aktivní subjekty insolvenčního řízení, tedy dlužník a věřitelé, kteří *de facto* zahájení insolvenčního řízení sami iniciují podáním příslušného návrhu, a insolvenční soud a insolvenční správce. Na výsledek řízení však mají vliv i ti, kteří stojí mimo toto řízení, ovlivnit jej však mohou nepřímo. Např. akcionáři (společníci) dlužníka mohou změnit obsazení statutárního orgánu (managementu), znalci podnik dlužníka oceňují, poradci či specialisté poskytují právní a ekonomické poradenství. Dodavatelé, odběratelé a zákazníci jsou pak stěžejní při plnění reorganizačního plánu.

2.3 Přípustnost reorganizace

Na počátku se musíme zabývat tzv. přípustností reorganizace. Insolvenční zákon upravuje pro povolení reorganizace tzv. kvantitativní bránu, to znamená, že ji připouští v případech, kdy celkový roční úhrn čistého obrátu dlužníka za poslední účetní období předcházející insolvenčnímu návrh dosáhl alespoň částku 50 000 000 Kč, nebo pokud dlužník zaměstnává nejméně 50 zaměstnanců v pracovním poměru (ustanovení § 316 odst. 4 insolvenčního zákona). Hovoříme v této souvislosti o tzv. *kritické velikosti*. Nutno podotknout, že stanovenou kvantitativní bránu mohou zdolat i dlužníci, kteří tyto

kvantitativní podmínky nespĺňují. Klíčem k tomu je ustanovení § 316 odst. 5 insolvenčního zákona, upravující naopak kvalitativní korektiv, poskytující možnost domáhat se reorganizace i dlužníkům, kteří nemají onu kritickou velikost, a to tehdy, pokud s insolvenčním návrhem či nejpozději do rozhodnutí o úpadku předloží insolvenčnímu soudu reorganizační plán přijatý alespoň polovinou všech zajištěných věřitelů a alespoň polovinou všech nezajištěných věřitelů, přičemž poloviny se počítají podle výše pohledávek věřitelů. Hovoříme o tzv. předschválené reorganizaci. To vyžaduje naprosto bezvadnou přípravu, vyhodnocení stavu aktiv a pasiv, zpracování business plánu, vypracování ekonomické nabídky pro uspokojení věřitelů a mnohdy nelehká vyjednávání se *stakeholdery* s cílem přesvědčit je o tom, že reorganizace dlužníka je efektivní, stejně jako je efektivní reorganizační plán (Senbet, 1993). Podle Richtera je tak zřejmé, že insolvenční zákon neodepírá možnost reorganizace dlužníkům, kteří nemají požadovanou velikost, ale pouze různě alokují transakční náklady na reorganizační řízení (Richter, 2008). Musíme si totiž uvědomit, že reorganizace jako faktické vytváření nové kapitálové struktury dlužníka se odehrává za informační asymetrie a za existence problémů kolektivního výběru. Z toho důvodu proto může být z pohledu věřitele poměrně nákladnou transakcí. Podstatná část těchto nákladů má přitom fixní povahu³⁶.

Naproti tomu ji insolvenční zákon nepřipouští v případech, kdy je dlužník právní osobou v likvidaci, obchodníkem s cennými papíry nebo osobou oprávněnou k obchodování na komoditní burze (ustanovení § 316 odst. 3 insolvenčního zákona).

2.4 Poctivý záměr

Povolení sanačního způsobu řešení dlužníkového úpadku předpokládá jeho poctivý záměr. To, zda dlužník sleduje či nesleduje poctivý záměr, zkoumá insolvenční soud již při rozhodování o povolení sanačního způsobu řešení úpadku. Říká se, že *s poctivostí nejdál dojdeš* a také *nemo turpitudinem suam allegare potest*, a rozhodně to platí i pro sanační způsoby řešení úpadku. Dlužník, jehož záměry jsou vedeny poctivými úmysly, může dojít skutečně daleko, tedy až do situace, kdy mu stát promine jeho dluhy či zachová jeho status a on může začít žít s čistým štítem a novou perspektivou. Předpokládá se tedy, že dlužník, který se domáhá řešení svého úpadku reorganizací, má snahu vyřešit svůj úpadek způsobem, který zohlední především oprávněné zájmy věřitelů, tj. co nejrychlejší,

³⁶ Jejich velikost je totiž konstantní bez ohledu na hodnotu dlužníkového majetku. Jde především o náklady na odborné ocenění majetku dlužníka.

nejvyšší a zásadně poměrné uspokojení jejich pohledávek při dodržení postupů daných insolvenčním zákonem (Kučera, 2020).

Posouzení ne/poctivého záměru však není pro insolvenční soud jednoduché. Insolvenční zákon tento pojem upravuje velice vágně. Insolvenčním soudům na jednu stranu ukládá zamítnout návrh na povolení reorganizace, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že je jím sledován nepoctivý záměr (ustanovení § 326 odst. 1 insolvenčního zákona), na druhou stranu na nepoctivý záměr podle insolvenčního zákona lze usuzovat pouze tehdy, pokud v posledních pěti letech probíhalo insolvenční nebo jiné řízení řešící úpadek v závislosti na jeho výsledku, nebo tehdy, pokud z výpisu z rejstříku trestů v posledních pěti letech proběhlo trestní řízení, které skončilo pravomocným odsouzením pro trestný čin majetkové nebo hospodářské povahy (ustanovení § 326 odst. 2 insolvenčního zákona). Tyto dva důvody se přitom mohou vztahovat jak na dlužníka, tak na jeho zákonného zástupce, na jeho statutární orgán nebo jeho člena.

Insolvenčním soudům tak nezbývá nic jiného, než se řídit příslušnou judikaturou vyšších soudů a přistupovat k této problematice individuálně, s nadhledem a hodnotit materiální i etická hlediska. Nepoctivý záměr dlužníka tak může spočívat např. v tom, že nevykonává žádnou činnost, nemá žádné zakázky, má omezený majetek, nejasnou vlastnickou strukturu apod. Závěr o tom, že dlužníka sleduje nepoctivý záměr, je závislý na posouzení konkrétních okolností, které vyjdou najevo v insolvenčním řízení.

2.5 Samotný proces reorganizace u insolvenčního soudu

Výše jsem přiblížila reorganizaci jako způsob řešení úpadku dlužníka. Víme již, co je podstatou reorganizace, víme také, kterých subjektů se týká, a za jakých, zákonem stanovených podmínek je tento způsob řešení úpadku přípustný. Víme také o zkoumání ne/poctivého záměru dlužníka. V této kapitole přiblížím průběh procesu reorganizace, který vymezuje insolvenční zákon. Jak poznáme z následujících řádků, proces reorganizace je velice flexibilní, a pokud to vede k vyšší míře uspokojení věřitelů, než by tomu bylo v případě řešení úpadku konkursem, lze jej realizovat všemi zákonnými způsoby³⁷. Insolvenční zákon je také poměrně velkorysý ohledně volnosti postavení věřitelů i dlužníka při jeho reorganizaci. Považujme proto insolvenční zákon spíše za jakýsi návod či platformu pro řešení ekonomických problémů dlužníků, o nichž jsem

³⁷ Např. při oddlužení insolvenční zákon nabízí pouze dva způsoby, a to oddlužení zpeněžením majetkové podstaty a oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty.

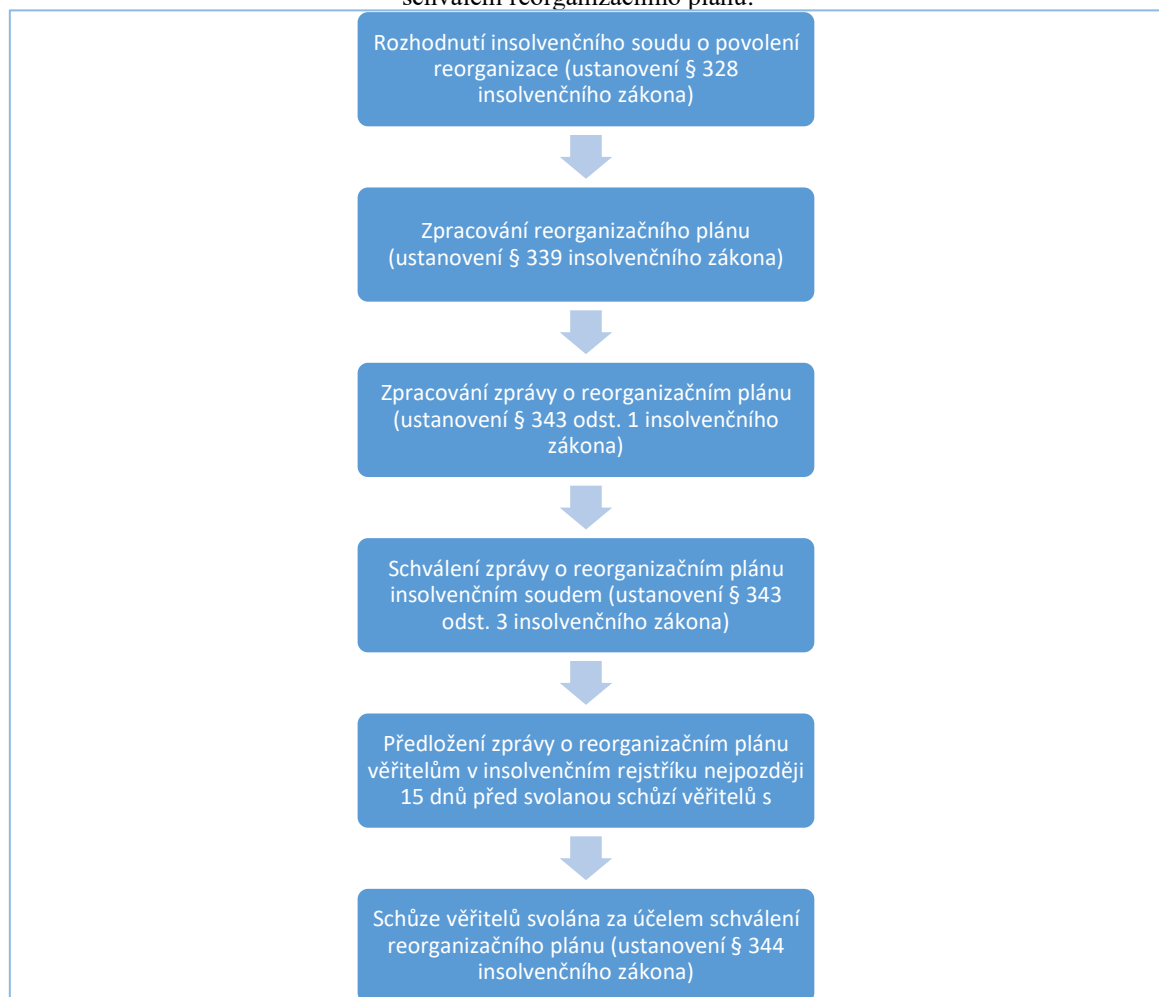
psala výše, než za striktně nastavená pravidla, která všichni zúčastnění musí bezpodmínečně dodržovat.

2.5.1 Jak to začíná

Podstatou celého řízení je komunikace, resp. vyjednávání, a to mezi všemi zúčastněnými subjekty insolvenčního řízení. Výsledkem takových jednání u jednacího stolu, o němž hovořím v mottu této kapitoly, by měla být dohoda o nejlepším možném způsobu řešení dlužníkovy úpadku, a to pro všechny zúčastněné subjekty, ačkoliv rozhodnutí o něm nemusí být přijato jednomyslně.

Pro názornost představuji standardní průběh řízení od rozhodnutí o povolení reorganizace do svolání schůze věřitelů za účelem schválení reorganizačního plánu v přehledném diagramu:

Schéma č. 3: Průběh od rozhodnutí o povolení reorganizace do svolání schůze věřitelů za účelem schválení reorganizačního plánu.

Vlastní zpracování dle insolvenčního zákona.

V okamžiku, kdy vyřešíme otázku přípustnosti reorganizace, můžeme se zabývat možnostmi podání návrhu na povolení reorganizace, a to buď zvlášť po zahájení insolvenčního řízení, či spolu s insolvenčním návrhem. Příslušný návrh přitom může podat buď dlužník, nebo přihlášený věřitel³⁸. Obecně platí, že návrh na povolení reorganizace může podat pouze ten, kdo je v dobré víře, že jsou nebo budou splněny všechny podmínky pro schválení reorganizačního plánu (ustanovení § 317 odst. 2 insolvenčního zákona). Připomínám také, že podáním insolvenčního návrhu, resp. zveřejněním vyhlášky o zahájení insolvenčního řízení se spouštějí účinky automatického moratoria (ustanovení § 109 insolvenčního zákona). O povolení reorganizace na návrh dlužníka nebo přihlášeného věřitele rozhoduje insolvenční soud, a to především s ohledem na splnění obsahových náležitostí návrhu a na dobrou víru navrhovatele ve smyslu ustanovení § 317 odst. 2 insolvenčního zákona. Insolvenční soud může návrh na povolení reorganizace buď odmítnout, či zamítnout, příp. vzít na vědomí jeho zpětvzetí; pokud nerozhodne jedním z těchto způsobů, rozhodne o povolení reorganizace. V případě, že byl návrh na povolení reorganizace podán věřitelem, musí jej schválit ještě schůze věřitelů, a to po zprávě insolvenčního správce o dlužníkově hospodářské situaci (ustanovení § 323 odst. 1 insolvenčního zákona).

Z předcházející kapitoly vyplývá, že z hlediska ekonomické efektivity je reorganizace přípustná u těch dlužníků, kteří splňují podmínky *going concern concept*, to znamená, že mají pozitivní *going concern* hodnotu a tuto hodnotu nelze za přijatelných transakčních nákladů realizovat prodejem (Richter, 2008). V takových případech předpokládáme, že způsob řešení úpadku reorganizací je *Pareto*-efektivní, a to i tam, kdy nejsou splněny kvantitativní podmínky dané v ustanovení § 316 odst. 4 insolvenčního zákona. Výše jsem uvedla, jakým způsobem rozhoduje o povolení reorganizace insolvenční soud, a kdy musí být návrh na povolení reorganizace schválen schůzí věřitelů. Právě tato schůze věřitelů, kterou svolá insolvenční soud v rozhodnutí o úpadku bez rozhodnutí o způsobu jeho řešení, může pokusu o reorganizaci, která podle věřitelů *Pareto*-efektivní není, zamezit. Insolvenční zákon totiž umožňuje, aby kombinovanou většinou zajištěných a nezajištěných přítomných věřitelů podle výše pohledávek nebo většinou představující 90 % přítomných věřitelů rozhodli o způsobu dlužníkovy úpadku věřitelé v rámci svolané schůze věřitelů (ustanovení § 151 odst. 1 insolvenčního zákona). Jako *Pareto*-efektivní je přitom situace, kdy povolení reorganizace schválí kombinovaná

³⁸ Mimo jiné s náležitostmi uvedenými v ustanovení § 105 insolvenčního zákona, tj. především s doložením, že věřitel má za dlužníkem splatnou pohledávku, a připojit přihlášku pohledávky.

většina zajištěných a nezajištěných přítomných věřitelů, neboť fakticky neexistuje jiný způsob řešení úpadku, který by mohl být zvolen, aniž by na tom některá třída věřitelů byla hůře.

2.5.2 Reorganizační plán a jeho schválení

Povolením reorganizace začíná další etapa insolvenčního řízení. Dalo by se říci, že tímto okamžikem to pro subjekty a účastníky insolvenčního řízení teprve začíná. Na několika místech v této práci jsem se již zmínila o reorganizačním plánu. Ten je *de facto* dohodou o reorganizaci dlužníka a bez debat jej můžeme považovat za stěžejní a nejdůležitější dokument v reorganizačním procesu. Tabb jej definuje jako „*smlouvu uzavřenou mezi dlužníkem a jeho věřiteli v kombinaci s investicemi věřitelů do dlužníkového podniku*“ (Tabb, 2009, s. 1198).

Jeho předkladatel by mu měl věnovat dostatek pozornosti, aby obstál v tom směru, zda jej přijmou všechny skupiny věřitelů, a zda vůbec předurčuje dotažení reorganizačního procesu do úspěšného konce. Sestavení kvalitního reorganizačního plánu je nelehký úkol. Reorganizační plán musí totiž splňovat jednak zákonem stanovené obsahové náležitosti³⁹, jednak musí být přijatelný z ekonomického hlediska, mít podobu strategického plánu a konečně musí plnit účel, ke kterému byl vytvořen. Podle Tabba by měl být také natolik flexibilní, aby odpovídal konkrétním situacím (Tabb, 2009).

V reorganizačním plánu musí být ekonomické a právní možnosti dlužníka řešit svou úpadkovou situaci vyobrazeny pravdivě a reálně. V případě, že by se tak nestalo, reorganizační proces by nemohl být dotažen do úspěšného konce; proto je nutné při jeho sestavování vycházet zásadně z dlužníkového faktického stavu. Na druhou stranu si přiznejme, že v případě, že reorganizační plán předloží dlužník, nemusí nutně vycházet ze svého reálného stavu, naopak může údaje v plánu nadhodnotit či podhodnotit. Insolvenční soud nemá v takovém případě možnost porovnat tento plán s realitou. To zůstává *na bedrech* věřitelů, resp. věřitelského výboru, který by měl posoudit realnost reorganizačního plánu. Sám insolvenční soud nemá možnosti k takovému posouzení,

³⁹ Reorganizační plán obligatorně obsahuje rozdělení věřitelů do skupin s určením, jak se bude nakládat s pohledávkami věřitelů v jednotlivých skupinách, dále určení způsobu reorganizace, určení opatření k plnění reorganizačního plánu, údaj o tom, zda bude pokračovat provoz dlužníkového podniku a za jakých podmínek, uvedení osob, které se budou podílet na financování reorganizačního plánu nebo převezmou dlužníkovy závazky či zajistí jejich plnění, údaj o tom, zda a jak reorganizační plán ovlivní zaměstnanost v dlužníkově podniku, a konečně údaj o tom, zda a jaké závazky vůči věřitelům bude mít dlužník po skončení reorganizace. V reorganizačním plánu musí být také uvedeno, jak je zajištěno splnění pohledávek, ohledně nichž se vede incidenční spor, a pohledávek vázaných na odkládací podmínku (ustanovení § 340 odst. 1, odst. 2 insolvenčního zákona).

neboť jde o informace hospodářského charakteru, jejichž analýza vyžaduje aparáty jiného než právního typu.

Přednostní právo předložit reorganizační plán má dlužník, a to i tehdy, pokud návrh na povolení reorganizace podal věřitel, a pokud jej nepředložil spolu s návrhem na povolení reorganizace, vyzve jej soud – v rozhodnutí o povolení reorganizace, aby jej předložil ve lhůtě 120 dnů od zveřejnění tohoto rozhodnutí⁴⁰.

Na tomto místě je vhodné zmínit se o tzv. předschválené (či předbalené, předjednané) reorganizaci, jak ji upravuje ustanovení § 148 odst. 2 insolvenčního zákona. Reorganizace může totiž probíhat standardním způsobem nebo právě formou této *předpřipravené* reorganizace, která je rozhodně efektivnější a rychlejší pro všechny zúčastněné subjekty. Z jejího označení *předschválená* či *předpřipravená* vyplývá, že jde o reorganizaci, na které se dlužník a jeho věřitelé dohodli předem, tedy před samotným zahájením insolvenčního řízení. Na dlužníka, který se domáhá povolení předschválené reorganizace se nevztahuje kvantitativní brána vstupu do reorganizace. Dlužník společně s insolvenčním návrhem, v němž se domáhá povolení reorganizace, předloží zároveň reorganizační plán, který byl přijat alespoň polovinou všech zajištěných věřitelů a alespoň polovinou všech nezajištěných věřitelů, v obou případech počítaných podle výše jejich pohledávek, přičemž věřitelé hlasují prostřednictvím hlasovacího lístku.

Příprava a schvalování reorganizačního plánu věřiteli probíhá ještě před zahájením insolvenčního řízení. Pro dlužníka je to jistě výhodnější, ačkoliv to samozřejmě klade vysoké nároky na jeho management. Pokud totiž dlužník získá hlasy poloviny všech zajištěných a nezajištěných věřitelů, soud spojí s rozhodnutím o jeho úpadku i rozhodnutí o povolení reorganizace a další věřitelé tak do tohoto řízení budou vstupovat, resp. budou přihlašovat své pohledávky s vědomím povolené reorganizace. Nutno podotknout, že výhoda předschválené reorganizace pro dlužníka spočívá především v tom, že při standardní reorganizaci je schvalování jeho reorganizačního plánu věřiteli mnohem komplikovanější a přísnější. Věřitelé jsou totiž rozděleni do skupin tak, aby v každé skupině byli věřitelé se zásadně shodným právním postavením a shodnými hospodářskými zájmy, přičemž zajištění věřitelé a někteří další věřitelé mají svou samostatnou skupinu (ustanovení § 337 insolvenčního zákona). Předložený

⁴⁰ To upravuje ustanovení § 329 odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona ve spojení s ustanovením § 339 odst. 1 insolvenčního zákona. Lhůta 120 dnů přitom může být prodloužena, a to nejdéle o dalších 120 dnů. Přednostní právo pak nemá ten dlužník, který prohlásil, že reorganizační plán předložit nehodlá, nebo pokud se na tom usnesla schůze věřitelů (ustanovení § 339 odst. 2, odst. 3 insolvenčního zákona).

reorganizační plán tak při standardním řešení reorganizace schvaluje každá skupina věřitelů zvlášť a soud reorganizační plán schválí pouze tehdy, pokud jej přijala každá skupina věřitelů s tím, že reorganizační plán se v dané skupině považuje za přijatý, pokud se pro jeho přijetí vyslovila většina hlasujících věřitelů skupiny, jejíž pohledávky představují nejméně polovinu celkové jmenovité hodnoty pohledávek hlasujících věřitelů této skupiny (ustanovení § 347 odst. 1 insolvenčního zákona)⁴¹. Reorganizační plán pak následně schvaluje také insolvenční soud.

Další výhodou předschválené reorganizace je také to, že dlužník si může zvolit insolvenčního správce a znalce pro ocenění podniku⁴².

Pokud jde o způsoby provedení reorganizace, ty insolvenční zákon vyjmenovává demonstrativně v ustanovení § 341. Podle tohoto ustanovení lze reorganizaci provést zejména prostřednictvím těchto opatření:

- a) restrukturalizací pohledávek věřitelů, spočívající v prominutí části dluhů dlužníka nebo v odkladu jejich splatnosti,
- b) prodejem celé majtkové podstaty nebo její části anebo prodejem dlužníka podniku,
- c) vydáním části dlužnických aktiv věřitelům nebo převodem těchto aktiv na nově založenou právnickou osobu, ve které mají věřitelé majetkovou účast,
- d) fúzí dlužníka s jinou osobou nebo převodem jmění na společníka se zachováním nebo změnou práv třetích osob,
- e) vydáním akcií nebo jiných cenných papírů dlužníkem nebo novou právnickou osobou,
- f) zajištěním financování provozu dlužníka podniku nebo jeho části,
- g) změnou zakladatelského dokumentu nebo stanov, příp. jiných dokumentů, které upravují vnitřní poměry dlužníka (ustanovení § 341 insolvenčního zákona).

Jak jsem uvedla výše, insolvenční zákon v podstatě dovoluje provést reorganizaci i jinými způsoby, než jak je uvádí citované ustanovení, vždy je ale potřeba přihlédnout

⁴¹ To znamená, že v rámci každé skupiny je potřeba získat většinu věřitelů, kteří současně mají alespoň polovinu výše pohledávek těch věřitelů, kteří hlasovali.

⁴² Nutno podotknout, že předschválenou reorganizací insolvenční soud nemusí povolit, a to v případě, že zjistí dlužníkům nepoctivý záměr. Ve standardním procesu reorganizace platí, že insolvenční soud zamítne návrh na povolení reorganizace, kterým je sledován nepoctivý záměr; podle judikatury Nejvyššího soudu ČR se zkoumání ne/poctivého záměru dlužníka vztahuje i na případy předschválených reorganizací (usnesení Nejvyššího soudu České republiky, 2020).

k jejich povaze a k tomu, zda naplňují účel reorganizace, tj. rychlé a poměrné uspokojení pohledávek věřitelů při zachování provozu dlužníkovy podniku.

K projednání reorganizačního plánu a hlasování o jeho přijetí dochází na schůzi věřitelů, která je svolána za tímto účelem. Předpokládejme, že věřitelé v této fázi již mají dostatek informací o případném vlivu reorganizačního plánu na jejich postavení (Tabb, 2009).

Jak jsem uvedla výše, věřitelé hlasují ve skupinách tak, jak jsou uvedeni v reorganizačním plánu, netvoří tedy homogenní skupinu, když jejich preference možných způsobů řešení úpadku silně závisí na jejich věřitelském postavení. Je to pak insolvenční soud, který reorganizační plán schvaluje, a učiní tak v případě, že jsou kumulativně splněny podmínky dané v ustanovení § 348 odst. 1 insolvenčního zákona. Patří sem soulad reorganizačního plánu s insolvenčním zákonem nebo jinými právními předpisy, shledání poctivého záměru dlužníka, skutečnost, že jej každá skupina věřitelů přijala⁴³, a skutečnost, že každý věřitel podle něj získá plnění, jehož celková současná hodnota je ke dni účinnosti reorganizačního plánu stejná nebo vyšší než hodnota plnění, které by zřejmě obdržel, kdyby dlužníkův úpadek byl řešen konkursem⁴⁴, a konečně skutečnost, že pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim postavené na roveň byly uhrazeny nebo mají být uhrazeny ihned poté, co se reorganizační plán stane účinným, pokud není dohodnuto jinak.

2.5.3 Provádění reorganizačního plánu a skončení reorganizace

Reorganizační plán je účinný, jakmile rozhodnutí insolvenčního soudu o jeho schválení nabude právní moci. Nad činností dlužníka v průběhu provádění reorganizačního plánu zajišťuje dohled insolvenční správce, přičemž minimálně 1x za tři měsíce o tom předkládá zprávu insolvenčnímu soudu a věřitelskému výboru. Věřitelský výbor je orgánem, který provádění reorganizačního plánu kontroluje.

Reorganizace může skončit třemi způsoby, a to zrušením rozhodnutí o schválení reorganizačního plánu, rozhodnutím o přeměně reorganizace v konkurs anebo rozhodnutím, jehož vydání si každý dlužník přeje, tedy splněním reorganizačního plánu.

⁴³ V tomto případě zákon připouští, aby insolvenční soud schválil reorganizační plán i tehdy, pokud tato podmínka není splněna, a to v případě, že reorganizační plán přijala alespoň jedna skupina věřitelů, s výjimkou skupiny věřitelů – společníků a členů dlužníka.

⁴⁴ V této souvislosti hovoříme o tzv. *best interest test*, který vyjadřuje požadavek, aby „každý věřitel byl na základě plnění při reorganizaci uspokojen více anebo stejně v porovnání s plněním obdrženým v konkursu, pokud s tím on sám výslovně nevyjádřil souhlas“ (Finch, 2009, s. 279).

Zrušit své rozhodnutí o schválení reorganizačního plánu může insolvenční soud do šesti měsíců od jeho účinnosti, pokud zjistí, že některému z přihlášených věřitelů dlužník poskytl nějaké zvláštní výhody, aniž s tím ostatní věřitelé ze stejné skupiny vyjádřili souhlas, anebo pokud zjistí, že schválení reorganizačního plánu bylo dosaženo podvodným způsobem (ustanovení § 362 insolvenčního zákona).

Pro změnu reorganizace v konkurs poskytuje insolvenční zákon soudu několik důvodů (ustanovení § 363 insolvenčního zákona). Tím nejjednodušším důvodem je návrh samotného dlužníka, aby reorganizace byla v konkurs přeměněna. Další důvody nás vedou do okamžiku před schválením reorganizace, tj. kdy oprávněná osoba nepředloží ve stanovené lhůtě reorganizační plán, a to ani po prodloužení lhůty. Další důvod pro přeměnu reorganizace v konkurs spočívá v tom, že dlužník po schválení reorganizačního plánu neplní podstatné povinnosti, které jsou v plánu určeny, příp. pokud se ukáže, že podstatnou část plánu nebude schopen splnit, příp. pokud ukončil svou podnikatelskou činnost, ačkoliv v ní měl podle plánu pokračovat. Soud přemění reorganizaci v konkurs také tehdy, pokud dlužník neuhradil pohledávky za majetkovou podstatou nebo pohledávky postavené jim na roveň. Jakmile soud pravomocně rozhodne, dostává se dlužník do likvidačního způsobu řešení svého úpadku a nastávají tak účinky spojené s prohlášením konkursu.

Restart dlužníka a možnost jeho dalšího fungování s čistým štítem pak znamená vydání rozhodnutí soudu o splnění reorganizačního plánu nebo jeho podstatných částí, které soud vezme na vědomí (ustanovení § 364 insolvenčního zákona). Tímto rozhodnutím reorganizace končí.

2.6 Reorganizace vs. restrukturalizace

V první kapitole této práce jsem se zmínila o tzv. preventivní restrukturalizaci, která by se součástí českého právního řádu měla stát v červenci 2022, resp. v lednu 2023. Restrukturalizační opatření umožní sanaci firmám (právnickým osobám), které mají přechodné ekonomické potíže, příp. které jsou v platební neschopnosti, a jsou schopny za pomoci preventivní restrukturalizace přežít. Ta by tedy měla být efektivním nástrojem včasného řešení problémů, které se však mohou objevit již za provozu dosud bezproblémové a životaschopné firmy. Její základní podmínkou je tzv. dobrá víra podnikatele v realizaci navrženého restrukturalizačního plánu a poctivý záměr a její podstatou je – podobně jako u reorganizace – komunikace, resp. vyjednávání s věřiteli.

Mezi opatření schopná ozdravit firmu by měla patřit např. restrukturalizace majetku nebo dluhů či vlastního kapitálu, příp. jiné potřebné provozní změny. Klíčovým dokumentem by měl být podobně jako v reorganizaci restrukturalizační plán, s nímž by měli vyslovit dotčení věřitelé, kteří budou v plánu rozdělení podle jednotlivých hlasovacích skupin. Pokud s restrukturalizačním plánem vysloví souhlas všichni věřitelé, nebude potřeba jej schvalovat soudem.

V případě, že by restrukturalizace dospěla do fáze řízení před soudem, ustanoví soud tzv. restrukturalizačního správce, jímž může být insolvenční správce se zvláštním povolením. Oba instituty, tj. reorganizace i preventivní restrukturalizace mají společné i odlišné rysy; jejich přehled nabízím v následující tabulce:

Tabulka č. 4: Reorganizace podle insolvenčního zákona vs. preventivní restrukturalizace.

	Reorganizace podle insolvenčního zákona	Preventivní restrukturalizace
Dlužník	v úpadku (hrozícím úpadku)	finanční potíže přechodného rázu
Předmět řízení	řešení úpadku (hrozícího úpadku)	řešení finančních potíží firmy
Publicita	okamžikem zahájení insolvenčního řízení je spis zveřejněn v insolvenčním rejstříku	bez publicity
Ingerence soudu	řízení probíhá zásadně před soudem	neformální proces, ingerence soudu pouze ve specifických případech
Zachování provozu podniku	sekundární cíl	primární cíl
Pohledávky věřitelů	uspokojení pohledávek	dohoda s dotčenými věřiteli
Dispoziční oprávnění k majetku	v různých fázích řízení podle insolvenčního zákona	plně zachováno firmě
Spolupráce dlužníka s věřiteli	většinou konfliktní	vysoká míra konsenzu

Zdroj. Insolvenční zákon; Sprinz, P. & Rahm, J. (2021). Horká novinka letních měsíců: preventivní restrukturalizace v paragrafovém znění. [online]. In *epravo.cz*. [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/horka-novinka-letnich-mesicu-preventivni-restrukturalizace-v-paragrafovem-zneni-113386.html>.

Vlastní zpracování.

Institut preventivní restrukturalizace se může poté, co se stane součástí právního řádu, stát účinným nástrojem, jak se jinak fungující firmy mohou vyhnout úpadku a překonat přechodnou ekonomickou krizi.

2.7 Výstupy z insolvenčního rejstříku

V této kapitole praktické části nabízím grafické znázornění údajů dostupných v insolvenčním rejstříku a dalších statistických dat spravovaných Ministerstvem spravedlnosti ČR a výběr provedených reorganizací.

2.7.1 Podstata insolvenčního rejstříku

Údaje lze čerpat z insolvenčního rejstříku na webových stránkách Ministerstva spravedlnosti z důvodu, že tento je veřejně přístupný. Je to informační systém veřejné správy a má vést k transparentnosti celého řízení a zajistit včasnou informovanost osob zúčastněných v insolvenčním řízení. Spravuje jej Ministerstvo spravedlnosti ČR. Insolvenční rejstřík plní tři hlavní funkce:

- 1) funkci evidenční a registrační,
- 2) funkci informativní,
- 3) funkci doručovací.

Zákonodárce zavedení insolvenčního rejstříku odůvodnil tím, že je potřeba vytvořit systém, v němž se budou zveřejňovat písemnosti určené insolvenčním zákonem, přičemž takové zveřejnění je rozhodující i pro doručení písemností vydávaných v průběhu insolvenčního řízení, pokud doručení zveřejněním zákon umožňuje a pokud nestanoví tak, že písemnost se doručuje zvláštním způsobem (ustanovení § 424 insolvenčního zákona). V tomto případě tedy insolvenční rejstřík naplňuje funkci doručovací. Funkce insolvenčního rejstříku je také informativní, neboť v něm nalezneme všechna podání a listiny, takže se jeho prostřednictvím může každý seznámit s insolvenčním spisem, který je soudy veden obvyklým způsobem v písemné formě⁴⁵.

Obsahem insolvenčního rejstříku je také seznam dlužníků a seznam insolvenčních správců; zde insolvenční rejstřík naplňuje funkci evidenční (registrační). V ustanovení § 419 odst. 3 insolvenčního zákona je upravena tzv. veřejnost insolvenčního rejstříku, to znamená, že ten je přístupný veřejně všem, a to pouze s výjimkou údajů, o kterých to insolvenční rejstřík stanoví.

Insolvenční rejstřík lze bez nadsázky považovat za studnici dat, která přímo vybízí k podrobnějšímu zkoumání.

⁴⁵ Soudní spis v insolvenčním řízení obsahuje rozhodnutí insolvenčního soudu v oddílech A, B, C či P, dále veškerá podání, která se vkládají do spisu, s výjimkou těch, která obsahují obchodní či lékařské tajemství, a další informace, o kterých to stanoví insolvenční zákon (pro zveřejnění dalších, méně důležitých písemností, např. úředních záznamů o nahlížení do spisu apod., slouží oddíl D insolvenčního spisu).

2.7.2 Srovnání

Údaje, které jsem nabídla v grafickém zpracování v předchozích kapitolách, budu nyní prezentovat podrobněji za jednotlivé roky a na vybraných insolvenčních soudech. Porovnáním přitom nejen řízení u vybraných soudů, ale také jejich rozhodování o podaných insolvenčních návrzích, resp. o způsobech řešení úpadku. Zvolila jsem přitom srovnání let 2008, 2014, 2019, 2021 a 2021. Rok 2008 byl prvním rokem účinnosti insolvenčního zákona, rok 2014 byl rokem, kdy bylo podáno nejvíce insolvenčních návrhů v České republice. Rok 2019 je zajímavý tím, že je vlastně posledním normálním rokem před vznikem pandemie nemoci SARS-CoV-2, a roky 2020 a 2021 představují pandemické období spojené s různými restrikcemi ekonomických aktivit v důsledku vládních opatření.

Rok 2008

Tabulka č. 5: Rok 2008.

		Česká republika	Krajský soud České Budějovice	Městský soud Praha	Krajský soud Ústí nad Labem
Insolvenční návrhy		5236	285	1215	663
Rozhodnuto s úpadkem		1342	84	216	239
z toho:	konkursem	693	32	173	80
	reorganizací	0	0	0	0
	oddlužením	649	20	43	159
dodatečně		167	11	36	57
z toho:	konkursem	156	7	31	55
	reorganizací	6	3	2	1
	oddlužením	5	1	3	1

Zdroj: CSLAV, Statistické výkazy Ministerstva spravedlnosti ČR. Vlastní zpracování

V roce 2008, tj. v prvním roce účinnosti insolvenčního zákona bylo podáno celkem 5 236 insolvenčních návrhů, o úpadku přitom bylo rozhodnuto celkem v 1 569 věcech. S rozhodnutím o způsobu řešení úpadku soud spojil 693 prohlášených konkursů a 649 povolených oddlužení, dodatečně soud rozhodl o prohlášení konkursu ve 156 věcech a o povolení oddlužení v pěti věcech. Pokud jde o reorganizaci, s rozhodnutím o

úpadku soudy nespojily žádnou povolenou reorganizaci, naopak dodatečně ji povolily v šesti případech, přičemž tři případy byly řešeny u Krajského soudu v Českých Budějovicích, dva případy u Městského soudu v Praze a jeden případ v působnosti Krajského soudu v Ústí nad Labem. V roce 2008 nedošlo k ukončení reorganizace žádným ze zákonných důvodů, nedošlo ani k přeměně reorganizace v konkurs.

Rok 2008 si mnozí z nás pamatují jako rok, jímž bylo zahájeno období ekonomického poklesu, tzv. všeobecné velké recese. Její prvotní příčinou byla americká hypoteční krize⁴⁶, která se postupně transformovala do světové finanční krize. Vysoká cena ropy v tomto roce vedla k poklesu reálného HDP a ke zvyšování cen. Prakticky všechny burzy zažily hluboký propad, v září 2008 také ta pražská dosáhla svého minima. Vlády se snažily zachraňovat významné bankovní domy.

Pro úplnost dodávám, že v České republice tehdy vládla pravicová koalice, premiérem byl Mirek Topolánek, prezidentem Václav Klaus. Podle údajů Českého statistického úřadu (ČSÚ) se v listopadu 2008 meziročně snížila průmyslová produkce o 17,4 % a hodnota nových zakázek klesla o 30,2 % (ČSÚ, 2009). V tomto roce také vzniklo nejvíce ekonomických subjektů od roku 2005, tj. 116 367, a nejvíce v oborech obchodu a oprav motorových vozidel a podnikání v oblasti prodeje a pronájmu nemovitostí; zaniklo 50 103 ekonomických subjektů (ČSÚ, 2009).

⁴⁶ Jednou z bank, kterou zasáhlo zhroutení amerického hypotečního trhu, byla např. Lehman Brothers Holdings Inc., která byla založena již v roce 1950.

Rok 2014

Tabulka č. 6: Rok 2014.

		Česká republika	Krajský soud České Budějovice	Městský soud Praha	Krajský soud Ostrava
Insolvenční návrhy		35079	2257	2694	6580
Rozhodnuto s úpadkem		27049	2109	1703	5113
z toho:	konkursem	2298	128	393	321
	reorganizací	15	0	4	3
	oddlužením	24736	1981	1306	4789
dodatečně		971	36	205	158
z toho:	konkursem	778	24	190	143
	reorganizací	16	2	1	5
	oddlužením	177	10	14	10

Zdroj: CSLAV, Statistické výkazy Ministerstva spravedlnosti ČR. Vlastní zpracování.

Rok 2014 byl rokem, v němž bylo podáno nejvíce insolvenčních návrhů, proto jsem jej zařadila do mého srovnání. V tomto roce se objevila informace, že o 14 % stoupl prodej osobních automobilů a také prodeje jiných komodit, ekonomika rostla o 2 %, zvýšila se průměrná cena prodaných zájezdů, což v podstatě znamenalo konec velké recese a obrat k ekonomicky silnějším rokem (ČSÚ, 2015). V důsledku ekonomické krize klesly také ceny nemovitostí, takže mnoho domácností si pořizovali vlastní bydlení. V České republice vzniklo nejméně ekonomických subjektů od roku 2010 a zaniklo 61 008 ekonomických subjektů (ČSÚ, 2015)⁴⁷. Byla jmenována vláda Bohuslava Sobotky z České strany sociálně demokratické a prezidentem byl Miloš Zeman.

Pokud jde o insolvenční řízení, nejvíce insolvenčních návrhů směřovalo na řešení úpadku oddlužením, resp. konkursem v případě ekonomických subjektů. U Krajského soudu v Ostravě bylo tento rok nejvíce řešeno úpadku reorganizací, a to osmi; tento soud je následován Městským soudem v Praze s pěti případy řešení úpadku reorganizací.

⁴⁷ V roce 2010 vzniklo 120 475 ekonomických subjektů a např. v roce 2014 zaniklo nejvíce ekonomických subjektů od roku 2010, tj. 149 910 (ČSÚ, 2015).

Rok 2019

Tabulka č. 7: Rok 2019.

		Česká republika	Krajský soud Hradec Králové	Městský soud Praha	Krajský soud Ostrava
Insolvenční návrhy		30466	3314	2939	5994
Rozhodnuto s úpadkem		27004	3234	2200	5351
z toho:	konkursem	800	61	233	114
	reorganizací	9	0	3	2
	oddlužením	26195	3173	1964	5235
dodatečně		212	17	77	27
z toho:	konkursem	164	3	73	26
	reorganizací	5	2	2	0
	oddlužením	43	12	2	1

Zdroj: CSLAV, Statistické výkazy Ministerstva spravedlnosti ČR. Vlastní zpracování.

Na rok 2019 můžeme dnes nahlížet jako na poslední „normální“ rok před pandemií nemoci SARS-CoV-2. V roce 2018 byla jmenována menšinová vláda Andreje Babiše z Hnutí ANO⁴⁸, prezidentem byl Miloš Zeman. V tomto roce vzniklo 100 869 ekonomických subjektů, tj. srovnatelně s rokem 2018 (100 567), zaniklo přitom celkem 104 524 ekonomických subjektů (ČSÚ, 2020). Tento rok lze nazvat rokem úspěšným, přestože meziroční tempo hospodářského růstu v jeho průběhu zpomalovalo. Celkově se HDP zvýšil o 2,5 %, pokračoval také výrazný růst informačních a komunikačních činností, naopak zpomalil přírůstek průmyslu na 0,7 %, tržby v maloobchodu se zvýšily o 4,8 % a zvýšila se také inflace o 2,8 %, což bylo nejvíce za posledních sedm let (ČSÚ, 2020). V roce 2019 bylo podáno 30 466 insolvenčních návrhů, převládalo přitom opět řešení úpadku oddlužením a konkursem. O povolení reorganizace soudy rozhodly ve 14 případech, nejvíce z nich přitom bylo na Městském soudu v Praze.

⁴⁸ Vládla do roku 2021.

Rok 2020

Tabulka č. 8: Rok 2020.

		Česká republika	Krajský soud Praha	Městský soud Praha	Krajský soud Ostrava
Insolvenční návrhy		26441	3199	2750	5095
Rozhodnuto s úpadkem		25153	2964	2264	4953
z toho:	konkursem	663	70	224	81
	reorganizací	5	1	3	0
	oddlužením	24485	2893	2037	4872
dodatečně		184	13	67	41
z toho:	konkursem	146	8	63	29
	reorganizací	4	0	2	2
	oddlužením	34	5	2	10

Zdroj: CSLAV, Statistické výkazy Ministerstva spravedlnosti ČR. Vlastní zpracování.

V roce 2020 svírala svět pandemie nemoci SARS-CoV-2 a vládní opatření určitým způsobem omezující ekonomickou aktivitu, dne 12. 3. 2020 byl vyhlášen nouzový stav. HDP se reálně propadl o 5,6 %, což bylo jeho nejhlubší snížení od roku 1993, tj. od vzniku samostatné České republiky (ČSÚ, 2021). Nejvíce klesla domácí spotřeba a investice, propad však zasáhl většinu odvětví, s výjimkou zemědělství, informačních a komunikačních činností, veřejné správy a obrany, vzdělávání a zdravotní a sociální péče. Hluboký propad zažily naopak obchod, doprava, ubytovací služby a pohostinské služby, a to až o 11,8 %, jakož i profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti až o 9,3 % (ČSÚ, 2021). To bylo právě důsledkem vládních restriktivních opatření, kdy např. byl zakázán provoz restaurací apod. Hospodaření státního rozpočtu skončilo schodkem ve výši 367,4 mld. Kč a meziročně se deficit prohloubil o téměř 340 mld. Kč. Na tom se podílela právě protipandemická opatření, která na jedné straně významně navýšila rozpočtové výdaje až o 18,8 %, zároveň ale vedla k propadu příjmů až o 3,1 % (ČSÚ, 2021). Na počtu reorganizací pandemická situace vliv prakticky neměla, také v tomto roce bylo nejvíce úpadku řešeno oddlužením, resp. konkursem.

Rok 2021

Tabulka č. 9: Rok 2021.

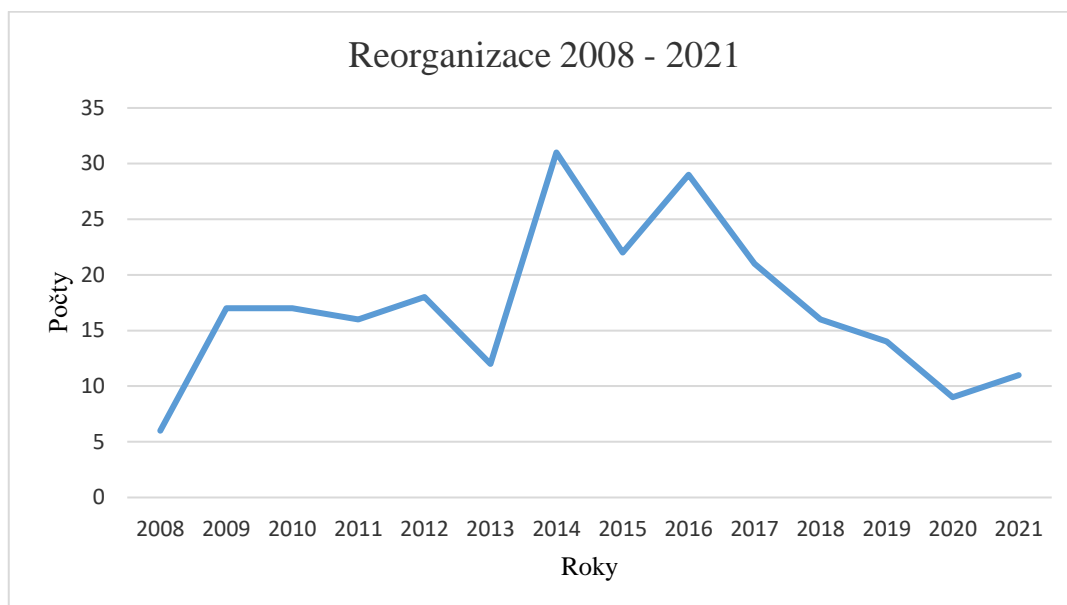
		Česká republika	Krajský soud Brno	Městský soud Praha	Krajský soud Ostrava
Insolvenční návrhy		23383	3755	2633	4424
Rozhodnuto s úpadkem		22466	3572	2242	4392
z toho:	konkursem	781	122	305	110
	reorganizací	6	2	2	1
	oddlužením	21679	3448	1935	4281
dodatečně		149	27	51	23
z toho:	konkursem	111	19	46	18
	reorganizací	5	1	2	0
	oddlužením	33	7	3	5

Zdroj: CSLAV, Statistické výkazy Ministerstva spravedlnosti ČR. Vlastní zpracování.

V roce 2021 jsme zažívali druhý rok s pandemií a vládními opatřeními omezujícími ekonomickou aktivitu. Zatímco počet moratorií se v letech 2020 a 2021 zvýšil, a to v důsledku Lex Covid, na počet řešených reorganizací to podle výše uvedené tabulky vliv nemělo. Souhrnná ekonomická data nejsou na webových stránkách ČSÚ dosud dostupná. Počet podaných insolvenčních návrhů se oproti roku 2020 snížil, preferovaným způsobem řešení úpadku pak zůstává oddlužení, které se týká převážně spotřebitelů, ale není vyloučeno ani u podnikajících fyzických osob. U korporací pak převládl opět konkurs jako likvidační řešení úpadku.

Dobře je vidět vývoj počtu reorganizací v následujícím grafu.

Graf č. 3: Počet reorganizací 2008 – 2021.

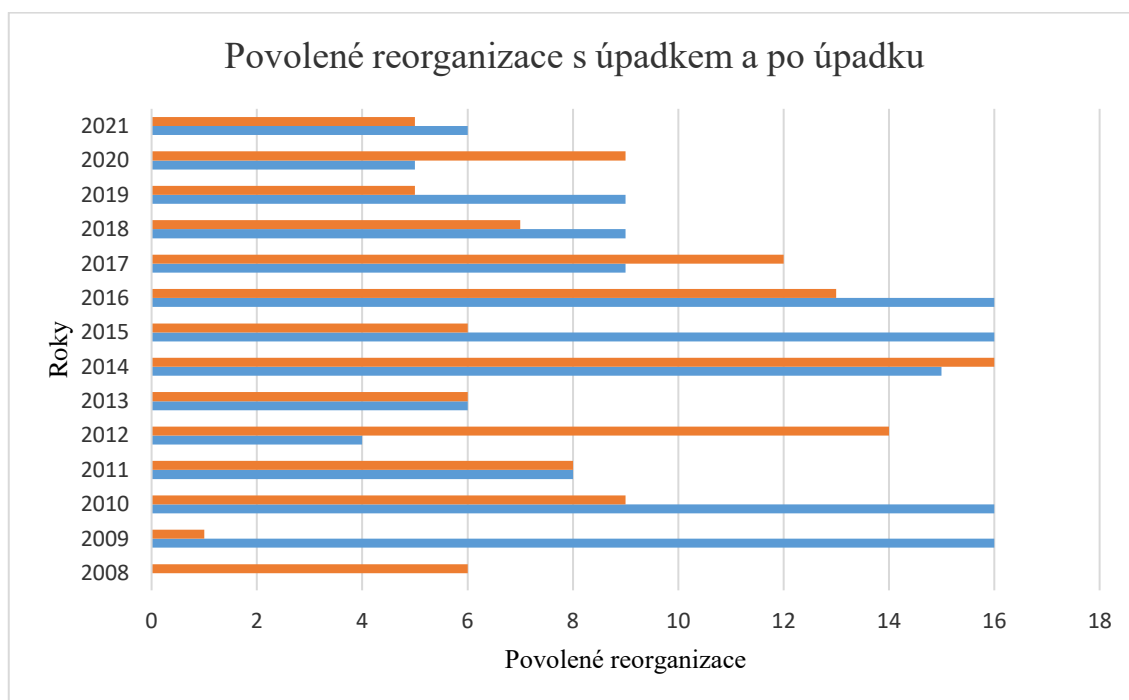
Zdroj: CSLAV, Statistické výkazy Ministerstva spravedlnosti ČR. Vlastní zpracování.

Počet povolených reorganizací byl až do roku 2012 poměrně stabilní, nejvíce jich bylo řešeno za roky 2014 a 2016. Od tohoto roku pozorujeme klesající tendenci, mírný vzestup vidíme za rok 2021. Nízký počet reorganizací v roce 2008 byl způsoben tím, že úprava reorganizace nabyla v tomto roku účinnosti, a laická i odborná veřejnost se tak po určitou dobu s touto úpravou seznamovala. Počet povolených reorganizací za sledované roky v podstatě nepřekročil číslo 20, vyjma roku 2014, kdy jich bylo povoleno 21. Tyto počty jsou oproti řešení úpadku konkursem, resp. oddlužením skutečně zanedbatelné. Nemůžeme tedy uzavřít, že by dobrodiní reorganizace nějak zásadně zvýšilo počet sanovaných firem oproti firmám likvidovaným v konkursu.

Hlavními důvody jsou jistě kvantitativní a kvalitativní brány vstupu do reorganizace, tj. její přípustnost, jíž je v zásadě obtížné projít. Svou roli také hraje nedůvěra ze strany věřitelů, neschopnost či neochota dlužníka se s věřiteli dohodnout či chybně připravený reorganizační plán s nerealistickými vizemi.

Reorganizaci může soud povolit již v rozhodnutí o úpadku, příp. může rozhodnout pouze o úpadku bez toho, aniž by rozhodl o způsobu jeho řešení. Tak to bývá právě v případě insolvenčních řízení, které iniciuje jak dlužník jako podnikatel, nebo věřitel. Soudy v takovém případě zpravidla vyčkají, zda dlužník využije svého práva domáhat se povolení reorganizace a následné jejího schválení.

Graf č. 4: Povolené reorganizace s úpadkem a po úpadku.

Zdroj: CSLAV, Statistické výkazy Ministerstva spravedlnosti ČR. Vlastní zpracování.

Jak jsem uvedla výše, v případě, že je reorganizační plán schválen, začíná jeho plnění. Tato fáze může skončit buď rozhodnutím soudu o zrušení rozhodnutí o schválení reorganizačního plánu, nebo splněním reorganizačního plánu, tj. stavem, kdy soud vezme na vědomí jeho splnění, anebo změnou řešení úpadku na konkurs. To není zcela výjimečná věc. Situace, kdy soud rozhodne o přeměně reorganizace na konkurs, znamená pro dlužníka prakticky likvidaci, neboť se dostane do režimu zpeněžování majetkové podstaty vedoucí k poměrnému uspokojení zjištěných pohledávek přihlášených věřitelů, s tím, že na konci řízení, tj. v okamžiku, kdy soud rozhodne o zrušení konkursu na majetek dlužníka, nebude moci využít dobrodiní institutu reorganizace, tj. především osvobození od zbytku pohledávek. Zrušení konkursu z důvodu, že majetek dlužníka je

pro uspokojení věřitelů zcela nepostačující, má přitom za následek zrušení společnosti dlužníka *ex lege* a jeho následný zánik⁴⁹.

Tabulka č. 10: Skončení reorganizace splněním vs. změna reorganizace na konkurs.

	Skončení reorganizace splněním	Změna reorganizace na konkurs
2008	0	0
2009	1	1
2010	2	9
2011	3	11
2012	4	12
2013	11	8
2014	2	14
2015	12	15
2016	5	8
2017	8	10
2018	12	11
2019	9	8
2020	12	5
2021	7	2

Zdroj: CSLAV, Statistické výkazy Ministerstva spravedlnosti ČR. Vlastní zpracování.

2.8 Příklady z praxe

Z insolvenčního rejstříku, který je dostupný na webových stránkách Ministerstva spravedlnosti ČR, zjistíme, že v roce 2008 byla povolena reorganizace u šesti firem, a to CEREPa, a.s., CBPS, s.r.o., Papírny Vltavský mlýn, s.r.o., Zemědělské obchodní družstvo Mirovice, UNIPLET, a.s. a Masný průmysl Česká Lípa, s.r.o. Z vyjmenovaných společností zanikla již společnost Papírny Vltavský mlýn, s.r.o., když reorganizace byla přeměněna v konkurs a ten byl poté zrušen z důvodu, že majetek společností je pro uspokojení věřitelů zcela nepostačující. Zanikla také společnost UNIPLET, a.s., naopak úspěšně byly reorganizovány společnosti CBPS, s.r.o. a CEREPa, a.s., a to obě u Krajského soudu v Českých Budějovicích. Společnost CBPS, s.r.o. je přitom příkladem

⁴⁹ Ačkoliv v zásadě by takové rozhodnutí nemělo být možné. Do reorganizace vstupuje dlužník alespoň s nějakou majetkovou strukturou, to znamená, že by v případě přeměny reorganizace na konkurs přicházelo v úvahu toliko rozhodnutí o zrušení konkursu po splnění rozvrhového usnesení.

proaktivního jednání, když insolvenční návrh sice podal nejprve věřitel a domáhal se jí prohlášení konkursu, nicméně dlužník podal insolvenční návrh den poté, a to s návrhem na povolení reorganizace.

Společnost CEREPA, a.s. vznikla v roce 1992 za účelem výroby domácích potřeb a dosahovala obratu 100 až 200 mil. Kč s počtem zaměstnanců 50 až 100. V roce 2014 sice úspěšně splnila reorganizační plán, od roku 2020 se nicméně nachází opět v režimu povolené reorganizace pod sp. zn. KSCB 28 INS 8946/2020 (ve věci byl předložen reorganizační plán a jeho doplnění, o jeho schválení dosud není rozhodnuto). Důvodem pro zahájení insolvenčního řízení bylo to, že dlužník neplatil všechny své závazky po dobu 2,5 roku před podáním insolvenčního návrhu, souhrn jeho majetku představuje částku cca 40 mil. Kč. Jeho ztráta za rok 2018 činila -19 mil. Kč, za rok 2019 to přitom bylo -43 mil. Kč. Do úpadku se dlužník dostal v důsledku špatně řízeného podniku bývalým statutárním orgánem.

Zemědělské obchodní družstvo Mirovice mělo vůli uzavřít dohodu s věřiteli, aby zůstal zachován *going concern*, věřitelé nicméně první reorganizační plán odmítli jako nereálný a nesplnitelný. Před schválením druhé verze reorganizačního plánu se pak dlužník dohodl s hlavním věřitelem na restrukturalizaci jeho pohledávky s odkladem splatnosti, takže ostatní věřitelé tento plán schválili.

V roce 2016 se povolení reorganizace domáhala společnost OKD, a.s., významná společnost v Severomoravském kraji především z hlediska zaměstnanosti v regionu. Společnost byla jedinou společností, která těžila černé uhlí v České republice. Těžba uhlí na Ostravsku přitom začala již na konci 18. století a v tomto regionu se velmi rychle rozvíjelo, když především po únorovém převratu v roce 1948 se z něho stalo strategické odvětví. OKD přitom vyrostla v jeden z nejbohatších podniků v tehdejší Československu. V 90. letech 20. století byla společnost částečně privatizována. Současná obchodní firma této společnosti je Správa pohledávek OKD, a.s. Dlužník v insolvenčním návrhu uvedl, že má nejméně 17 věřitelů, jejichž pohledávky převyšují 13 mld. Kč, a hodnota jeho majetku nedosahuje ani 7 mld. Kč. To je typická ukázka úpadku jak ve formě platební neschopnosti, tak ve formě předlužení. Přípustnost reorganizace byla dána tím, že dlužník měl za poslední účetní období (rok 2015) průměrně 10 423 zaměstnanců a celkový roční úhrn čistého obratu ve výši 16 940 mld. Kč. Reorganizační plán byl schválen v roce 2018.

Od roku 2018 do roku 2019 probíhala u Krajského soudu v Ostravě reorganizace dlužníka VÍTKOVICE HEAVY MACHINERY a.s., která skončila usnesením soudu

o vzetí na vědomí splnění reorganizačního plánu. Společnost byla založena v roce 2001, v průběhu její existence činil základní kapitál minimálně 2 mil. Kč a maximálně 2 mld. Kč. Počet zaměstnanců se pohyboval od 250 do 1 500, roční obrat dlužníka v posledních letech před zjištěním úpadku činil cca 1,5 mld. Kč. V současné době je společnost opět v insolvenčním řízení u Krajského soudu v Ostravě. Insolvenční návrh podal sám dlužník a domáhal se jím řešení úpadku reorganizací. V červenci 2020 soud na majetek dlužníka prohlásil konkurs, neboť dlužník vzal návrh na povolení reorganizace zpět, a to s ohledem na skutečnost, že jeho ekonomické poměry byly v uplynulém období zásadně negativně ovlivněny epidemiologickou situací a souvisejícími opatřeními, která vedla k omezení výrobní činnosti dlužníka k dalšímu propadu jeho příjmů. Dlužník pro svůj reorganizační plán také neměl dostatečnou podporu ze strany věřitelů.

Městský soud v Praze od roku 2021 řeší úpadek česko-slovenské investiční skupiny Arca Investments. Skupina před podáním insolvenčního návrhu dlužila cca 19 mld. Kč téměř 1 900 věřitelům. V řízení se hrálo o vliv na obsazení věřitelského výboru a postu insolvenčního správce, přičemž proti sobě stáli zakladatel skupiny Pavol Krúpa s Peterem Krištofovičem a početná skupina zahrnující např. brněnského advokáta Marka Indru coby hlavního investora fondu IFIS nebo šéfa skupiny J&T Patrika Tkáče. Řízení se od října 2021 nachází ve fázi povolené reorganizace.

Pandemie nemoci SARS-CoV-2 zasadila tvrdý úder také oděvnímu průmyslu formálního oblečení, a to např. společnostmi BLAŽEK PRAHA a.s. či IMAGE CARE s.r.o. Insolvenční řízení jsou vedena u Městského soudu v Praze. BLAŽEK PRAHA a.s. je ve fázi schválení reorganizačního plánu, IMAGE CARE s.r.o. je v úpadku s povolením reorganizace. Společnosti BLAŽEK PRAHA a.s. nepomohlo v řešení krizové situace ani mimořádné moratorium, ačkoliv se hospodaření společnosti v jeho částečně stabilizovalo. Společnost musela své obchody v České republice uzavřít v polovině března 2020 a poté během říjnové druhé vlny pandemie a před podáním insolvenčního návrhu dlužila cca 87 mil. Kč 153 věřitelům.

Příkladem úspěšné reorganizace je společnost KARA Trutnov, a.s., jejíž insolvenční řízení bylo vedeno u Krajského soudu v Hradci Králové. To bylo zahájeno v únoru 2021 a v dubnu 2022 bylo úspěšně skončeno vzetím na vědomí splnění reorganizačního plánu.

Ze shora uvedeného, stručného výčtu insolvenčních řízení vyplývá, že reorganizovanými společnostmi jsou zpravidla akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným. Je to logické, především s ohledem na nastavení podmínek

přípustnosti reorganizace (společnost, která má minimálně 100 zaměstnanců, nebo minimální roční obrat ve výši 100 mil. Kč). To odpovídá struktuře velkých podniků v České republice, resp. za velké podniky považujeme především akciové společnosti. Výjimkou však není ani reorganizace fyzické osoby – podnikatele. Např. u Krajského soudu v Českých Budějovicích probíhalo insolvenční řízení soukromě hospodařícího zemědělce Pavla Němce, a to od roku 2010 do roku 2018, kdy soud vzal na vědomí splnění reorganizačního plánu.

Příkladem tzv. předbalené reorganizace je insolvenční řízení internetového prodejce oblečení ZOOT (ZOOT a.s.), které probíhalo u Městského soudu v Praze od dubna 2019 do dubna 2020. Jmenovaná společnost se v roce 2015 zařadila mezi nejrychleji rostoucí společnosti v Evropě a ekonomický růst umožnil také její expanzi na trhy mimo Českou republiku. V roce 2018, tj. ještě před pandemií nemoci covid 19 bylo hospodaření společnosti postiženo jednak sezónním výpadkem, jednak nástupem zahraniční konkurence na český trh, která se zaměřovala na stejný segment internetového prodeje (např. ABOUTYOU). Společnosti se nepodařilo dohodnout na pokračování financování s bankovními věřiteli, hledala proto řešení, jak firmu udržet. Nejprve se rozhodla podat návrh na vyhlášení moratoria, jemuž bylo vyhověno, a firma se pokoušela dosáhnout stabilizace hospodaření. Nicméně úpadek se jí odvrátit nepodařilo. Proto využila moratorium k přípravě a vyjednání předbalené reorganizace. Před koncem moratoria tak podala insolvenční návrh s návrhem na povolení reorganizace a také reorganizační plán, s nímž vyjádřila souhlas většina zajištěných i nezajištěných věřitelů. Po povolení reorganizace převzal řízení firmy krizový management. Do insolvenčního řízení se přihlásilo 215 věřitelů s pohledávkami v celkové výši 788 mil. Kč. V březnu 2020 schůze věřitel reorganizační plán přijala a dlužník jej splnil prakticky do měsíce, a to i přes výrazný zásah do jeho provozu, který způsobily dopady pandemie a související vládní opatření. Reorganizace skončila v dubnu 2020. Právě reorganizace této společnosti je ukázkovým příkladem pravidla „čím dříve, tím lépe“, o němž jsem se zmínila v předcházející části práce. V případě, že dlužník včas a profesionálně, za pomoci krizového managementu, reaguje na úpadkovou situaci, včetně jeho proaktivního přístupu a razantních opatření na úrovni restrukturalizace provozu podniku, může být právě předbalená reorganizace tím pravým řešením pro záchranu firmy.

V tabulce uvedené níže představuji přehled nejvýznamnějších reorganizací podle výše základního kapitálu nad 10 mil. Kč. Na prvním místě je výše zmiňovaná OKD a.s. (nyní Správa pohledávek OKD, a.s.), mezi významné dlužníky z hlediska jejich

základního kapitálu patří také VEBA, textilní závody a.s., ČKD Kutná Hora, a.s., LUMEN a.s. či VÍTKOVICE ENVI a.s.

Tabulka č. 11: Reorganizace v kapitálově významných společnostech.

Obchodní firma	Datum vzniku	Základní kapitál	Počet zaměstnanců
OKD, a.s.	1. 6. 2005	10 086 mld. Kč	300 – 10 000
VÍTKOVICE HEAVY MACHINERY a.s.	18. 4. 2001	2 100 mld. Kč	300 – 1 500
VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a.s.	1. 1. 2004	1 000 mld. Kč	25 – 49
VEBA, textilní závody a.s.	1. 5. 1992	560 mil. Kč	500 – 999
ČKD Kutná Hora, a.s.	26. 9. 1990	485 mil. Kč	250 – 499
INEKON GROUP, a.s.	31. 8. 1995	449 mil. Kč	50 – 100
SHANGHAI MALING (CZECH), a.s.	25. 1. 2006	310 mil. Kč	6 – 9
BOR Biotechnology, a.s.	17. 3. 2008	307 mil. Kč	10 – 19
VÍTKOVICE MECHANIKA a.s.	1. 1. 2001	155 mil. Kč	250 – 499
KRÁLOVOPOLSKÁ RIA, a.s.	1. 3. 1996	103 mil. Kč	50 – 99
ELMO – PLAST a.s.	1. 8. 2010	73 mil. Kč	25 – 49
Motormedia Bohemia s.r.o.	22. 7. 1999	59 mil. Kč	1 – 5
ROJEK dřevoobráběcí stroje a.s.	11. 3. 1997	50 mil. Kč	25 – 49
LUMEN a.s.	1. 8. 1999	35 mil. Kč	6 – 9
VÍTKOVICE REVMONT a.s.	15. 1. 1999	30 mil. Kč	6 – 9
VUCHZ, a.s.	29. 12. 1990	20 mil. Kč	10 – 19
VAMOZ – servis a.s.	13. 12. 1999	17 mil. Kč	100 – 199
TERM spol. s r.o.	23. 7. 1991	12 mil. Kč	25 – 49
VÍTKOVICE ENVI a.s.	2. 11. 2015	10 mil. Kč	50 - 99

Zdroj: CSLAV, Statistické výkazy Ministerstva spravedlnosti ČR. Vlastní zpracování.

2.9 Vyhodnocení hypotéz

V rámci praktické části diplomové práce jsem stanovila čtyři hypotézy.

1. Institut reorganizace je vhodným řešením úpadku velkých korporací.
2. Počet návrhů na povolení reorganizace je nízký.
3. Reorganizace je nejméně častý způsob řešení úpadku.
4. Proaktivní přístup dlužníka zaručuje úspěšnou reorganizaci.

Potvrdily se hypotézy č. 2 a č. 3, hypotéza č. 1 a hypotéza č. 4 potvrzeny nebyly. Hypotéza č. 1, podle níž je institut reorganizace vhodným řešením úpadku velkých korporací, je pravdivá pouze zčásti. Souvisí to s tím, kdy nastává u těchto korporací špatná ekonomická situace a kdy jejich management tuto situaci začne řešit. Není pochyb o tom, a to jsem ostatně popisovala jak v teoretické, tak v praktické části práce, že v případě, že se dodrží pravidlo „*čím dříve, tím lépe*“ a firma začne situaci řešit ustavením krizového managementu a vhodnými opatřeními, je reorganizace vhodným řešením úpadku velkých korporací. Jestliže však zbude pouze *prázdna skořápka*, nepřichází v úvahu jiné řešení úpadku, než je konkurs.

Hypotéza č. 2 o tom, že počet návrhů na povolení reorganizace je nízký, se potvrdila. Potvrdily to především údaje z insolvenčního rejstříku.

Stejně tak se potvrdila hypotéza č. 3, podle níž je reorganizace nejméně častý způsob řešení úpadku, v podstatě souvisí s hypotézou č. 2. Jak vyplývá z dat získaných v insolvenčním rejstříku, vůbec nejčastějším způsobem řešení úpadku je oddlužení, tedy také sanační forma řešení úpadku, týká se však spotřebitelů a na právnické osoby, které podnikají, se nevztahuje. I u nich však stále převládá řešení úpadku konkursem.

Hypotéza č. 4 reflektuje proaktivní přístup dlužníka, který by měl zaručovat úspěšnou reorganizaci, jak jsem o tom psala v teoretické i praktické části této práce. Znamená to tedy nejen včasné rozpoznání ekonomických problémů firmy a ustavení krizového managementu a přijetí vhodných opatření, ale především také jednání s věřiteli a příp. příprava kvalitního reorganizačního plánu, který bude odrážet reálné možnosti firmy na restrukturalizaci. Nakonec ani tyto, v zásadě pozitivní kroky ze strany dlužníka nemusejí znamenat vždy úspěch, neboť pro ten hraje mnoho dalších exogenních faktorů, např. celková ekonomická situace ve světě v daném odvětví, politická situace apod.

Insolvenční proces je sice od roku 2008 nedílnou součástí českého právního řádu, v případě reorganizace však spíše vyvolává mnoho otázek a nenabízí na ně odpověď. Dlužníci se již naučili využívat insolvenční řízení k osvobození od svých dluhů či jejich

zbytků v rámci oddlužení, tam jistě problém není (ani vzhledem k často se měnícím pravidlům, která však nahrávají vždy spíše dlužníkům než věřitelům). Konkurs často proběhne také bez problémů, nadto jej laická veřejnost zná již ze ZKaV. Je to sice způsob likvidační a může znamenat skutečně konec firmy, v českém ekonomickém prostředí však toto problémy nezpůsobuje. Přetrvává tak jakási forma nedůvěry v reorganizaci jako proces, který je náročný, složitý a vyžaduje maximální nasazení dlužníka. A to zřejmě mnoho dlužníků, resp. jeho managementu či vlastníků nechce vydávat. Ano, insolvenční zákon stanoví určitá kritéria, která není jednoduché splnit, má to však svůj význam. Stejně jako v případě oddlužení, tak v případě reorganizace jako sanačních způsobů řešení úpadku přichází na konci osvobození a možnost pokračovat v činnosti s čistým štítem.

Přiznejme pak, že mohou existovat i případy, kdy dlužník vynakládá maximální úsilí, přijal všechna možná restrukturalizační opatření, i přesto však nezískal podporu věřitelů pro reorganizační plán. Na věřitele reorganizace také klade zvýšené nároky, především v tom směru, že musejí určitým způsobem ustoupit ze svého pevného přesvědčení a být svolni k uzavření dohody s dlužníkem. Pokud věřitelé dlužníkovi nedůvěřují, reorganizační plán v podstatě nemůže být nikdy splněn. Přitom dobře provedená reorganizace je přínosem nejen pro dlužníka, ale i pro věřitele, proto je na obou těchto stranou shodnout se u vyjednávacího stolu, jak o tom hovoří Warren a Westbrook.

Svou roli hraje samozřejmě také neochota dlužníka přiznat si ekonomické problémy. Opět zde hovoříme o čase. Ten je skutečně důležitý pro úspěch reorganizace a sanaci firmy. Pokud management identifikuje ekonomické problémy včas a včas také podá insolvenční návrh, v němž se již může domáhat řešení úpadku reorganizací, je v podstatě napůl vyhráno. V případě, že si management připustí ekonomické problémy a začne je aktivně řešit, šance firmy na úspěšnou reorganizaci se samozřejmě zvyšuje. Nadto taková firma získá i vyšší důvěru ze strany svých věřitelů, což může směřovat až k předbalené reorganizaci.

Reorganizační proces je také poměrně nákladný, např. pro sestavení kvalitního reorganizačního plánu je třeba využít ty nejlepší odborníky. Reorganizační proces je také náročný z hlediska odbornosti a jeho znalosti. Nekvalifikované jednání ze strany dlužníka může nakonec celý úspěch reorganizace ohrozit a zničit.

ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce byla prezentace reorganizace jako sanačního způsobu řešení úpadku firem a zjištění, z jakého důvodu je v podmínkách České republiky nedoceněna a využívána tak výjimečně. Dospěla jsem k závěru, že jediným, liberálně ekonomickým východiskem z ekonomických potíží firem, jejichž ekonomické potíže nejsou trvalého rázu, je jejich revitalizace v procesu insolvenčního řízení (po transpozici restrukturalizační směrnice se nabízí jejich revitalizace mimo insolvenční řízení). V takovém případě je vhodné řešit tyto potíže prostřednictvím reorganizace, neboť jejím smyslem je právě zachování ekonomicky životaschopné firmy, bez přerušení provozu jeho podniku a při zajištění postupného uspokojování zjištěných pohledávek přihlášených věřitelů. Úspěšným výsledkem reorganizace je pokračování existence finančně ozdravené firmy a splnění závazků stanovených reorganizačním plánem.

Přestože je institut reorganizace součástí českého insolvenčního práva již více než 14 let, nedaří se jej v praxi aplikovat. Přitom úspěšná reorganizace je výhodná nejen pro dlužníka samotného, ale také pro jeho zaměstnance, obchodní partnery a samozřejmě také pro region či stát. Domnívám se, že *going concern concept* je žádoucí více než likvidace a konkurs, právě s ohledem na fungování trhu v regionu, státě či v mezinárodních souvislostech. Každý podnikatel se může dostat do ekonomických potíží. V dnešním globalizovaném světě jsme všichni propojeni a tak ekonomické problémy jednoho subjektu může vyvolat platební neschopnost obchodních partnerů, pandemie nějaké nemoci či válečný konflikt. V první řadě se podnikatel snaží zachránit svou firmu a již v této fázi by měl uvažovat o tom, zda přichází v úvahu její sanace, nebo je vhodnější ji provést likvidaci a nechat zaniknout. V mnoha případech je totiž konkurs tím jediným racionálním řešením ekonomických problémů firmy.

Pro futuro je nezbytné zaměřit se více na úpravu reorganizace tak, aby nebyla výjimečným řízením, ale naopak, aby výjimečným řízením byl konkurs. Nedomnívám se, že důvodem výjimečnosti reorganizace je absence kvalitní a vyvážené úpravy v insolvenčním zákoně. Naopak ji považuji za zdařilou a naopak se domnívám, že je pouze jakýmsi vodítkem, jak při reorganizaci. Případné rozvolnění podmínek její přípustnosti by podle mého názoru vedlo ke zbytečně velkému množství nesmyslných reorganizací, které by se nakonec ukázaly jako nereálné a vedly by stejně k řešení úpadku konkursem. Podle mého názoru na prvním místě stále zůstává dlužník a čas, a to je stěžejní pro úspěch reorganizace.

SUMMARY AND KEY WORDS

The goal of this diploma thesis „Insufficiently used reorganization – causes, consequences and alternative solutions of bankruptcy“ is to find out causes and consequences why reorganization in the Czech Republic is insufficiently used by debtors and creditors, provided coherent description of the most important legal institutes of reorganization, which is recovery and non-liquidation form of solution of bankruptcy and analysis of these institutes. Bankruptcy and solutions of bankruptcy is regulated by the Act No. 182/2006 Coll., on insolvency and modes of its solutions.

This diploma thesis is divided into two parts that are divided into chapters and subchapters. The first part describes insolvency law and its development. There were described bankruptcy and ways of its resolving of a debtor within bankruptcy law. In this part there were described liquidation and non-liquidation form of solution of bankruptcy.

The second part of this diploma thesis contains analysis of the reorganization. In this part there were explained and analysed institutes of reorganization and admissibility of reorganization as defined by the law. In this part there were described motion on permission of reorganization and the method of its approving by creditors and the court, necessities of reorganization plan and ways of ending of reorganization. Court can transfer reorganization into bankruptcy or take on consciousness of meeting of reorganization plan. This part contains statistics from insolvency register and instances in practice.

Key words:

Insolvency law, Insolvency proceedings, bankruptcy, reorganization

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literatura, internetové zdroje, judikatura

Alexander, J. (2015). Kdo padá a kdo upadá – k posuzování úpadku dle insolvenčního zákona. *Právní rozhledy*, 12(1), s. 439.

Alexander, J., Havel, B., Kuděj, M., Louda, L. & Schönfeld, J. (2017). Mezery krytí v příkladech a související otázky. [online]. In *im.vse.cz*. [cit. 2020-12-04]. Dostupné z: <https://im.vse.cz/restrukturalizace-a-insolvence/wp-content/uploads/CRI-Mezera-kryti%CC%81-v-pr%CC%8C%81kladech-a-souviseji%CC%81ci%CC%81-ota%CC%81zky.pdf>.

Brinkmann, M. (2019). Vývoj insolvenčního práva v EU. *Obchodněprávní revue*, 10(1), s. 251.

Český statistický úřad. (2009). Statistická ročenka České republiky – 2009. [online]. In *czso.cz*. [cit. 2022-02-14]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-ceske-republiky-2009-x5xduy85af>.

Český statistický úřad. (2015). Statistická ročenka České republiky – 2015. [online]. In *czso.cz*. [cit. 2022-02-14]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/12-organizacni-struktura-narodniho-hospodarstvi->.

Český statistický úřad. (2020). Statistická ročenka České republiky – 2020. [online]. In *czso.cz*. [cit. 2022-02-14]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/12-organizacni-struktura-narodniho-hospodarstvi-1669jxrlb7>.

Český statistický úřad. (2021). Statistická ročenka České republiky – 2021. [online]. In *czso.cz*. [cit. 2022-02-14]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/143520724/32019821.pdf/b741d5a1-5ea0-4698-843d-4bcaa3ac6c20?version=1.1>.

Drachovský, O. (2020). Rozhovor: Tomáš Richter – Aktuální otázky insolvenčního práva. [online]. In *pravni prostor.cz*. [cit. 2020-12-02]. Dostupné z: <https://www.pravni-prostor.cz/clanky/procesni-pravo/rozhovor-tomas-richter-aktualni-otazky-insolvenčního-prava>.

Finch, V. (2009). *Corporate Insolvency Law, Perspectives and principles*. Cambridge: Cambridge University Press.

Finch, V. (1997). The Measures of Insolvency Law. [online]. In *Oxford Journal of Legal Studies*. [cit. 2020-12-03]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/pdf/764590.pdf?ab_segments=0%2Fbasic_SYC-5187_SYC-5188%2Ftest&refreqid=fastly-default%3Ae5dd311e2dcd6d1cfc65c71f0d7785d2.

Gennaioli, N. & Rossi, S. (2013). Contractual Resolutions of Financial Distress. [online]. In *The Review of Financial Studies*. [cit. 2020-12-08]. Dostupné z:

https://www.jstor.org/stable/pdf/23355392.pdf?ab_segments=0%2Fbasic_SYC-5187_SYC-5188%2Ftest&refreqid=fastly-default%3Ae5dd311e2dcd6d1cfc65c71f0d7785d2.

Gennaioli, N. & Rossi, S. (2010). Judicial Discretion in Corporate Bankruptcy. [online]. In *The Review of Financial Studies*. [cit. 2021-08-20]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/pdf/40961308.pdf?ab_segments=0%2Fbasic_SYC-5187_SYC-5188%2Ftest&refreqid=fastly-default%3A5f20435e7f0e0e18ab620bd35e86879e.

Greenwood, R., Iverson, B. & Thesmar, D. (2020). Sizing Up Corporate Restructuring in the COVID-19 Crisis. [online]. In *Brookings Papers on Economic Activity*. [cit. 2021-08-20]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/pdf/27059309.pdf?refreqid=fastly-default%3A0c434b9b77b0ea761c319e64d82bb59c&ab_segments=0%2Fbasic_search_gsv2%2Fcontrol&origin=search-results.

Hamplová, P. (2021). Soudce Zdeněk Strnad o připravované novele: Dosavadní rovnováha v tom našem insolvenčním světě se prostě vychýlila. A podle mého názoru naprosto zbytečně! [online]. In *insolvencnizona.cz*. [cit. 2022-01-30]. Dostupné z: <https://www.insolvencnizona.cz/clanky/soudce-zdenek-strnad-o-pripravovane-novele-dosavadni-rovnovaha-v-tom-nasem-insolvencnim-svete-se-proste-vychylila-a-podle-meho-nazoru-naprosto-zbytecne/>.

Hásová, J. & Moravec, T. (2018). *Insolvenční zákon*. Praha: C.H. Beck.

Havel, B. (2006). Oddlužení – zbraň nebo hrozba? *Právní rozhledy*, 21(1), s. 50.

Chochola, M. & Jakešová, M. (2016). Zdeněk Strnad: Správně uchopená insolvence může být velmi prospěšná – jak jednotlivci, tak i celé společnosti. [online]. In *epravo.cz*. [cit. 2020-12-02]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/aktualne/zdenek-strnad-spravne-uchopena-insolvence-muze-byt-velmi-prospesna-jak-jednotlivci-tak-i-cele-spolecnosti-101601.html>.

Jackson, T. H. (1986). *Logic and Limits of Bankruptcy Law*. Cambridge, Mass: Harvard University Press.

Kavan, P. (2003). Problematika kvalifikace úpadku a jeho osvědčování – nad podobou nového insolvenčního zákona. *Právní rozhledy*, 4(1), s. 155.

Kuča, R. (1996). Bankrot: americká inspirace. *Právní rozhledy*, 2(1), s. 52.

Kučera, F. (2020). Poctivost – základní princip reorganizace, zkušenosti z jednoho insolvenčního řízení. *Bulletin advokacie*, 10(1), s. 17).

Kupec, O. (2011). Zkušenosti z Německa s reorganizací v rámci insolvenčního řízení. [online]. In *vse.cz*. [cit. 2021-08-20]. Dostupné z: [file:///C:/Users/iturkova/Downloads/138%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/iturkova/Downloads/138%20(1).pdf).

Moravec, T. & Kotoučová, J. et. al. (2021). *Insolvenční zákon*. Praha: C.H. Beck.

- Raban, P. (2002). Moderní pojetí konkursu a jeho obraz v některých světových insolvenčních systémech. *Právní rozhledy*, 9(1), s. 429.
- Richter, M., Benýšek, J., & Čujan, R. (Eds.). (2018). *Zákon o insolvenčních správcích a předpisy související. Komentář*. Praha: C.H. Beck.
- Richter, T. (2017). *Insolvenční právo*. Praha: Wolters Kluwer.
- Richter, T. (2006). Insolvenční zákon: od vládního návrhu k vyhlášenému znění. *Právní rozhledy*, 21(1), s. 765.
- Richter, T. (2008). Reorganizace podle insolvenčního zákona – 1. část. *Právní rozhledy*, 13(1), s. 465.
- Richter, O. (2014). *Věřitelé a uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení. Komentář*. Praha: C.H. Beck.
- Kincl, J., Urfus, V. & Skřejpek, M. (1995). *Římské právo*. Praha: C. H. Beck.
- Kirchhof, H. P., Lwowski, H. J. & Stürner, R. *Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung. Band 1. §§ 1 – 102*. (2007). München : C.H. Beck.
- Kozák, J., Brož, J., Dadam, A., Stanislav, A., Strnad, Z., Zrůst, L., & Žižlavský, M. (2019). *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer.
- Politzer, T., Holešínský, P. & Strnad, M. (2007). Nové insolvenční právo v České republice. 1. část. [online]. In *pravnicaradce.ihned.cz*. [cit. 2020-12-03]. Dostupné z: <https://pravnicaradce.ihned.cz/c1-22464360-nove-insolvenzni-pravo-v-ceske-republice-1-cast>.
- Senbet, L. W. (1993). Comment: Protecting Stakeholder Interests in Bankruptcy Reorganization. [online]. In *The University of Toronto Law Journal*. [cit. 2021-08-20]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/pdf/825727.pdf?refreqid=fastly-default%3Ae982bbf0641f37c6896bca35576da252&ab_segments=0%2Fbasic_search_gsv2%2Fcontrol&origin=search-result.
- Sigmund, A. (2016). (Ne)poctivý záměr v sanačních formách insolvenčního řízení. *Bulletin advokacie*, 6(1), s. 35.
- Schelleová, I. (1994). Kapitoly z historie konkursního práva. VI. Návrat ke konkursnímu právu. *Všehrd*, 10, s. 14.
- Smrčka, L., Arltová, M. & Schönfeld, J. (2013). Příčiny neúspěchu prosazování sanačních postupů v insolvenční realitě. *Politická ekonomie*, 2(1), s. 188.
- Sprinz, P. (autor). 2020, 8. září). Rozhovor s Petrem Sprinzem. [audio podcast]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/rozhovor-s-petrem-sprinzem-111833.html>.

Sprinz, P. (2020). Mimořádné moratorium jako obranný štít podnikatelů krok za krokem. *Právní rozhledy*, 10(1), s. 343.

Sprinz, P. & Rahm, J. (2021). Horká novinka letních měsíců: preventivní restrukturalizace v paragrafovém znění. [online]. In *epravo.cz*. [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/horka-novinka-letnich-mesicu-preventivni-restrukturalizace-v-paragrafovem-zneni-113386.html>.

Sprinz, P., Schönfeld, J. (2019). Platební neschopnost a předlužení v řeči práva a ekonomie. *Obchodněprávní revue*, 9(1), s. 218.

Tabb, Ch., J. (2009). *The Law of Bankruptcy*. New York: Foundation Press.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 29 NSČR 32/2011. (2012).

Dostupné z:

https://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/60431DF0726D9147C1257A4E00675982?openDocument&Highlight=0,

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 29 NSČR 138/2018. (2020). Dostupné z: [Vyhledávání - Nejvyšší soud \(nsoud.cz\)](#).

Vláda České republiky. (2002). Programové prohlášení vlády. [online]. *vlada.cz*. [cit. 2022-01-30]. Dostupné z:

<https://www.vlada.cz/assets/jednani-vlady/programove-prohlaseni/programove-prohlaseni-vlady-Petra-Fialy.pdf>.

Vysoká škola ekonomická v Praze. (2017). Signály včasného varování (varovné signály podnikové krize). [online]. *vse.cz*. [cit. 2021-08-20]. Dostupné z: <https://im.vse.cz/restrukturalizace-a-insolvence/wp-content/uploads/page/1521/TL02000467-V6-vysledek-projektu-EWS.pdf>.

Warren, E. & Westbrook, J. L. (1999). Financial Characteristics of Businesses in Bankruptcy. *American Bankruptcy Law Journal*, 73(1), s. 499.

Zemandlová, A. (2021). Účel insolvenčního řízení. *Právní rozhledy*, 23-24, s. 809.

Zeulka, O. (2020). Oddlužení 2.0 aneb transpoziční novela insolvenčního zákona. [online]. In *epravo.cz*. [cit. 2020-12-03]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/oddluzeni-20-aneb-transpozicni-novela-insolvenčního-zakona-112190.html>.

Právní předpisy

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

Zákon č. 191/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastnící se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu.

Zákon č. 460/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 191/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastnící se soudního

řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu, a zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

Zákon č. 11/1918 Sb., o vyhlášení samostatného státu československého.

Zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání.

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

Zákon ze dne 5. 10. 1994 (Gesetz vom 5. 10. 1994), BGB1. I S. 2866 (Insolvenzordnung).

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).

Zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích.

Vyhláška č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů.

Vyhláška č. 191/2007 Sb., o náležitostech podání a formulářů elektronických podání v insolvenčním řízení a o změně vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona.

POUŽITÉ ZKRATKY

ř.z.	říšský zákoník
tzv.	tak zvaný (tak zvaně)
tj.	to je (to jsou)
příp.	případně
a.s.	akciová společnost
s.r.o.	společnost s ručením omezeným
o.s.ř.	občanský soudní řád
ZKaV	zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání
EP	Evropský parlament
EU	Evropská unie
př. n. l.	před naším letopočtem
Sb.	Sbírky
resp.	respektive
např.	například
odst.	odstavec
ČR	Česká republika
HDP	hrubý domácí produkt
apod.	a podobně
mil.	milionů
mld.	Miliard
Kč	koruna česká
ČSÚ	Český statistický úřad
Lex covid	Zákon č. 191/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastnící se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu
Lex covid II	Zákon č. 460/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 191/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastnící se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu, a zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

SEZNAM SCHÉMAT

Schéma č. 1: Jednotnost insolvenčního řízení

Schéma č. 2: Diagram zájmových skupin

Schéma č. 3: Průběh od rozhodnutí o povolení reorganizace do svolání schůze věřitelů za účelem schválení reorganizačního plánu

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Počet insolvenčních návrhů a povolení oddlužení v období od roku 2008 do roku 2021

Tabulka č. 2: Počet insolvenčních návrhů za období leden až září 2021

Tabulka č. 3: Počet insolvenčních návrhů, zamítnutí návrhu pro nedostatek majetku, prohlášení konkursu, povolení reorganizace

Tabulka č. 4: Reorganizace podle insolvenčního zákona vs. preventivní restrukturalizace

Tabulka č. 5: Rok 2008

Tabulka č. 6: Rok 2014

Tabulka č. 7: Rok 2019

Tabulka č. 8: Rok 2020

Tabulka č. 9: Rok 2021

Tabulka č. 10: Skončení reorganizace splněním vs. změna reorganizace na konkurs

Tabulka č. 11: Reorganizace v kapitálově významných společnostech

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1: Řešení úpadku konkursem a oddlužením

Graf č. 2: Moratoria v období 2008 až 2021

Graf č. 3: Počet reorganizací 2008 – 2021

Graf č. 4: Povolené reorganizace s úpadkem a po úpadku